

Voimassaoloaika
26.06.2026 lukien toistaiseksi

Kumooa
-

Kohderyhmä
Maahanmuuttoviraston käsittelijät

Säädösperusta
Laki Maahanmuuttovirastosta 2 §
(621/2020)

Ohje hallinta-asetuksen soveltamisesta – Vastuuohje

Maahanmuuttovirasto antaa ohjeen maahanmuuton hallinta-asetuksen (EU 2024/1351) soveltamisesta. Kyseinen asetetus, joka korvaa sitä edeltäneen vastuunmäärittämisasiäsetuksen, eli Dublin III -asetuksen (EU 604/2013), astui voimaan 12.6.2026.

Ohje kattaa hallinta-asetuksen vastuuosion eli perusteet ja menettelyt, joiden perusteella määritetään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio. Ohjeen tarkoituksena on tukea hallinta-asetuksen yhdenmukaista soveltamista. Ohje on luotu vastuunmäärittämismenettelyssä olevien asioiden käsittelijöitä varten.

Soveltamisohje ei kuitenkaan yksittäistapauksessa ole ratkaisijaa sitova, sillä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Hallinta-asetuksen mukainen menettely perustuu hallinta-asetukseen ja sen nojalla annettuun sääntelyyn. Ohjeessa ei ole tarkoitus poiketa niiden sisällöstä. Jos ohje on yksittäistapauksessa ristiriidassa hallinta-asetuksen tai sen nojalla annetun sääntelyn, mukaan lukien Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön kanssa, ohjetta ei tule soveltaa. Jos soveltamisohje on yksittäisessä tapauksessa ristiriidassa lain tai perustuslain, muiden velvoittavien normien tai kansainvälisten velvoitteiden kanssa, soveltamisohjetta ei tule soveltaa. Soveltamisohjeen tavoitteena on tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, hakijoiden tasavertaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen asianmukaista toteutumista viraston toiminnassa.

Prosessinomistaja

Mikko Montin

Prosessiasiantuntija

Laura Eerola

Liitteet	Asiakirjalla ei ole liitteitä
Jakelu	Viestintäyksikkö Asiakkuuspalveluiden yksikkö Viraston johto Lupa- ja kansalaisuusosasto Kansainvälisen suojelun osasto Oikeus- ja asiantuntijapalveluiden yksikkö Valvontaosasto Vastaanottopalveluiden osasto
Tiedoksi	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia Helsingin hallinto-oikeus Korkein hallinto-oikeus Keskusrikospoliisi Oikeuskanslerinvirasto Pakolaisneuvonta Poliisihallitus Rajavartiolaitos Sisäministeriö/maahanmuutto-osasto Sisäministeriö/poliisiosasto Suojelupoliisi Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä	5
Sammanfattning	6
Käsitteet ja lyhenteet	7
Symbolit	10
Versioluettelo	11
1. Yleisiä lähtökohtia	12
1.1. Hallinta-asetuksen soveltamisala	12
1.2. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen alkuvaiheet	12
1.3. Asetuksen mukaisten määräaikaisten laskeminen.....	14
1.4. Eurodac.....	14
1.5. Hakijan muodostama uhka sisäiselle turvallisuudelle	15
1.6. Rajamenettely ja hallinta-asetus.....	16
1.7. Hakijan velvoitteet ja niiden noudattamatta jättämisen seuraukset	17
1.7.1 Liikkumisvapauden rajoittaminen	17
1.7.2 Vastaanottopalveluiden peruuttaminen siirtopäätöksen jälkeen.....	18
2. Henkilökohtainen puhuttelu	19
2.1. Puhuttelut.....	19
2.1.1. Kutsu puhutteluun	19
2.1.2. Puhuttelussa läsnä olevat henkilöt.....	20
2.1.3. Puhuttelun tallentaminen	22
2.1.4. Puhuttelussa selvitettävät asiat	22
2.1.5. Puhuttelussa laadittava yhteenveto ja sen antaminen hakijalle puhuttelun pääteeksi.....	24
2.1.6. Puhuttelun keskeyttäminen	25
2.1.7. Etäpuhuttelu	26
2.2. Alaikäisen puhuttelu	26
2.2.1. Ilman huoltajaa olevan alaikäisen puhuttelu.....	26
2.2.2. Mukana hakevan alaikäisen puhuttelun tarve	27
2.3. Puhuttelusta luopuminen	27
2.3.1. Hakija on paennut	28
2.3.2. Hakija ei saapunut paikalle	28
2.3.3. Hakija on muulla tavoin antanut riittävät tiedot	28
3. Vastuu	29
3.1. Alkuvaihe	29
3.2. Vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyt	29
3.3. Vastuunmäärittämismenettely.....	30

3.3.1.	Vastaanottopyyntöjä koskevat menettelyt.....	30
3.3.2.	Perusoikeuskirjan 4 artiklan loukkaamisen vaara	32
3.3.3.	Maksuton oikeudellinen neuvonta	33
3.3.4.	Vastuuartiklojen soveltaminen	34
3.3.5.	Alaikäiset hakijat vastuunmäärittämismenettelyssä.....	34
3.3.6.	Perhesiteet	39
3.3.7.	Vastuun perustavat asiakirjat	41
3.3.8.	Maahantulo jäsenvaltioiden alueelle	42
3.3.9.	Riippuvuussuhteessa olevat henkilöt	43
3.3.10.	Harkintavaltalausekkeet	45
3.4.	Takaisinottomenettely	46
3.4.1.	Tietojen selvittäminen hakijalta tai laittomasti maassa oleskelevalta henkilöltä	47
3.4.2.	Takaisinottoilmoituksia koskevat menettelyt.....	48
3.4.3.	Vastuun lakkaaminen.....	54
3.5.	Tietojen jakaminen.....	55
4.	Päätös	56
4.1.	Siirtopäätös kansainvälisen suojelun hakijalle	59
4.2.	Siirtopäätös jos hakemus on peruutettu nimenomaisesti tai epäsuorasti	60
4.2.1.	Nimenomaisesti peruutettu hakemus.....	60
4.2.2.	Epäsuorasti peruutettu hakemus	61
4.3.	Siirtopäätös ilman kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta	62
4.4.	Maahantulokielto siirtopäätöksessä	62
4.5.	Päätös vastaanottopalveluiden peruuttamisesta	62
5.	Oikeudellinen neuvonta ja oikeussuojakeinot	64
5.1.	Oikeusapu.....	64
5.2.	Muutoksenhakuoikeus.....	64
6.	Siirrot.....	65
6.1.	Siirtomääräajat.....	65
7.	Asetusten soveltaminen siirtymäaikana	66
7.1.	Siirtymäsäännökset	66
7.2.	Eri tilanteet, joissa osa toimista on tehty Dublin III aikana	66

Tiivistelmä

Tässä ohjeessa (Ohje hallinta-asetuksen soveltamisesta – Vastuuohje) käsitellään sitä, miten määritetään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio hallinta-asetuksen (EU 2024/1351) mukaisesti. Aiemmin vastuuvaltion määrittämistä koskevasta menettelystä ei ole ollut omaa soveltamisohjetta. Muissa viraston soveltamisohjeissa, kuten Turvapaikkaohjeessa, Maastapoistamisohjeessa ja Lapsen etu -ohjeessa, olleet osiot, joissa käsiteltiin vastuunmäärittämisenasetuksen soveltamista, on poistettu ja niiden sisältö päivitetty tähän ohjeeseen.

Ohjeen ensimmäisessä luvussa käsitellään menettelyn yleiset lähtökohdat, mukaan lukien asetuksen soveltamisala ja asian käsittelyn alkuvaiheet. Hallinta-asetuksen mukaiset vastuunmäärittämismenettelyt erotellaan vastuuvaltion määrittämistä koskevaan menettelyyn ja takaisinottoa koskevaan menettelyyn. Vastuunmäärittämismenettelyä sovelletaan silloin, kun hakija on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, jossa on viitteitä toisen valtion vastuusta eikä mikään toinen valtio ole määrittänyt vastuuta aiemmin. Takaisinottomenettelyä sovelletaan, kun hakija on aiemmin hakenut suojelua toisesta jäsenvaltiosta, vastuuvaltio on määritetty ja henkilö on hakenut Suomesta kansainvälistä suojelua tai oleskelee maassa laittomasti. Samassa luvussa kuvataan myös hakijan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet ja niiden rikkomisen seuraukset.

Seuraavissa luvuissa edetään asian käsittelyyn Maahanmuuttovirastossa. Toisessa luvussa käydään läpi henkilökohtaisen puhuttelun järjestäminen vastuunmäärittämisasiassa. Kolmannessa luvussa kuvataan, miten vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään, eli esitellään vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteet ja vastaanottopyyntömenettely. Samassa yhteydessä käsitellään myös vastuuvaltion velvollisuus ottaa hakija takaisin ja tällöin sovellettava takaisinottomenettely.

Päätöksenteko on kuvattu neljännessä luvussa. Hallinta-asetuksen mukaisissa menettelyissä tehtävä maastapoistamispäätös on siirtopäätös, joka tehdään silloin, kun toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä. Siirtopäätöksen voi tehdä myös silloin, kun hakemus on nimenomaisesti tai epäsuorasti peruutettu. Luvussa kuvataan myös päätöksenteko koskien siirtopäätöksen saaneen vastaanottopalvelujen peruuttamista.

Viimeisissä luvuissa käsitellään päätöksenteon jälkeiset vaiheet. Hakijan oikeussuojakeinot eli oikeusapu ja muutoksenhaku on kuvattu viidennessä luvussa. Kuudennessa luvussa käsitellään tiiviisti hakijan siirto vastuuvaltioon, erityisesti siirtomääräaikojen näkökulmasta. Lopuksi seitsemännessä luvussa käsitellään vielä siirtymäajan säännökset, eli miten Dublin III-asetusta (EU 604/2013) ja hallinta-asetusta sovelletaan ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa 12.6.2026 vireille tulleisiin hakemuksiin.

Sammanfattning

Denna anvisning (Anvisning om tillämpningen av förordningen om asyl- och migrationshantering – Ansvarsanvisning) beskriver fastställande av vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd enligt förordningen om asyl- och migrationshantering (EU 2024/1351). Tidigare fanns det ingen separat tillämpningsanvisning om fastställande av den ansvariga staten. De delar i verkets andra tillämpningsanvisningar, såsom asylanvisningen, anvisningen om avlägsnande ur landet och anvisningen om barnets bästa, som gällde tillämpningen av förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten har tagits bort och innehållet har uppdaterats i denna anvisning.

I anvisningens första kapitel behandlas de allmänna utgångspunkterna för förfarandet, inklusive förordningens tillämpningsområde och de första skedena i behandlingen av ett ärende. Förfarandena för fastställande av ansvaret enligt förordningen om asyl- och migrationshantering fördelas i förfarandet för fastställande av den ansvariga staten och förfarandet för återtagande. Förfarandet för fastställande av den ansvariga staten tillämpas när den sökande har gjort en ansökan om internationellt skydd som innehåller tecken på att en annan stat är ansvarig för behandlingen och ingen annan stat har fastställt ansvaret tidigare. Förfarandet för återtagande tillämpas när den sökande tidigare har sökt skydd i en annan medlemsstat, den ansvariga staten har fastställts och personen har sökt internationellt skydd i Finland eller vistas i landet olagligt. I samma kapitel beskrivs sökandes centrala rättigheter och skyldigheter samt följderna av brott mot dem.

I de senare kapitlen beskrivs behandlingen av ärendet vid Migrationsverket. I det andra kapitlet behandlas ordnande av en personlig intervju i ett ärende som gäller fastställande av ansvaret. I det tredje kapitlet beskrivs hur den ansvariga medlemsstaten fastställs. I kapitlet presenteras grunderna för fastställande av den ansvariga medlemsstaten och förfarandet för framställan om övertagande. I detta samband behandlas också den ansvariga statens skyldighet att återta den sökande och förfarandet för återtagande som tillämpas i sådana situationer.

I det fjärde kapitlet beskrivs beslutsfattandet. De beslut om avlägsnande ur landet som fattas vid förfaranden enligt förordningen om asyl- och migrationshantering är beslut om överföring som fattas när en annan medlemsstat är ansvarig för prövningen av ansökan. Ett beslut om överföring kan också fattas när ansökan har återkallats uttryckligt eller implicit. I kapitlet beskrivs också beslutsfattandet om upphörande av mottagnings tjänsterna för en person som har fått ett beslut om överföring.

I de sista kapitlen behandlas skedena efter beslutsfattandet. Sökandens rättsmedel, dvs. rättshjälp och ändringsökande, beskrivs i det femte kapitlet. I det sjätte kapitlet beskrivs kortfattat överföring av den sökande till den ansvariga staten, med särskild fokus på tidsfristerna för överföringen. I det sjunde kapitlet behandlas till slut bestämmelserna under övergångsperioden, dvs. hur Dublin III-förordningen (EU 604/2013) och förordningen om asyl- och migrationshantering tillämpas på ansökningar som blivit anhängiga före den 12 juni 2026 då förordningen om asyl- och migrationshantering trädde i kraft.

Käsitteet ja lyhenteet

Käsitteet

Dublinet	Jäsenvaltioiden välinen viestintäkanava hallinta-asetuksen soveltamiseen liittyvien asiakirjojen lähettämistä ja muuta yhteydenpitoa varten.
Dublinex	euLISAn rakentama työkalu hallinta-asetuksen mukaisten lomakkeiden lukemista ja täyttämistä varten
Eurodac	Tietokanta, johon tallennetaan kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden sekä laittomasti rajan ylittäneiden henkilöiden biometrisiä tietoja ja henkilötietoja. Säädetty asetuksessa (EU)2024/1358.
Jäsenvaltio	Euroopan unionin jäsenvaltio. Vrt. EU+ -valtio, joka käsittää jäsenvaltiot ja lisäksi Schengen-valtiot Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin.
Kansainvälinen suojelu	Pakolaisasema ja toissijainen suojelu
Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus	Hakemus, joka jätetään Suomen rajalla tai alueella kansainvälisen suojelun saamiseksi.
Seulonta	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1356, kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöönotosta ja asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta mukainen seulonta.
Sisäinen siirto	Yksi hallinta-asetuksen mukaisen yhteisvastuun toteuttamistapa. Kansainvälistä suojelua hakevan tai saavan henkilön siirtäminen hyötyvän jäsenvaltion alueelta osallistuvan jäsenvaltion alueelle.
Vastuunmäärittämismenettely	Menettely, jossa määritetään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio.
Vastuuvaltio	Valtio, joka on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä ja ainoa valtio, joka voi tehdä asiassa päätöksen.
Takaisinottomenettely	Menettely aiemmin toisesta jäsenvaltiosta kansainvälistä suojelua hakevan henkilön ottamiseksi takaisin vastuuvaltioon tai vastuunmäärittämisen suorittavaan valtioon.

Lyhenteet

AMMR	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1351, turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta, asetusten (EU) 2021/1147 ja (EU) 2021/1060 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o
------	---

	604/2013 kumoamisesta. Tunnetaan nimellä hallinta-asetus, engl. Asylum and Migration Management Regulation.
Dublin III	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 604/2013, kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta (uudelleenlaadittu).
	Hallinta-asetusta edeltävä vastuumäärittämisasetus, voimassa 12.6.2026 asti.
EES	Asetus (EU) 2017/2226, rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
EU	Euroopan unioni
EUAA	Euroopan unionin turvapaikkavirasto, European Union Agency for Asylum
Eurodac-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1358 Eurodac-järjestelmän perustamisesta biometristen tietojen vertailua varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1350 ja neuvoston direktiivin 2001/55/EY tehokkaaksi soveltamiseksi ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tunnistamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 603/2013 kumoamisesta.
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
HAO	Hallinto-oikeus
HE	Hallituksen esitys
HL	Hallintolaki (434/2003)
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KRP	Keskusrikospoliisi
Lapsen etu -ohje	Ohje lapsen asian käsittelystä – Lapsen etu -ohje (MIGDno-2024-2927).
Maastapoistamisohje	Ohje ulkomaalaisen maasta poistamisesta - Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942)

Menettelyasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1348, kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta. Lyhenne APR.
Paktiohje	Ohje kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä - Paktiohje (MIGDno-2026-402). Sovelletaan 12.6.2026 lähtien jätettyihin kansainvälistä suojelua koskeviin hakemuksiin, vrt. Turvapaikkaohje.
Patja	Poliisiasiaain tietojärjestelmä
Schengenin rajasäännöstö	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399 henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä.
SUPO	Suojelupoliisi
Turvapaikkaohje	Ohje kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä – Turvapaikkaohje (MIGDno-2024-2943). Sovelletaan ennen 12.6.2026 jätettyihin kansainvälistä suojelua koskeviin hakemuksiin, vrt. Paktiohje.
Täytäntöönpanoasetus	Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2025/2055 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1351 soveltamissäännöistä turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnan osalta ja komission asetuksen (EY) N:o 1560/2003 kumoamisesta. Asetus antaa yksityiskohtaisia ohjeita menettelyistä, jotka liittyvät vastuunmäärittämiseen, sisäisiin siirtoihin ja henkilöiden siirtomenettelyyn. Sisältää myös tekstiversiot käytettävien lomakkeiden sisällöstä.
UIKL	Ulkomaalaislaki (301/2004)
UMA	Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä
Vastaanottodirektiivi	Direktiivi (EU) 2024/1346 kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (uudelleenlaadittu)
Vastaanottolaki	Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (746/2011)
Vastuunmäärittämisasetus	Ks. Dublin III
Uudelleensijoittamisasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1350 uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan unionin kehyksen käyttöönotosta ja asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta.

Symbolit

Ohje sisältää alla esiteltyjä symboleja, jotka korostavat erityistä huomiota vaativia ja ohjetta täydentäviä asioita.

Huomioitavaa – Tärkeä tai erityistä huomiota vaativa asia

Soveltamislinjaus – Migrin tekemä erityistä huomiota vaativa soveltamislinjaus

Oikeustapaus tai muu päätös – Tuomioistuinten ja Migrin tekemät päätökset

Lisätieto – Läpikäytävää aihealuetta täydentävä tieto

Tarkistuslista – Tekstin aikaisempia sisältöjä yhteen kokoava lista

Kolme pistettä kertoo erityistä huomiota vaativan asian, päätöksen, soveltamislinjauksen, lisätiedon tai tarkistuslistan päättymisestä. Pisteet on merkitty samalla värillä, kuin sitä ennen käytetty symboli.

Versioluettelo

<u>Versionumero</u>	<u>Päivämäärä</u>	<u>Sivut/kohdat</u>	<u>Kuvaus tehdyistä muutoksista</u>	<u>Muokkaaja</u>

1. Yleisiä lähtökohtia

1.1. Hallinta-asetuksen soveltamisala

Asetuksen tarkoituksena on määrittää EU-alueella jätetyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio. Siten menettelyn edellytyksenä on pääsääntöisesti se, että henkilö on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jossakin jäsenvaltiossa. Poikkeuksena on tilanne, jossa henkilölle on myönnetty maahanpääsy Unionin uudelleensijoittamisasetuksen (EU) 2024/1350 mukaan ja hänelle on sen perusteella myönnetty kansainvälisen suojelun asema tai muu humanitaarinen lupa. Vastaava tilanne on myös, jos henkilö on saanut maahanpääsyt kansallisen uudelleensijoittamisohjelman mukaisesti ja hänelle on myönnetty kansainvälisen suojelun asema tai muu humanitaarinen lupa. Näissä tilanteissa myös suojeluaseman saaneet kuuluvat asetuksen soveltamisalaan ja heidät ohjataan hallinta-asetuksen mukaiseen takaisinottomenettelyyn.

Hallinta-asetusta soveltavat EU-jäsenvaltiot ja lisäksi neljä muuta Schengen-valtiota: Norja, Islanti, Sveitsi ja Liechtenstein. Asetusta sovelletaan kolmannen maan kansalaisiin tai kansalaisuudettomiin henkilöihin. Asetusta ei sovelleta Euroopan unionin kansalaisiin tai henkilöihin, jotka kuuluvat Schengenin rajasäännöstön (EU 2016/399) 2 artiklan 5 alakohdassa määritellyn unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin. Euroopan unionin kansalaisten lisäksi heidän perheenjäsenensä, jotka kuuluvat ns. vapaan liikkuvuuden piiriin, eivät siten kuulu asetuksen soveltamisalaan. Iso-Britannian kansalaisten katsotaan hallinta-asetuksen mukaan olevan kolmannen maan kansalaisia paitsi siinä tilanteessa, että he ovat unionin kansalaisen perheenjäseniä ja kuuluvat siten vapaan liikkuvuuden piiriin.

Asetus ei sovellu henkilöihin, joille on jo myönnetty määritelmäasetuksen eli asetuksen EU 2024/1347 3 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettu kansainvälinen suojeluasema (pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema) jossakin asetusta soveltavassa valtiossa. Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) tuomion C-790/23 perusteella myös sellainen määritelmäasetukseen perustumaton kansainvälinen suojele, jota on antanut valtio, joka ei sovelle määritelmäasetusta, tulisi rinnastaa kansainväliseen suojeleuun ja tällainen henkilö jää myös asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

1.2. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen alkuvaiheet

Hallinta-asetuksen mukainen menettely käynnistyy yleensä siitä, kun henkilö rekisteröi ensimmäisen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen.

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen alkuvaiheet on menettelyasetuksessa jaoteltu kolmeen vaiheeseen: tekemiseen, rekisteröintiin ja jättämiseen. Menettely alkaa siitä, kun henkilö ilmaisee haluavansa hakea kansainvälistä suojelua. Tätä kutsutaan mukaan hakemuksen tekemiseksi (menettelyasetuksen 26 artikla). Pääsääntöisesti viiden päivän sisällä tekemisestä poliisi tai Rajavartiolaitos rekisteröi hakemuksen (menettelyasetuksen 27 artikla). Saman lainkohdan mukaisesti rekisteröinnissä poliisi tai Rajavartiolaitos kerää hakijan henkilötiedot, biometriset tunnisteet ja tekee rekisteritarkastuksia. Rekisteröinnin yhteydessä Eurodac-asetuksen (EU) 2024/1358) mukaisesti kaikilta vähintään 6 vuotta täyttäneiltä hakijoilta

otetaan biometriset tiedot, jotka tallennetaan Eurodac-järjestelmään. Samalla järjestelmä suorittaa automaattisen vertailun. Eurodacin lisäksi poliisi tai Rajavartiolaitos vertaa hakijan sormenjälkiä kansallisiin ja kansainvälisiin rekistereihin.

Rekisteröinnin yhteydessä hakijalta kerätään esitiedot hallinta-asetuksen mukaisista vastuuperusteista, jotta hakemukset, joissa on viitteitä toisen valtion vastuusta, ohjautuvat vastuunmäärittämismenettelyihin. Hallinta-asetuksen mukaisen menettelyn kannalta tärkeää on myös se, että rekisteröinnin yhteydessä hakijalle kerrotaan hänen asetuksen 17 artiklan mukaisista velvoitteistaan ja siitä, että hänen tulee tehdä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Tähän kuuluu muun muassa se, että hänen tulee antaa sormenjälkensä Eurodac-tallennusta varten, hänen on ilmaistava kaikki tiedot, jotka ovat merkityksellisiä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisen kannalta ja hänen on esitettävä henkilöllisyyttään osoittavat asiakirjat, jos hänellä niitä on. Lisäksi hakijan edellytetään oleskelevan lähtökohtaisesti siinä jäsenvaltiossa, joka on vastuussa hänen hakemuksensa käsittelystä. Jos hakijalle tehdään päätös siirtää hänet vastuussa olevaan jäsenvaltioon, on hakijan noudatettava kyseistä päätöstä.

Rekisteröinnissä hakijalle kerrotaan myös hänen muista hallinta-asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Hakijan oikeuksiin kuuluvat muun muassa oikeusapu, maksuton oikeudellinen neuvonta, jos hän on vastaanottomenettelyssä, oikeus esittää toiveita tulkin sukupuolesta ja oikeus saada tietoa hakemuksensa käsittelyvaiheista (hallinta-asetuksen artikkelit 19, 21 ja 22).

Käytännössä hakijat saavat tähän liittyen Euroopan unionin turvapaikkaviraston eli EUAA:n laatimia kirjallisia esitteitä, kuten AMMR-menettelystä kertovan esitteen. Esitteiden antamisesta täytetään lomake, jonka hakija allekirjoittaa ja joka liitetään UMA:an.

Kun hakijat ovat saaneet tiedoksi oikeudet ja velvollisuudet, heidän oletetaan noudattavan niitä. Asetuksen 18 artiklassa on kuvattu seuraukset, jos velvollisuuksia jättää noudattamatta. Seurauksia velvollisuuksien noudattamatta jättämisestä ovat esimerkiksi se, että hakijan liikkumisvapautta tai hänen saamiaan vastaanottopalveluita voidaan rajoittaa. Näitä on kuvattu tarkemmin luvussa [1.7 Hakijan veloitteet ja niiden noudattamatta jättämisen seuraukset](#).

Rekisteröinnin jälkeen seuraava ja viimeinen alkuvaihe on hakemuksen jättäminen. Hakijan tulee vahvistaa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus jättämällä se Maahanmuuttovirastolle (UlkL 95 §). Käytännössä Maahanmuuttovirasto lähettää hakijalle kutsun jättämistilaisuuteen, joka on menettelyasetuksen mukaisesti 21 päivän sisällä rekisteröinnistä. Jättämisen yhteydessä hakija esittää tiedot ja asiakirja-aineiston hakemuksensa ja sen perusteiden täydentämiseksi. Ks. Menettelyasetuksen 28 artikla ja Ohje kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä - Paktiohje (MIGDno-2026-40).

Hallinta-asetuksen mukainen menettely alkaa siitä, kun poliisi tai Rajavartiolaitos rekisteröi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Rekisteröinnistä alkavat myös menettelyn oikeusvaikutukset ja määräaikojen kuluminen. Hakemuksen jättämisellä ei ole hallinta-asetuksen määräaikojen kannalta oikeusvaikutuksia. Jättämisen oikeusvaikutukset ulottuvat kuitenkin muilla tavoin myös hallinta-asetuksen mukaisiin menettelyihin. [Ks. luku 4.2 Siirtopäätös jos hakemus on peruutettu nimenomaisesti tai epäsuorasti](#).

Hallinta-asetuksen mukainen menettely voi alkaa myös siitä, kun henkilö tavataan oleskelemasta laittomasti maassa. Laittoman maassaoleskelun yhteydessä henkilölle tulee tehdä Eurodac 3 kategorian mukainen tallennus ja vertailu (Eurodac-asetuksen 23 artiklan 1 kohta). Mikäli vertailun tuloksesta käy ilmi, että hakijalla on aiempi kansainvälistä suojelua koskeva hakemus toisessa jäsenvaltiossa (kategorian 1 osuma), soveltuu hakijaan hallinta-asetuksen mukainen takaisinottomenettely. Ulkomaalaislain 151 §:n 4 momentin mukaan poliisin tai rajatarkastusviranomaisen on tehtävä Maahanmuuttovirastolle esitys hallinta-asetuksen 42 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siirtopäätöksen tekemiseksi maassa laittomasti oleskelevasta henkilöstä. Hakija saa tällöin myös asiaankuuluvat EUAA:n esitteet. Hallinta-asetuksen mukaiset määräajat alkavat kulua tässä tilanteessa siitä, kun Eurodac-tulos on saatu (vrt. hallinta-asetuksen 41 artiklan 1 kohta). Asian käsittely jatkuu luvun [3.4 Takaisinottomenettely mukaisesti](#).

1.3 Asetuksen mukaisten määräaikojen laskeminen

Hallinta-asetuksen mukaisten määräaikojen laskeminen on kuvattu artiklassa 75. Määräaika velvoittaa sitä jäsenvaltiota, jonka velvollisuudesta kulloinkin on kyse. Esimerkiksi määräaika vastaanottopyynnön esittämiselle koskee luonnollisesti sitä valtiota, jonka tulee esittää kyseinen pyyntö. Vastaamiseen määräajassa on velvoitettu valtio, jolle pyyntö on esitetty. Siirtoaika ja velvollisuus ilmoittaa siirtoajan pidentämisestä puolestaan velvoittavat sitä valtiota, jonka tulee siirtää hakija vastuuvaltioon määräajassa.

Artiklan 75.1 d alakohdan mukaan lauantait, sunnuntait ja asianomaisen jäsenvaltion yleiset vapaapäivät sisältyvät määräaikoihin. Kuitenkin "jos määräaika päättyy lauantaina, sunnuntaina tai yleisenä vapaapäivänä, sitä seuraava työpäivä lasketaan määräajan viimeiseksi päiväksi".

Esimerkki 1. Suomi on esittänyt vastaanottopyynnön Saksalle. Saksan vastausaika päättyy kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön. Mikäli viimeinen vastauspäivä on Saksassa kansallinen pyhäpäivä, siirtyy viimeinen vastauspäivä seuraavaan työpäivään.

Esimerkki 2. Mikäli Suomen määräaika siirtää hakija Saksaan päättyy tiistaina 6.12. eli Suomen itsenäisyyspäivänä, joka on kansallinen pyhäpäivä, niin viimeinen määräpäivä siirtyy 6.12. sijaan seuraavalle työpäivälle eli keskiviikolle 7.12. Siirtoilmoitus sekä mahdollinen siirronviivästysilmoitus, joka tulee toimittaa siirtoajan kuluessa, tulee toimittaa Saksaan viimeistään 7.12.

EUAA tuottaa täytäntöönpanoasetuksen (EU 2025/2055) 23 artiklan 5 kohdan mukaisesti kootusti luettelon jäsenvaltioiden yleisistä vapaapäivistä, jotka vaikuttavat määräaikojen laskennan viimeiseen päivämäärään.

1.4 Eurodac

Eurodac on tietokanta, johon kirjataan muun muassa kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden, laittomasti Schengenin ulkorajan ylittäneiden ja laittomasti jäsenvaltioiden alueella tavattujen henkilöiden tietoja. Eurodac-järjestelmä on perustettu asetuksella (EU) 2024/1358 (Eurodac-asetus).

Jokaisesta järjestelmään rekisteröidystä henkilöstä luodaan järjestelmään tietojoukko eli tallennus. Aina, kun järjestelmään tehdään uusi tallennus, se vertaa syötettyjä biometrisiä tietoa muihin järjestelmään tallennettuihin biometrisiin tietoihin ja tuo tuloksena vastaavuudet, eli osumat, jos ko. sormenjäljet on tallennettu sinne jo aikaisemmin.

Tallennustyyppit on jaettu kategorioihin, jotka ilmaisevat, millä perusteella henkilön tiedot on järjestelmään tallennettu:

- Cat 1: Kansainvälistä suojelua hakeva
- Cat 2: Laittomasti ulkorajan ylittänyt
- Cat 3: Laittomasti jäsenvaltion alueella tavattu
- Cat 7: Uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan unionin kehyksen mukaista maahanpääsymenettelyä varten rekisteröity
- Cat 8: Maahanpääsyn kansallisen uudelleensijoittamisjärjestelmän mukaisesti saaneet
- Cat 9: Etsintä- ja pelastusoperaation seurauksena maihin nousut
- Cat 0: Tilapäistä suojelua saava henkilö. Tämä kategoria on saatavilla vasta vuodesta 2029 eteenpäin

Tiedot, jotka tallennetaan kunkin henkilön osalta, on listattu Eurodac-asetuksessa. On mahdollista, että kaikkia listattuja tietoja ei rekisteröinnin yhteydessä ole vielä saatavilla. Tällöin tietoja voidaan täydentää myöhemmin. Maahanmuuttoviraston tehtävä on päivittää tietoja Eurodaciin esimerkiksi siinä tilanteessa, että vastuuvaltiomerkitä tulee lisätä tai päivittää. Tietojen muokkauksen tai lisäämisen voi tehdä myöhemmässä vaiheessa myös silloin, jos selviää, että hakija on uhka sisäiselle turvallisuudelle.

Eurodac-asetuksen 29 artiklassa on säädetty tietojen säilyttämisestä. Kategorian 1 perusteella tallennettua tietojoukkoa säilytetään Eurodacissa 10 vuoden ajan siitä lukien, kun biometriset tiedot tallennettiin. Kategorian 7 tai 8 perusteella luotua tallennusta säilytetään Eurodac-järjestelmässä viiden vuoden ajan. Sama viiden vuoden säilytysaika koskee kategorian 2, 3 ja 9 perusteella tehtyjä tallennuksia. Jos tallennus on tehty kategorian 0 perusteella, sitä säilytetään yhden vuoden ajan, ja tallennusaikaa jatketaan vuosittain tilapäisen suojelun keston ajan.

1.5 Hakijan muodostama uhka sisäiselle turvallisuudelle

Hallinta-asetuksen 16 artiklan 4 kohdan mukaan ensimmäisen jäsenvaltion, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus rekisteröitiin, on tutkittava ennen vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä, onko perusteltua syytä katsoa, että hakija muodostaa uhan sisäiselle turvallisuudelle. Ulkomaalaislain 116 §:n perusteella Maahanmuuttovirastolla on toimivalta soveltaa hallinta-asetuksen 16 artiklaa eli tehdä ratkaisu siitä, onko perusteltua syytä katsoa hakijan muodostavan uhan sisäiselle turvallisuudelle. Tässä arvioissa hyödynnetään tietoja, joita ovat keränneet seulontaviranomainen tai hakemuksen rekisteröivä viranomainen sekä turvallisuusviranomaiset, käytännössä suojelupoliisi ja keskusrikospoliisi. Jos hakijan katsotaan olevan

turvallisuusuhka, niin häntä ei saa siirtää sisäisenä siirtona tai vastuunmäärittämismenettelyssä. Tällöin hakemuksen käsittelystä on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinyt valtio. Tieto turvallisuusuhasta merkitään UMAan ja Eurodac-tallennukseen.

Takaisinottomenettelyä kuitenkin tulee soveltaa myös niihin henkilöihin, joiden katsotaan olevan turvallisuusuhka. Tieto turvallisuusuhasta merkitään toiselle jäsenvaltiolle lähetettävään takaisinottoilmoitukseen. Takaisinottomenettely on kuvattu luvussa [3.4. Takaisinottomenettely](#).

1.6 Rajamenettely ja hallinta-asetus

Rajamenettely on kuvattu menettelyasetuksen (EU) 2024/1348 artikloissa 42-53 ja ohjeistettu Paktiohjeessa (Ohje kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä, MIGDno-2026-402). Rajamenettelyssä hakija, joka on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ulkorajalla, ohjataan erilliseen nopeaan menettelyyn eikä henkilöä päästetä jäsenvaltioiden alueelle lain näkökulmasta. Ne hakijat, joiden osalta 42 artiklan 1 kohdan j, c ja f alakohtien edellytykset täyttyvät, ohjataan rajamenettelyyn aina:

- 42.1.j) hakija on sellaisen kolmannen maan kansalainen, jonka osalta osuus kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevista määrittävän viranomaisen päätöksistä Eurostatin tietojen mukaan on enintään 20 prosenttia. Tällaisia maita ovat esimerkiksi Balkanin maat ja Egypti.
- 42.1.f) on perusteltua syytä katsoa hakijan olevan vaaraksi jäsenvaltioiden kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle.
- 42.1.c) hakijan katsotaan johtaneen viranomaisia tarkoituksella harhaan esittämällä väärää tietoa tai asiakirjoja tai jättämällä ilmoittamatta erityisesti henkilöllisyyttään tai kansalaisuuttaan koskevia merkityksellisiä tietoja tai asiakirjoja.

Näistä artikloista rajamenettelyyn rinnalla vastuunmäärittämismenettelyyn ohjataan vain hakijat, jotka täyttävät alakohtien j ja c reunaehdot. Jos henkilö vaarantaa kansallista turvallisuutta tai yleistä järjestystä (alakohta f), niin häntä ei voi siirtää vastuunmäärittämismenettelyssä tai sisäisten siirtojen menettelyssä, joten vastuuvaltioksi merkitään Suomi. Tämä tilanne on kuvattu myös hallinta-asetuksen 16 artiklan 4 kohdassa.

Huomionarvoista rajamenettelyyn osalta ovat sen lyhyet määräajat; hakemuksen käsittely on suoritettava loppuun 12 viikon kuluessa hakemuksen rekisteröinnistä, johon sisältyy myös mahdollinen käsittely tuomioistuimessa. Rajamenettelyyn ohjataan paitsi sellaisia kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, jotka tutkitaan Suomessa, mutta myös sellaisia hakemuksia, jotka tulevat vastuunmäärittämismenettelyihin tai sisäisten siirtojen menettelyihin.

Vaikka vastuuvaltiota määritetään, niin hakemus on siitä huolimatta rajamenettelyssä. Jotta rajamenettelyyn tiukoissa määräajoissa pysytään, niin vastuunmäärittämismenettely tulisi rajamenettelyyn ohjattujen hakemusten osalta aloittaa mahdollisimman pian rekisteröinnin jälkeen. Jos hakijalla on viitteitä toisen jäsenvaltion vastuusta, niin rajamenettelyä ja vastuunmäärittämismenettelyä edistetään rinnakkain. Rinnakkain tapahtuvien menettelyiden aikana on esimerkiksi mahdollista järjestää hakijalle

henkilökohtainen puhuttelu, mutta päätöksen kansainvälisen suojelun hakemuksen osalta voi tehdä vain vastuuvaltio.

Jos toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä, niin hakijalle tehdään siirtopäätös vastuuvaltioon. Rajamenettelyn 12 viikon määräaika kuluu myös sinä aikana, kun hakija odottaa siirtoa. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että rajamenettelyyn ohjattu hakija siirretään vastuuvaltioon mahdollisimman pian, sillä näin vastuuvaltio voi jatkaa hakijan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyä rajamenettelyssä, jos määräajat sen sallivat. Rajamenettelyn määräaikaa ei voi jatkaa sillä perusteella, että hakija on ollut vastuunmäärittämismenettelyssä.

Rajamenettelyssä olevia hakijoita voidaan siirtää myös sisäisten siirtojen menettelyssä. Tällöin sisäisten siirtojen kohdevaltiolle ilmoitetaan, että kyseinen hakija on rajamenettelyssä sekä päivämäärä, jona hakemus on rekisteröity, ja kohdevaltio voi jatkaa rajamenettelyä hakijan osalta hänen siirtämisensä jälkeen. Tällöin, ja vain tällöin, rajamenettelyn määräaikaa jatketaan 12 viikosta 16 viikkoon.

1.7 Hakijan velvoitteet ja niiden noudattamatta jättämisen seuraukset

Hakijan velvoitteet ja yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten kanssa on kuvattu hallinta-asetuksen 17 artiklassa. Artiklassa 18 on puolestaan kuvattu seuraukset, jos velvoitteita jättää noudattamatta. Käytännössä hakija saa joko seulonnan tai kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinnin yhteydessä Euroopan unionin turvapaikkaviraston eli EUAA:n laatimat esitteet, jotka sisältävät tietoja hakijan oikeuksista ja velvollisuuksista hakemusmenettelyjen aikana. Näihin sisältyy tieto siitä, että hakijan liikkumisvapautta voidaan rajoittaa tai vastaanottopalvelut peruuttaa, mikäli hän ei pysy siinä valtiossa, jossa hänen edellytetään oleskelevan, vaan liikkuu edelleen.

1.7.1 Liikkumisvapauden rajoittaminen

Hallinta-asetuksen 17 artiklan 4 kohdassa on säädetty, missä valtiossa hakijan edellytetään oleskelevan. Hakijan edellytetään oleskelevan siinä valtiossa, johon hän tulee ensimmäisenä tai siinä valtiossa, joka on myöntänyt hakijalle oleskeluluvan tai viisumin. Jos viisumi tai oleskelulupa on vanhentunut, on kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tehtävä siinä valtiossa, jossa henkilö oleskelee sillä hetkellä. Jos vastuuvaltio on määritetty, niin hakijan tulee oleskella vastuuvaltiossa ja jos hakija on siirretty sisäisenä siirtona kohdevaltioon, niin hänen tulee oleskella tässä kohdevaltiossa. Jos hakija oleskelee missään muussa valtiossa, voidaan hänen liikkumisvapauttaan rajoittaa.

Esimerkki 1: Hakija on tullut Ruotsin myöntämällä viisumilla Suomeen ja viisumi on voimassa, kun hän hakee kansainvälistä suojelua. Hakija oleskelee väärässä valtiossa, oikea valtio olisi Ruotsi. Suomi rajoittaa hakijan liikkumisvapautta,

Esimerkki 2: Hakija on tullut laittomasti Suomen rajan yli. Hänellä on puoliso Alankomaissa. Hakija oleskelee oikeassa valtiossa eikä hänen liikkumisvapauttaan rajoiteta, vaikka hänet ohjataan

vastuunmäärittämismenettelyyn perhesiteen vuoksi. (Hänet voidaan ohjata majoittumaan erityiseen vastuunmäärittämismenettelyyn ohjatuille hakijoille tarkoitettuun vastaanottokeskukseen, mutta tässä ei ole kyse liikkumisvapauden rajoittamisesta.)

Liikkumisvapauden rajoittamista koskevaan päätökseen ei liity hakijan henkilökohtaiseen tilanteeseen liittyvää harkintaa, vaan päätös tehdään aina, jos hakija oleskelee muussa kuin siinä valtiossa, jossa hakijan edellytetään hallinta-asetuksen 17 artiklan mukaan oleskelevan.

Vastaanottolain 50 §:n 1 momentin perusteella kansainvälistä suojelua hakeva voidaan Maahanmuuttoviraston, poliisin tai rajatarkastusviranomaisen päätöksellä määrätä asumaan tietyssä vastaanottokeskuksessa sekä ilmoittautumaan siellä yhdestä neljään kertaa vuorokaudessa tai olemaan läsnä tiettyinä aikoina. Käytännössä se, että hakija määrätään asumaan tietyssä vastaanottokeskuksessa tarkoittaa, että hakija ei voi asua yksityismajoituksessa. Vastaanottolain 50 § 2 momentin mukaan rajoitustoimien on oltava hakijan henkilökohtainen tilanne huomioon ottaen oikeasuhtaisia. Rajoitustoimista huolimatta hakijalla on saman lainkohdan mukaan oikeus saada vastaanottopalvelut, välttämättömät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä osallistua välttämättömiin tapaamisiin viranomaisten ja tuomioistuimen kanssa. Hakijan on kuitenkin ilmoitettava vastaanottokeskukselle tällaisista tapaamisista.

Liikkumisvapauden rajoittamisesta tehdään hakijalle henkilökohtainen päätös. Toimivalta liikkumisvapauden rajoittamispäätösten tekemiseen on poliisilla, rajavartiolaitoksella ja Maahanmuuttovirastolla (Vastaanottolain 50 § 1 momentti). Päätökset liikkumisvapauden rajoittamisesta tekee lähtökohtaisesti rekisteröivä viranomainen (poliisi tai Rajavartiolaitos). Tarvittaessa se voidaan tehdä myös Maahanmuuttovirastossa. Päätöksestä on käytävä ilmi päätöksen perusteet ja tosiseikat. Perusteena päätökseen kirjataan hakijan oleskelu muussa kuin siinä valtiossa, jossa hänen oletetaan oleskelevan, mistä syystä hänet määrätään asumaan tietyssä vastaanottokeskuksessa ja mahdollisesti ilmoittautumaan siellä tietyin väliajoin tai olemaan paikalla tiettyinä kellonaikoina. Päätökseen kirjataan myös tiedot seurauksista, jos hakija ei noudata hänelle määrättyä liikkumisvapauden rajoitusta. Hakijalle annetaan päätöksen yhteydessä myös tiedot muutoksenhausta. Päätös liikkumisvapauden rajoituksista on valituskelpoinen sekä sen osalta, että liikkumisvapautta on rajoitettu, että sen osalta, millaisia rajoitustoimia hakijalle on määrätty (UlkL 55 §). Kirjallinen päätös valitusosoituksineen annetaan hakijalle rekisteröinnin päätteeksi ja se tulkitaan hakijalle.

1.7.2 Vastaanottopalveluiden peruuttaminen siirtopäätöksen jälkeen

Jos hakija on jossain muussa valtiossa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa hänen edellytetään hallinta-asetuksen 17 artiklan mukaisesti oleskelevan, hänellä ei ole enää asetuksen 18 artiklan mukaan oikeutta vastaanottopalveluihin siitä lähtien, kun hän on saanut tiedoksi siirtopäätöksen, paitsi jos hän on joutunut ihmiskauppadirektiivin 2011/36/EU tarkoittaman ihmiskaupparikoksen kohteeksi.

Palvelujen peruuttamisen edellytyksenä on, että henkilölle on ilmoitettu hallinta-asetuksen 18 artiklassa tarkoitettulla tavalla hänen velvollisuudestaan oleskella vastuussa olevassa valtiossa ja velvollisuuden rikkomisen seurauksista.

Tiedot sisältyvät EUAA:n tuottamiin esitteisiin, jotka hakijalle tulee tilanteesta riippuen antaa rajaseulonnan tai kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinnin yhteydessä. Tieto siitä, että Suomessa oleva hakija on saanut vaaditut tiedot aiemmin, saadaan jatkossa vastaanottopyyntö- tai takaisinottoilmoituslomakkeella toisesta valtiosta. Päätöksen asiassa tekee Maahanmuuttovirasto siirtopäätöksen yhteydessä. [Ks. luku 4.5. Päätös vastaanottopalveluiden peruuttamisesta](#)

2. Henkilökohtainen puhuttelu

Hallinta-asetuksen 22 artiklan mukaan henkilökohtainen puhuttelu on suoritettava ennen kuin asiassa voidaan tehdä vastaanottopyyntö. Vain vastaanottomenettelyssä olevat hakijat puhutellaan, takaisinottomenettelyssä tai sisäisten siirtojen menettelyissä puhutteluvaikeuksia ei ole. Artiklan 23 mukaan jäsenvaltioiden on käsiteltävä ensisijaisena ne hakemukset, joissa on mukana alaikäisiä hakijoita. Jäsenvaltioiden on priorisoitava myös ne hakemukset, joissa toisen jäsenvaltion vastuu perustuu perhesideartikloihin 25 – 27. On siis tarkoituksenmukaista, että hakemuksille, joissa osallisena on alaikäisiä henkilöitä ja jotka perustuvat perhesideartikloihin, puhuttelu varataan ja pidetään mahdollisimman nopealla aikataululla, jotta vastuunmäärittämismenettelyssä voidaan edetä seuraavin vaiheisiin.

Puhuttelun on määrä auttaa hakijaa ymmärtämään vastuunmäärittämismenettelyn tavoitteet ja antaa hakijalle tietoja hänen velvollisuuksistaan ja niiden noudattamatta jättämisen seurauksista. Vastuunmäärittämismenettelyssä olevat hakijat ovat oikeutettuja maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan, jossa voidaan käydä läpi artiklassa 19 esitettyjä tietoja sekä hakijan velvollisuuksia menettelyssä. Puhuttelussa ei ole tarkoituksenmukaista käydä näitä asioita uudelleen läpi, vaan varmistaa, että hakija on ymmärtänyt hänelle annetut tiedot.

Hakijalle kerrotaan puhuttelussa, että hän ei voi valita, mikä valtio käsittelee hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa. Puhuttelun tarkoitus on osaltaan selvittää hakijalta vastuuperusteita, mutta myös antaa hänelle tietoa siitä, mikä valtio on mahdollisesti vastuussa hakemuksen käsittelystä ja miksi. Vastuuperusteet on käsitelty tämän ohjeen luvussa 3.3

Puhuttelu tulee suorittaa kielellä, jota hakija ymmärtää ja jolla hän pystyy ilmaisemaan itseään. Tarvittaessa puhuttelussa käytetään tulkkia.

2.1. Puhuttelut

2.1.1. Kutsu puhutteluun

Puhuttelukutsusta on ilmevä:

- ketä kutsu koskee
- puhuttelun ajankohta ja paikka
- puhuttelun syy
- hakijan velvollisuus myötävaikuttaa asiansa selvittämiseen

- hakijan saapumisvelvollisuus
- hakijan oikeus käyttää avustajaa
- hakijan oikeus tulkkaukseen ja puhuttelun tulkkauskieli

Kutsun liitteenä toimitetaan hakijan ymmärtämällä kielellä asiakasohje, jossa kerrotaan mm. puhuttelun tarkoituksesta ja hakijan oikeuksista ja velvollisuuksista puhuttelussa. Kutsusta käy ilmi pidetäänkö puhuttelu Maahanmuuttovirastossa vai videoyhteydellä.

Kutsu velvoittaa hakijaa saapumaan puhutteluun. Kutsusta tulee käydä tarvittaessa ilmi, ettei puhuttelua voi siirtää ilman perusteltua syytä ja jos hakija jää pois ilman perusteltua syytä, hakemus voidaan ratkaista ilman puhuttelua. Tästä lisää luvussa [2.3 Puhuttelusta luopuminen](#).

Puhuttelu varataan siten, että puhuttelu on mahdollista pitää ja pyyntö asiassa esittää hallinta-asetuksen mukaisissa määräajoissa, huomioiden myös tiettyjen hakemusten käsittelyn priorisointivaatimukset. Varattua puhuttelua ei lähtökohtaisesti peruta. Hakijan vastuulla on mm. halutessaan hankkia avustaja, joka pääsee osallistumaan hakijalle varattuun puhutteluun. Edustajan tehtävänä on osallistua edustettavansa puhutteluun. Poikkeuksellisesti peruminen on mahdollista tilanteissa, joissa Maahanmuuttoviraston toiminnasta johtuen jonkun osallistujan osallistuminen on mahdotonta toisen hänelle varatun samanaikaisen tilaisuuden vuoksi. Jos avustajalle on esimerkiksi varattu kaksi yhtäaikaista puhuttelua Maahanmuuttovirastoon, voidaan asian tultua tietoon esimerkiksi avustajan ilmoituksesta tilanne korjata perumalla toinen tilaisuus.

2.1.2. Puhuttelussa läsnä olevat henkilöt

Kansainvälisen suojelun asioita koskevan salassapidon vuoksi puhutteluihin ei lähtökohtaisesti voi hakijan, Maahanmuuttoviraston edustajan ja tulkin lisäksi osallistua muita henkilöitä kuin avustaja ja alaikäisen hakijan huoltaja tai ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle määrätty edustaja. Tapauskohtaisesti myös muiden henkilöiden, kuten tukihenkilön, läsnäolo voi tulla kyseeseen ja tällöin puhuttelija päättää henkilön osallistumisesta.

Hakija

Hallinta-asetuksen 22 artikla määrittää puhuttelun nimenomaan henkilökohtaiseksi. Hakijaa ei siis puhuttelussa voi edustaa asiamies vaan hakijan on oltava paikalla henkilökohtaisesti.

Lasten henkilökohtaisesta läsnäolosta ja puhuttelusta katso tarkemmin luku [2.2 Alaikäisen puhuttelu](#) tai Ohje lapsen asian käsittelystä (MIGDno-2024-2927).

Alaikäisen huoltaja tai edustaja

Alaikäisiä hakijoita puhuteltaessa hakijan puhutteluun kutsuttavista henkilöistä ja puhevallan käyttämisestä katso tarkemmin kohta [2.2. Alaikäisen puhuttelu](#) tai Ohje lapsen asian käsittelystä (MIGDno-2024-2927).

Puhuttelija

Puhuttelua johtaa Maahanmuuttoviraston tehtävään määrätty virkamies eli puhuttelija. Puhuttelijan on oltava tehtävään pätevä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että puhuttelija on saanut asianmukaisen koulutuksen sekä perehdytyksen. Asianmukainen koulutus ja perehdytys voi olla esimerkiksi Euroopan turvapaikkaviraston puhuttelutekniikoita koskeva koulutusmoduuli tai muu puhuttelukoulutus. Puhuttelukoulutus suoritetaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun puhutteluiden pitäminen on aloitettu.

Puhuttelijan tulee osata ottaa huomioon hakijan henkilökohtaiset olosuhteet. Tällainen olosuhde voi olla esimerkiksi se, että hakijan on todettu tarvitsevan erityisiä menettelyllisiä takeita menettelyasetuksen (EU) 2024/1348 nojalla. Erityisten menettelyllisten takeiden ottaminen huomioon on kuvattu Ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä (Paktiohje, MIGDno-2026-402). Jos hakijalla on tarve erityisille menettelyllisille takeille, hänelle on annettava riittävää tukea sellaisten edellytysten luomiseksi, että hän voi esittää kaikki seikat, joiden avulla vastuussa oleva jäsenvaltio voidaan määrittää. Puhuttelija suorittavan henkilöstön tulee myös saada tietoonsa seikat, jotka saattavat vaikuttaa kielteisesti hakijan kykyyn tulla kuulluksi, kuten viitteet siitä, että häntä on saatettu aiemmin kiduttaa tai että hän on joutunut ihmiskaupan uhriksi.

Tulkki

Tulkkia käytettäessä on varmistuttava tulkin pätevyydestä ja objektiivisuudesta. Ensisijaisesti käytetään Maahanmuuttoviraston sopimustoimittajan koulutettua tulkkia, joka on turvallisuusselvitetty (turvallisuusselvityslaki 726/2014) ja vain poikkeuksellisesti voidaan käyttää muuta tulkkia. Viranomaisen hankkimana tulkkina tai kääntäjänä ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua tai että asianosaisen turvallisuus saattaa vaarantua.

Pääsääntöisesti tulkkaukseen on pyrittävä järjestämään hakijan äidinkielellä hakijan oikeusturvan turvaamiseksi. Jos hakija puhuu äidinkielenään harvinaista kieltä, ei aina ole tulkkien saatavuuden vuoksi mahdollista toteuttaa tulkkaukseen hänen äidinkielellään, jolloin tulkkaukseen järjestetään muulla hakijan ymmärtämällä kielellä. Tulkkaukseen on kuitenkin aina käytettävä sellaista kieltä, jota asianosaisen todetaan hallitsevan riittävän hyvin, jotta hänen oikeusturvansa ei vaarannu. Hakijalla on mahdollisuus esittää toiveita käytettävästä tulkkaukielestä ja toiveen toteuttamisen mahdollisuudet arvioidaan tapauskohtaisesti. Kuulovammaiselle hakijalle varataan tulkkaukseen viittomakielellä.

Jos hakija esittää toiveen puhuttelijan sukupuolesta, valitaan puhutteluun hakijan toiveen mukaisen sukupuolen puhuttelija, jos se on mahdollista.

Avustaja

Hallinta-asetuksen 21 artiklan mukaan hakijalla on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa. Tästä teemasta on ohjeistettu tarkemmin luvussa [5.1 Oikeusapu](#).

Koska asian selvittämisen kannalta hakijan henkilökohtainen läsnäolo on tarpeen puhuttelussa, hakija ei voi käyttää puhuttelussa asiamiestä, joka käyttäisi puhevaltaa hänen puolestaan.

Muut henkilöt

Puhuttelija voi harkintansa mukaan sallia tukihenkilön osallistumisen puhutteluun, jos hakija sitä pyytää ja tukihenkilön läsnäoloon on perusteltu syy. Tällainen syy voi liittyä esimerkiksi siihen, että hakija ei terveydentilansa vuoksi kykene suoriutumaan puhuttelusta ilman tukihenkilön läsnäoloa.

Hallinta-asetuksen 22 artiklan 6 kohdan mukaan puhuttelu on suoritettava olosuhteissa, jotka takaavat luottamuksellisuuden puhuttelijan ja hakijan välillä. Hakijan mahdollisesti paikalle kutsuman tukihenkilön osallistuminen ei saa vaarantaa puhuttelun luottamuksellisuutta. Tilanteessa, jossa hakija haluaa kutsua puolison, vanhemman tai muun jäsenen tai sukulaisen tukihenkilönä puhutteluun, on puhuttelun suorittavan ylitarkastajan arvioitava, voiko puhutteluun luoda luottamuksellisen ilmapiirin myös kyseisen perheenjäsenen läsnä ollessa. Lähtökohtaisesti perheenjäsenen tai sukulaisen osallistuminen ei ole tästä syystä mahdollista. Poikkeuksellisia syitä, miksi perheenjäsenen osallistuminen voitaisiin sallia, voisivat olla esimerkiksi hakijan haasteet kommunikoinnissa. Tällöin tulisi kuitenkin arvioidavaksi myös se, onko hakijan puhuttelu ylipäätään tarpeen ja mahdollista.

Muiden henkilöiden läsnäolo voi olla tarpeen myös muun muassa puhuttelun ja siihen osallistuvien henkilöiden turvallisuuden takaamiseksi, esim. vartija. Puhuttelussa voi olla myös läsnä koulutustarkoituksessa toinen Maahanmuuttoviraston virkamies. Puhutteluun osallistuvien henkilöiden läsnäolon sallimista harkittaessa tulee varmistaa edellytykset hakijan edun mukaiselle luottamukselliselle puhuttelutilanteelle.

2.1.3. Puhuttelun tallentaminen

Hallinta-asetuksen 22 artiklan 7 kohdan mukaan puhuttelusta on tehtävä äänitallenne. Hakijalle tulee ilmoittaa ennakolta puhuttelun tallentamisesta ja sen tarkoituksesta, mutta puhuttelun tallentaminen ei vaadi hakijan suostumusta. Jos on epäselvyyttä siitä, mitä lausuntoja hakija on puhuttelussa esittänyt, pidetään tallennetta ensisijaisena todistusaineistona.

2.1.4. Puhuttelussa selvittävät asiat

Puhuttelussa käydään läpi hakijan esittämät henkilötiedot. Henkilötietoja selvitetään puhuttelussa vain siltä osin, kuin se on tarpeen siirtopäätöksen tekoa varten. Henkilöllisyyden merkitsemisestä siirtopäätöksen yhteydessä on kuvattu tarkemmin luvussa [4.1 Siirtopäätös kansainvälisen suojelun hakijalle](#).

Kaikista niistä seikoista, joita hakija tuo puhuttelussa esiin, on selvittävä, onko hakijalla esittää kertomansa perusteeksi todisteita tai aihetodisteita. Todiste- ja aihetodisteluluettelot ovat saatavilla täytäntöönpanoasetuksen 2024/2055 liitteistä. Täytäntöönpanoasetuksen liitteenä olevasta listasta käy yksiselitteisesti ilmi, minkälaisen todistusaineiston katsotaan olevan tarpeellinen kunkin vastuuperusteen kohdalla.

Jos hakija esittää, että hänellä on saatavilla todisteita puhuttelussa esittämiensä väittämien tueksi, mutta ne eivät ole hänen mukanaan puhuttelutilaisuudessa, on hakijalle hallinta-asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaan annettava kohtuullinen määräaika, jona hän voi toimittaa ne Maahanmuuttovirastolle. Se, minkälaisen ajan katsotaan olevan kohtuullinen todistusaineiston toimittamiseen, on tapauskohtainen eikä siitä voi antaa tiettyä yksiselitteistä ohjetta. Määräajan antamisessa on kuitenkin otettava huomioon vastaanottopyynnön tekemiselle asetetut määräajat ja hakijan henkilökohtaiset olosuhteet, kuten alaikäisyys tai haavoittuva asema.

Jos hakijan asiassa on viitteitä siitä, että hän on saattanut joutua ihmiskaupan uhriksi, niin hakijaa tulee esittää ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiakkaaksi. Jos esitys auttamisjärjestelmään vaatii ihmiskauppaviitteiden tarkempaa selvittämistä, selvitetään niitä puhuttelussa vain siinä laajuudessa kuin se on tarpeen esitystä varten. Lisätietoja ihmiskauppa-asian käsittelystä on saatavilla Ohjeesta ihmiskaupan uhrin asian käsittelemisestä Maahanmuuttovirastossa (Ihka-ohje, MIGDno-2025-3630).

Vastuuperusteet: perheenjäsenet

Ensin hakijalta selvitetään muissa jäsenvaltioissa laillisesti asuvat ja kansainvälistä suojelua hakevat perheenjäsenet. Perheenjäsenten henkilöllisyyttä ja oleskeluvaltion selvittämistä varten EUAA on laatinut malliasiakirjan (perheenjäsenten jäljittämistä koskeva lomake), joka on annettu hakijalle rekisteröinnin yhteydessä. Hakijan on tarkoitus tuoda täytetty asiakirja mukanaan puhutteluun. Jos hakija ei ole tuonut täytettyä asiakirjaa mukanaan, niin sen puhuttelun aikana hakijalta selvitetään asiakirjan kattamat tiedot suullisesti. Hakija voi halutessaan täyttää asiakirjan puhuttelun jälkeen ja toimittaa sen myöhemmin Maahanmuuttovirastoon. Hakijalla on oikeus maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan tämän lomakkeen täyttämisen osalta. Tästä teemasta on ohjeistettu luvussa [3.3.2 Maksuton oikeudellinen neuvonta](#).

Henkilötiedot on kirjattava huolellisesti ja mahdollisimman täydellisesti perheenjäsenten osalta. Tiedot kirjataan kuitenkin sillä tarkkuudella, millä hakija pystyy ne kertomaan. Mikäli hakija ei esimerkiksi osaa kertoa perheenjäsenensä tarkkaa syntymäaika, ikä voidaan tarvittaessa selvittää ikävuosina. Hakijalle on syytä korostaa perheenjäsenten oikeiden tietojen merkitystä vastuunmäärittämisprosessin kannalta. Mitä enemmän tietoa perheenjäsenistä on, sitä helpompi on tehdä hyvä vastaanottopyyntö ja sitä helpompi myös vastuuvaltion on arvioida tapausta. Tarkemmin perheenjäsenten merkitystä vastuunmäärittämisen kannalta on kuvattu luvussa [3.3.4. Perhesiteet](#).

Vastuuperusteet: Viisumit, oleskeluluvat ja tutkintotodistukset

Vaikka rekisteröinnissä ei olisi tullut esille, että hakijalla olisi viisumi, oleskelulupa tai tutkintotodistus, tarkistetaan asia vielä puhuttelussa. Jos lupia tai todistuksia ei ole, puhuttelussa varmistetaan, että kyseisiin kohtiin on valittu vastaus "ei" ja jatketaan eteenpäin.

Mikäli hakijalla on viisumi, pitkäaikaiseen oleskeluun oikeuttava D-viisumi tai oleskelulupa, hakijalle kerrotaan puhuttelussa, että se on vastuuperuste. Vastuuvaltio määritetään kyseessä olevan luvan perusteella, jos viisumi on joko voimassa tai vanhentunut alle 18 kuukautta ennen hakemuksen

rekisteröintiä. Jos kyseessä on oleskelulupa, sen tulee olla voimassa tai vanhentunut alle kolme vuotta sitten ennen hakemuksen rekisteröintiä. Jos viisumi tai oleskelulupa ovat aitoja, niin sillä ei ole merkitystä, että hakija väittää sen olevan myönnetty väärennetyn henkilöllisyyden tai matkustusasiakirjan perusteella. Hakijalle kerrotaan puhuttelussa, että hän voi selvittää mahdolliset henkilöllisyyteen tai väärään matkustusasiakirjaan liittyvät epäselvyydet vastuuvaltiossa, mikäli pyyntö hyväksytään.

Jos hakijalla on johonkin jäsenvaltioon sijoittuvan oppilaitoksen myöntämä tutkinto- tai pätevyystodistus, on sen taustat selvitettävä mahdollisimman perusteellisesti. Puhuttelussa hakijalta on syytä kysyä tarkasti opinnoista, oppilaitoksesta ja siitä, missä valtiossa opinnot on suoritettu. Hakijalta tiedustellaan oppilaitoksen nimeä, oppiaineen tai suoritetun tutkinnon nimeä ja opiskeluaikaa. Hakijalta kysytään myös, onko hänellä esittää suorittamastaan tutkinnosta todistusaineistoa, kuten todistusta tai mahdollista oleskelulupaa ajalta, jolloin hän opiskeli.

Vastuuperusteet: Viisumivapaa maahantulo, hakemuksen tekeminen lentokentän kauttakulkualueella ja maahantulo

Jos hakija on sellaisen maan kansalainen, jolla on viisumivapaus johonkin muuhun jäsenvaltioon, mutta ei Suomeen, on häneltä kysyttävä lisätietoja maahantulosta. Hakijalta selvitetään mahdollisimman tarkasti jäsenvaltioiden alueelle tuleminen ja matkareitti Suomeen. Hakijan kertoman voi tarkistaa rekisteröinnin yhteydessä tehdyistä tarkastuksista. Jos hakija esittää ristiriitaisia väitteitä maahantulostaan tai hänen kertomansa on muuttunut rekisteröinnissä esitetystä, niin häneltä kysytään tarkentavia lisäkysymyksiä.

Jos Eurodac-vertailu tuo tuloksen, että hakijalla on vain kategorian 3 osuma jostain toisesta valtiosta, niin häneltä tulee selvittää jäsenvaltioiden alueelle saapuminen. Jos hakijan kertomus eroaa siitä, mitä hän kertoi rekisteröinnin yhteydessä, niin ristiriidat tulee selvittää.

2.1.5. Puhuttelussa laadittava yhteenveto ja sen antaminen hakijalle puhuttelun päätteeksi

Puhuttelusta laaditaan kirjallinen yhteenveto. Yhteenveto ei ole sanatarkka pöytäkirja vaan yhteenveto, joka sisältää tärkeimmät hakijan puhuttelussa antamat tiedot Hakijan kertomat hakemuksen kannalta olennaiset seikat kirjataan yhteenvetoon huolellisesti ja objektiivisesti.

Yhteenvedosta tulee käydä ilmi:

- kaikki paikallaolijat
- puhuttelun ajankohta, tauot ja missä puhuttelu on järjestetty
- millä kielellä puhuttelu on pidetty
- onko puhuttelu järjestetty etäyhteydellä vai läsnäolopuhutteluna
- osallistujien mahdolliset myöhästymiset ja aikaiset poistumiset

Yhteenvetoon tulee merkitä osallistujien esittämät kysymykset ja vastaukset niihin sekä mahdolliset muut olennaiset huomautukset. Jos hakija kieltäytyy vastaamasta hänelle esitettyyn kysymykseen, on siitä tehtävä merkintä.

Yhteenvedosta tulee selkeästi käydä ilmi, kuka puhuu (hakija, puhuttelija, tulkki, edustaja vai avustaja).

Yhteenvedoon on tärkeä kirjata hakijalle puhuttelun aikana annettu ohjeistus, jotta käy ilmi, miten hakijaa on yritetty ohjata kertomaan oleellisista seikoista. Esimerkiksi jos hakijan kerronta on jouduttu keskeyttämään, kun hän on kertonut hakemuksen kannalta epäolennaisesta asiasta tai hakijaa on muistutettu hänen myötävaikutusvelvollisuudestaan. Jos puhuttelussa käydään yleistä keskustelua aiheesta, joka ei suoranaisesti liity selvitettäviin asioihin, ei keskustelua tarvitse kirjata tarkasti pöytäkirjaan, vaan lyhyt merkintä riittää (esim. keskusteltiin aiheesta x). Jos hakija toimittaa asiakirjoja puhutteluun, niistä tehdään asianmukaiset merkinnät.

Puhuttelun päätteeksi hakijalle tulostetaan yhteenvedo. Hallinta-asetus edellyttää, että kirjallinen yhteenvedo toimitetaan hakijalle tai tämän oikeudelliselle avustajalle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen kuin hakijan asiassa tehdään päätös vastuussa olevasta jäsenvaltiosta. Yhteenvedo käydään hakijan kanssa läpi. Yhteenvedon läpikäymisen tarkoitus ei ole lukea sitä hakijalle sanasta sanaan, vaan käydä läpi sen sisältö vastuunmäärittämiseen vaikuttavilta osin mahdollisten virheiden varalta. Tällöin hakijan on mahdollista tehdä huomautuksia yhteenvedon sisällöstä tai siinä mahdollisesti olevista käänkövirheistä, väärinymmärryksistä tai muista asiavirheistä.

Yhteenvedo on syytä antaa hakijalle puhuttelun päätteeksi, jos sille ei ole erityistä estettä. Jos yhteenvedo toimitetaan hakijalle myöhemmin, hänelle on hallinta-asetuksen mukaan annettava tilaisuus esittää huomautuksia ja selvittää siinä olevia käänkövirheitä tai väärinymmärryksiä. Hakijalle annetaan määräaika, jonka aikana hänen on toimitettava Maahanmuuttovirastolle mahdolliset huomautukset ja korjaukset.

2.1.6. Puhuttelun keskeyttäminen

Joissain tapauksissa puhuttelu saatetaan joutua keskeyttämään. Kaikissa keskeyttämistapauksissa puhuttelija tekee ratkaisun keskeyttämisestä ja mahdollisen uuden puhuttelun varaamisesta. Keskeyttämiseen johtaneista seikoista ja käydyistä keskusteluista sekä keskeyttämisen ajankohdasta tehdään merkinnät puhuttelusta laadittavaan yhteenvedoon.

Keskeyttäminen voi johtua esimerkiksi siitä, että hakija tai tulkki ei osaa riittävästi tulkittavaa kieltä asian selvittämiseksi, puhuttelussa ilmenee, että hakijan on vaikea kertoa hakemusperusteistaan tulkin tai puhuttelijan sukupuolen vuoksi, etäpuhuttelussa käy ilmi, että etäpuhuttelu ei sovellu hakijan tilanteeseen, joku puhuttelun osapuoli sairastuu tai saa sairauskohtauksen. Puhuttelun keskeyttäminen voi johtua myös ulkoisista syistä, kuten sähkökatkoista tai palohälytyksistä. Jos puhuttelun keskeyttämisen syy on jokin edellä mainituista tai niihin rinnastuvista, puhuttelijan arvion perusteella voidaan varata uusi puhuttelu sen varmistamiseksi, että kaikki tarvittavat asiat tulevat selvitettyiksi.

Joissain tapauksissa hakijan käytös tai olosuhde voi olla syy keskeyttää puhuttelu. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi hakijan väkivaltainen käytös tai se, että hakija on alkoholin, lääkkeiden tai huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena. Puhuttelu saatetaan joutua keskeyttämään myös silloin, jos hakija kieltäytyy tekemästä yhteistyötä ja kertomasta asiaansa vaikuttavista

seikoista. Mikäli kyseessä on tällainen tai tähän rinnastuva tilanne ja puhuttelija arvioi, että puhuttelun keskeyttäminen on paras ratkaisu, niin uutta puhuttelua ei tarvitse järjestää. Puhuttelusta luopumisen ohjeistus on tämän luvun kohdassa [2.3 Puhuttelusta luopuminen](#).

2.1.7. Etäpuhuttelu

Puhuttelu suoritetaan lähtökohtaisesti siten, että hakija ja puhuttelija ovat läsnä samassa tilassa. Puhuttelu voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti suorittaa videoyhteyden välityksellä, jos se on olosuhteiden vuoksi perusteltua.

Siinä tilanteessa, että hakija on otettu säilöön tai vangittu, järjestetään puhuttelu lähtökohtaisesti etäyhteyksin. Puhuttelua seuraavat vastaanottopyynnön tekemiseen liittyvät määräajat on myös otettava huomioon puhuttelua järjestettäessä. Jos läsnäpuhuttelun järjestäminen siten, että vastaanottopyynnön voi tehdä määräajassa on mahdotonta, niin voidaan harkita etäpuhuttelua vaihtoehtona. Muissa tilanteissa etäpuhuttelun järjestäminen olisi poikkeus pääsäännöstä ja se tulee voida perustella esimerkiksi hakijan henkilökohtaisilla olosuhteilla. Jos hakijalla on sellainen sairaus, joka estää hakijan liikkumisen puhuttelupaikkaan esimerkiksi tartuntariskin vuoksi, niin etäpuhuttelun järjestäminen on perusteltua. Jos hakija on majoitettuna kaukana puhuttelupaikasta ja hänen on haavoittuvuutensa tai liikuntarajoitteensa vuoksi vaikea matkustaa puhuttelupaikkaan, niin etäpuhuttelu on perusteltu.

Etäpuhuttelua ei suositella muun muassa niissä tilanteissa, jos hakija on alaikäinen, hakijalla on näkö- tai kuulohaasteita, hakija kärsii mielenterveydellisistä ongelmista tai sairauksista, hakijalla on kehitysvamma tai hakija on haavoittuvassa asemassa. Myös silloin, jos ennakkotietojen valossa asiaan liittyy monimutkaisia ja erityistä selvittämistä vaativia tosiseikkoja, ei etäpuhuttelua voida pitää parhaana ratkaisuna.

EUAA on laatinut ohjeistuksen koskien etäyhteyksin suoritettavia puhutteluita: Guidance on remote interviews (April 2025). Ohje on saatavilla EUAA:n internetsivuilla osoitteesta <https://www.euaa.europa.eu/publications/>

2.2. Alaikäisen puhuttelu

2.2.1. Ilman huoltajaa olevan alaikäisen puhuttelu

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen puhuttelussa paikalla tulee olla hänen edustajansa. Mikäli varsinaista edustajaa ei vielä ole, voidaan puhuttelu järjestää siten, että paikalla on alaikäisen tilapäinen edustaja. Alaikäistä puhuttelevalla tulee olla hallinta-asetuksen 22 artiklan 4 kohdan mukaisesti riittävät tiedot alaikäisten oikeuksista ja erityistarpeista, jotka saa esimerkiksi käymällä EUAA:n alaikäisten puhuttelemista koskevan koulutusmoduulin. Puhuttelussa selvitetään 25 artiklan mukaiset ilman huoltajaa olevaan

alaikäiseen soveltuvat vastuuperusteet sekä annetaan alaikäiselle ja hänen edustajalleen tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Alaikäiselle tulee kertoa menettelystä ikätasoisesti.

2.2.2. Mukana hakevan alaikäisen puhuttelun tarve

Henkilökohtaisen puhuttelun tarkoitus on helpottaa vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyä, mutta mukana hakevan alaikäisen perheenjäsenen kohdalla tämä ei ole pääsääntöisesti tarpeen. Mukana hakevien alaikäisten osalta on erikseen todettu hallinta-asetuksen 36 artiklan 2 kohdassa, että vastuu on sillä valtiolla, joka on vastuussa alaikäisen perheenjäsenen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä, jollei ole osoitettu, että se ei ole lapsen edun mukaista. Näin ollen vastuuperusteita selvitetään vanhemman puhuttelussa eikä mukana hakevaa lasta ole tarpeen puhutella. Poikkeuksena ovat lapsen etuun liittyvät tilanteet, eli jos on syytä epäillä, että lapsen pitäminen yhdessä perheenjäsenensä kanssa ei olisi lapsen edun mukaista. Tällöin puhuttelu voidaan järjestää, jotta lasta voidaan kuulla henkilökohtaisesti ja asiaa selvittää lisää.

2.3. Puhuttelusta luopuminen

Lähtökohtaisesti vastuunmäärittämisprosessissa olevat hakijat puhutellaan. On kuitenkin tilanteita, joissa puhuttelusta voidaan luopua. Hallinta-asetuksen 22 artiklan 2 kohdassa on säädetty puhuttelusta luopumisesta.

Hakemusta rekisteröitäessä hakija saa tiedon hänen velvoitteistaan ja vaatimuksesta tehdä yhteistyötä viranomaisen kanssa, mikä on kuvattu 17 artiklan 3 kohdassa. Hakijan on tehtävä yhteistyötä muun muassa hallinta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Hakijan on viimeistään puhuttelussa annettava tiedot, jotka ovat merkityksellisiä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisen kannalta. Jos hakija ei pysty antamaan näitä tietoja tai toimittamaan näyttöä esittämisenä seikkojen tueksi, niin hänelle annetaan määräaika toimittaa kyseessä olevat tiedot.

Puhuttelukutsussa hakijalle annetaan ohjeet siitä, miten toimia, jos hän ei kykene osallistumaan järjestettyyn puhutteluun. Ohjeessa kerrotaan muun muassa, että jos hakija sairastuu puhuttelupäivänä, hakijan tulee ilmoittaa tästä välittömästi vastaanottokeskukselle ja että hakijan tulee toimittaa Maahanmuuttovirastolle sairaanhoitajan tai lääkärin laatima todistus sairastumisesta mahdollisimman pian ja viimeistään viikon kuluttua puhuttelupäivästä.

Mikäli puhuttelua ei poikkeuksellisesti pidetä ja hakija pyytää sen järjestämistä, Maahanmuuttoviraston tulee perustella, miksi järjestämisestä kieltäydytään. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu tilanteet, joissa puhuttelusta voidaan luopua.

2.3.1. Hakija on paennut

Vastuunmäärittäminen tulee tehdä myös siinä tilanteessa, että hakija on paennut ennen kuin vastaanottomenettelyä on aloitettu. Pakenemisella tarkoitetaan tässä kontekstissa esimerkiksi sitä, että hakija ei pysytele viranomaisten käytettävissä, vaan esimerkiksi poistuu vastaanottokeskuksesta, johon hänet on määrätty oleskelemaan. Jos hakija on paennut hakemuksen rekisteröimisen jälkeen mutta ennen kuin häntä on ehditty puhutella, niin hallinta-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan vastaanottopyynnön voi tehdä ilman hakijan puhuttelua. Jos hakijalta ei ole saatu kaikkia vastuunmäärittämiseen tarvittuja tietoja, vastaanottopyyntö tehdään niillä tiedoilla, jotka ovat saatavilla sillä hetkellä.

Jos hakija ei ole antanut kaikkia tarvittavia tietoja esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa oleskelevasta perheenjäsenestä, jotta vastaanottopyynnön voisi lähettää, niin tapauskohtaisen harkinnan mukaan asiassa voi lähettää mahdolliseen vastuuvaltioon artiklan 51 mukaisen tiedustelun.

2.3.2. Hakija ei saapunut paikalle

Asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan puhuttelusta voi luopua, jos hakija ei saavu puhutteluun paikalle siitä huolimatta, että hän on saanut rekisteröinnin yhteydessä tiedot velvoitteistaan ja puhuttelukutsussa lisätietoja tilaisuudesta. Jos hakija ei saavu paikalle, niin hänen tulisi ilmoittaa viranomaisille puhuttelukutsussa olleiden ohjeiden mukaisesti hyväksyttävä syy poisjäännilleen. Jos hakija esittää hyväksyttävän syyn poisjäännilleen, puhuttelu voidaan yrittää järjestää uudelleen, jos vastaanottopyynnön määräajat sen sallivat. Hyväksyttävä syy poisjäännille arvioidaan tapauskohtaisesti, mutta se voi olla esimerkiksi äkillinen sairastuminen tai yhteiskunnan tasolla vaikuttava tapahtuma, kuten julkisen liikenteen lakko. Jos uutta puhuttelua ei ehditä järjestää määräajassa, niin vastaanottopyynnön voi tehdä ilman, että hakijaa on puhuteltu. Vastaanottopyyntö voidaan lähettää myös ilman, että hakijaa on puhuteltu, jos hän ei ole esittänyt määräajassa hyväksyttävää syytä poisjäännilleen hänelle varatusta puhuttelusta.

2.3.3. Hakija on muulla tavoin antanut riittävät tiedot

Henkilökohtaista puhuttelua pidetään ensisijaisena tapana hankkia tietoa hakijalta vastuunmäärittämismenettelyssä. Jos hakija on kuitenkin jo ennen puhuttelun varaamista antanut muulla tavoin, esimerkiksi rekisteröinnin yhteydessä tai muussa tilanteessa, riittävät tiedot vastuunmäärittämistä varten, niin 22 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan puhuttelusta voidaan luopua. Tästä on ilmoitettava hakijalle. Jos puhuttelusta päätetään luopua, niin hakijalle on kuitenkin annettava mahdollisuus toimittaa vastuunmäärittämiseen ja hänen henkilökohtaiseen tilanteeseensa liittyviä lisätietoja kirjallisesti. Kirjalliselle selvitykselle on annettava sopiva määräaika, joka on hakijan kannalta oikeudenmukainen, mutta joka antaa kuitenkin vastuunmäärittämismenettelyn suorittavalle viranomaiselle riittävästi aikaa aloittaa menettely ja lähettää vastaanottopyyntö.

3. Vastuu

3.1. Alkuvaihe

Rekisteröinnin suorittava viranomainen kerää hakijalta tarvittavat tiedot viitteistä, joiden perusteella toinen valtio voi olla vastuussa hakemuksen käsittelystä. Tietoa vastuuviitteistä saadaan myös rekisteröinnin yhteydessä tehtävistä rekisteritarkastuksista, kuten Eurodac-vertailusta sekä rekisteröinnin jälkeen tehtävistä automaattisista rekisteritarkastuksista. Kerättyjen viitteiden perusteella hakemus ohjautuu vastaanottopyyntömenettelyyn ja puhutteluvarauksiin.

Kuten aiemmin on kerrottu, hakijan tulee rekisteröinnin yhteydessä saada tiedot vastuunmäärittämismenettelystä ja hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sen aikana. Käytännössä tämä tapahtuu EUAA-esitteiden kautta. Jos hakija on yksintullut alaikäinen, hänelle annetaan tiedot edustajan tai tilapäisenä edustajana toimivan henkilön läsnä ollessa.

Hakijaa ohjeistetaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisestä. Mikäli hakija ei rekisteröimisen jälkeen jätä kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta määräajassa eli käytännössä saavu hänelle varattuun jättämistilaisuuteen, menettelyasetuksen mukaan hakemus katsotaan epäsuorasti peruutetuksi. Erilaisia tilanteita on kuvattu tarkemmin luvussa [4.2 Siirtopäätös jos hakemus on peruutettu nimenomaisesti tai epäsuorasti](#). Vastuunmäärittämisen voidaan kuitenkin suorittaa myös loppuun ennen hakemuksen jättämisen määräaika, jolloin hakijalle tehdään päätös ja hänet voi siirtää vastuuvaltioon.

3.2. Vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyt

Hallinta-asetuksen mukaan on olemassa kaksi eri menettelyä, joilla vahvistetaan vastuussa oleva jäsenvaltio. Oikea menettely valikoituu sen perusteella, onko kyseessä ensimmäinen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus jäsenvaltioiden alueella vai onko vastuuvaltio määritetty jo aiemmin. Vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteista säädetään hallinta-asetuksen II luvussa. Perusteet takaisinottovelvollisuutta koskien ovat asetuksen IV luvussa.

Vastuunmäärittämismenettelyssä kyseessä on joko ensimmäinen hakemus EU-alueella, tai vastuu tulee määrittää uudestaan, koska toisen valtion vastuu on lakannut esimerkiksi sen vuoksi, että hakija on poistunut aiemman hakemuksen jälkeen jäsenvaltioiden alueelta. Tällöin lähetetään vastaanottopyyntö toiseen jäsenvaltioon. *Takaisinottomenettelyä* käytetään silloin, kun vastuu on määritetty jo aiemmin tai vastuunmäärittäminen on toisen valtion velvollisuus, eli hakijalla on aiempi kansainvälisen suojelun hakemus EU-alueella. Vastuuvaltioon lähetetään tällöin takaisinottoilmoitus.

Jäsenvaltiolla ei ole harkintavaltaa vastuunmäärittämismenettelyn tai takaisinottomenettelyn käyttämiseen, koska asetuksessa säädetään niiden käyttämisestä jäsenvaltiota velvoittavasti. Jäsenvaltion on siten aloitettava vastuun määrittäminen tai esitettävä takaisinottoilmoitus edellytysten täytyessä. Hallinta-asetuksen 35 artiklan mukaisesti jäsenvaltio kuitenkin voi, oli

kyseessä sitten vastaanotto- tai takaisinottomenettelyn tilanne, päättää itse käsitellä hakemuksen, josta se ei olisi muuten asetuksen perusteella vastuussa. [Ks. luku 3.3.10.Harkintavaltalausekkeet.](#)

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asioissa EUT C-582/17 ja C-583/17 koski tilannetta, jossa henkilö oli jättänyt ensimmäisen hakemuksen Saksassa ja siirtynyt heti sen jälkeen Alankomaihin, jossa hänellä oli puoliso pakolaisasemalla. Alankomaat esitti Saksalle takaisinottopyynnön, koska Saksa ei ollut määräajassa esittänyt vastaanottopyyntöä Dublin III -asetuksen 9 artiklan perusteella ja Alankomaat katsoi vastuun olevan Saksalla.

Tuomion perusteella vastaanotto- ja takaisinottomenettelyt ovat erilliset menettelyt ja tuomiossa vahvistetaan järjestelmä, jossa ensimmäinen hakemusvaltio määrittää vastuuvaltion, minkä jälkeen kyse on aina takaisinottomenettelystä eikä vastuuta enää määritetä uudelleen.

Poikkeuksena tuomion mukaisesti olisi tilanne, jossa on kyse takaisinottopyynnöstä ja pyynnön esittävä valtio olisi ilmeisesti vastuussa. Tuomio soveltuu myös hallinta-asetukseen. [Ks. myös luku 3.3.5.3.Ilman huoltajaa olevat alaikäiset](#) ja takaisinottomenettely tilanteessa, jossa alaikäisellä on perheenjäsen pyynnön esittävässä valtiossa.

Kun vastuussa oleva jäsenvaltio on määritetty, astuvat vastuuvaltion velvoitteet voimaan. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen saa asetuksen 16 artiklan mukaan käsitellä vain se jäsenvaltio, joka on siitä vastuussa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vain vastuuvaltio voi tehdä asiassa päätöksen sisällön osalta. Menettelyasetuksen (EU) 2024/1348 artikloissa 36-37 on kuvattu päätöksentekoa ja asiaa on ohjeistettu Ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä (Paktiohje, MIGDno-2026-402). Muut valtiot kuin vastuuvaltio eivät siis voi käsitellä hakemusta sisällöllisesti elleivät ota vastuuta hakemuksen käsittelystä. Vastuuvaltion on myös otettava henkilö takaisin toisesta jäsenvaltiosta. Vastuuvaltion velvoitteet tältä osin on kuvattu hallinta-asetuksen artiklassa 36. [Ks. myös luku 3.4. Takaisinottomenettely.](#)

3.3. Vastuunmäärittämismenettely

3.3.1. Vastaanottopyyntöjä koskevat menettelyt

Vastuunmäärittäminen on hallinta-asetuksen 38 artiklan 1 kohdan mukaisesti sen valtion velvollisuus, jossa henkilö jättää ensimmäisen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jäsenvaltioiden alueella. Kyseinen valtio on ns. määrittävä valtio. Jollei mitään muuta valtiota voida määrittää vastuulliseksi, vastuussa on 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti ensimmäinen valtio, jossa hakemus rekisteröitiin. Kyseinen valtio on vastuussa merkitsemään vastuunsa viipymättä Eurodac-järjestelmään. Lisäksi määrittävä valtio on velvollinen ottamaan hakijan takaisin ja saattamaan vastuunmäärittämisen loppuun, jos

hakija siirtyy toiseen valtioon ennen kuin vastuu on määritetty. [Ks. luku 3.4 Takaisinottomenettely.](#)

3.3.1.1. Menettelyn määräajat

Vastaanottopyyntöjä koskevat määräajat on säädetty hallinta-asetuksen 39 artiklassa. Vastaanottopyyntö tulee esittää joko 1 kuukauden kuluessa Eurodac-tai viisumitietojärjestelmästä (VIS) saadusta osumasta tai 2 kuukauden kuluessa hakemuksen rekisteröinnistä. Pyyntöön määräaika on lyhyempi eli 1 kk ja se lasketaan Eurodac tai VIS-osumasta silloin, kun pyyntö perustuu kyseisestä järjestelmästä saatuun tietoon. Jos pyyntö taas perustuu muuhun kuin rekisteritietoon, kuten vaikkapa perhesiteisiin jäsenvaltioiden alueella, määräaika on 2 kk.

Esimerkki 1. Hakija hakee kansainvälistä suojelua Suomesta 15.9.2026. Hänellä on Eurodac 2 -osuma Italiasta 30.8.2026. Hän kertoo, että tuli Suomeen tapaamaan pikaisesti sukulaisiaan ja että hänellä on itse asiassa Italiassa puoliso, jonka kanssa he ovat menneet naimisiin joululomalla heidän kotimaassaan Marokossa. Puoliso opiskelee Italiassa ja hakija esittää kopion avioliittotodistuksesta ja puolison italialaisesta opiskelijakortista. Pyyntö Italiaan esitettäisiin perhesiteen perusteella (asetuksen 26 artikla, jäsenvaltioiden alueella laillisesti oleskeleva perheenjäsen), joten sen esittämisen määräaika on 2 kk. Se, että hakijalla on myös Eurodac-osuma, ei vaikuta määräaikaan.

Vastausaika vastaanottopyyntöön on 40 artiklan mukaisesti joko 2 viikkoa pyynnön saamisesta, mikäli pyyntö on perustunut Eurodac- tai VIS-tietoon, tai 1 kuukausi, mikäli pyyntö on perustunut muuhun tietoon. Vastaamisessa, kuten pyynnöissäkin, tulee priorisoida vastaaminen 25-28 artiklojen alaikäisiä ja perheenjäseniä ja 34 artiklan riippuvuussuhdetta koskeviin pyyntöihin. Poikkeuksena varsinaisen vastaanottopyynnön vastausajoista, 35 artiklan harkintavaltalausekkeeseen perustuvaan pyyntöön on artiklan 2 kohdan mukaan aikaa vastata 2 kuukautta.

Säilössä olevilla määräajat ovat lyhyemmät. Mikäli hakija on otettu säilöön hallinta-asetuksen nojalla, on vastaanottopyynnön esittämisen määräaika asetuksen 45 artiklan mukaisesti 2 viikkoa joko hakemuksen rekisteröinnistä tai mahdollisen Eurodac-osuman saamisesta lukien. Vastaavasti vastausmääräaika on yksi viikko. Säilöön otettua henkilöä koskevat erityiset määräajat soveltuvat vain, kun säilöönottoperuste on hallinta-asetuksen 44 artikla ja muilla perusteilla säilöön otettujen kohdalla noudatetaan normaaleja määräaikoja. Seurauksena siitä, jos yllä mainittuja määräaikoja ei noudateta, on se, että henkilöä ei voida enää pitää asetuksen perusteella säilössä, vaan hänet tulee vapauttaa. Tämä ei rajoita viranomaisten mahdollisuutta päättää henkilön säilöönnotosta muilla säilöönottoperusteilla.

Mikäli pyyntöön ei vastata määräajassa, hallinta-asetuksen 40 artiklan 8 kohdan mukaan pyyntö katsotaan hyväksytyksi ja vastuuvaltion velvoitteet siirtyvät pyynnön vastaanottaneelle valtiolle.

Sekä pyynnöt että vastaukset tulee perustella ja niiden tueksi esittää täytäntöönpanoasetuksen (EU 2024/1351) liitteenä olevan todiste- ja aihetodistelueluettelon mukaiset todisteet.

Mikäli pyynnön esittänyt jäsenvaltio katsoo, että pyynnön hylkääminen perustuu virhearviointiin tai se voi esittää täydentäviä seikkoja pyynnön tueksi,

se voi täytäntöönpanoasetuksen 9 artiklan mukaisesti pyytää vastauksen uudelleen käsittelyä. Uudelleen käsittelypyyntö tulee esittää 3 viikon kuluessa kielteisestä vastauksesta ja toisen valtion on pyrittävä vastaamaan kahden viikon kuluessa. Toisin kuin varsinaisessa vastaanottopyynnössä, se että pyyntöön ei vastata tai vastataan myöhässä, ei tarkoita, että vastuu hakemuksen käsittelystä siirtyisi pyynnön vastaanottaneelle valtiolle. Jos vastausmääräaika on päättynyt ja toinen valtio ei ole vastannut, menettely päättyy.

3.3.2. Perusoikeuskirjan 4 artiklan loukkaamisen vaara

Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä ja vastuunmäärittämismenettely perustuvat olettamalle, että jäsenvaltioita, jotka kaikki noudattavat Geneven yleissopimuksen ja nykyään myös Euroopan perusoikeuskirjan 4 artiklan palauttamiskiellon periaatetta, pidetään lähtökohtaisesti kolmansien maiden kansalaisille turvallisina maina (ks. hallinta-asetuksen johdanto-osan 36 kohta). Olettama siitä, että jäsenvaltiot noudattavat unionin perusoikeuksia, on kuitenkin mahdollista kumota, kuten EUT on todennut N.S.-tuomiossaan (C-411/10 ja C-493/10 - N. S. ym.). Kyseinen tuomio ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) MSS-tuomio (M.S.S. vs Belgia ja Kreikka) ovat taustalla asetuksen 16 artiklan 3 kohdan säännöksessä.

Artiklan 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti, mikäli jäsenvaltio ei voi siirtää hakijaa vastuulliseksi määritettyyn jäsenvaltioon, koska on perusteltu syytä uskoa, että hakija joutuisi siellä perusoikeuskirjan 4 artiklan mukaisen epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraan, vastuunmäärittämistä tulee jatkaa, jotta voidaan selvittää, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio määrittää vastuulliseksi. Mikäli ei, viime kädessä vastuussa on yleisperiaatteen mukaisesti kyseinen jäsenvaltio itse.

Käytännössä Suomessa hakijalta itseltään selvitetään hakemuksen rekisteröinnin ja mahdollisen puhuttelun yhteydessä syyt hakemuksen tekemiselle ja perustelut sille, miksi hän ei haluaisi tulla siirretyksi mahdolliseen tai jo nimettyyn vastuuvaltioon. Lisäksi arvioitaessa perusoikeuskirjan 4 artiklan rikkomisen vaaraa vastuuvaltiossa jäsenvaltioilla on käytettävissään mm. EUAA:n tuottamat raportit, EU-tuomioistuinten oikeuskäytäntö ja erilaisten järjestöjen (esim. UNHCR, Amnesty International, ECRE) raportit. Mikäli useissa edellä mainituissa lähteissä raportoidaan puutteista tietyssä jäsenvaltiossa, tulee asiaa selvittää tarkemmin vastuunmäärittämismenettelyn yhteydessä ja joka tapauksessa ennen siirtopäätöksen tekemistä hakijalle kyseiseen jäsenvaltioon. Erityisesti selvitettäväksi tulee, onko kyseisen jäsenvaltion vastaanotto- tai turvapaikkajärjestelmässä yleisesti sellaisia puutteita, jotka asettaisivat kaikki tai tiettyyn henkilöryhmään kuuluvat hakijat epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraan.

EUT:n oikeuskäytännössä on kuvattu, miten tulee arvioida mahdollista vaaraa joutua siirron yhteydessä tai sen jälkeen perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi (muun muassa tuomio EUT C-392/22). Ensimmäisenä tulee arvioida, onko kyseisessä valtiossa ylipäätään puutteita, että voisivat johtaa perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaiseen kohteluun. Puutteiden tulee olla systeemisiä eli sellaisia, jotka koskevat yleisesti turvapaikkamenettelyä ja kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanotto-olosuhteita tai ainakin tiettyjä kansainvälistä suojaa hakevien henkilöiden ryhmiä kokonaisuutena tarkasteltuna. Kyse ei siten ole

yksittäisen hakija väitetyistä kokemuksista, vaan yleisistä käytännöistä tai toimenpiteistä. Jos puutteita on, niiden tulee olla sellaisia, että niiden perusteella olisi painavia perusteita uskoa niistä aiheutuvan todellinen vaara epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta. Kyse olisi ensinnäkin vakavuudeltaan sellaisista puutteista, jotka voisivat johtaa epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun. Vakavuusastetta ei ylittäisi yksittäisten säännösten vähäinen rikkominen. Toiseksi tulee ottaa huomioon tilanne, jossa hakija olisi siirtonsa jälkeen sekä se, vaikuttavatko puutteet tähän tilanteeseen. Sellaiset puutteet, jotka eivät vaikuta hakijan ennakoituun tilanteeseen, eivät voi muodostaa vaaraa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Esimerkiksi ns. pushback-menettely jäsenvaltion ulkorajoilla ei itsessään estä henkilön siirtoa tähän valtioon, jos pushback-menettelyä ei sovelleta hallinta-asetuksen mukaisena siirtona maahan saapuvaan henkilöön. Jos edellä kuvatun arvion perusteella päädytään siihen, että on painavia perusteita uskoa henkilön altistuvan todelliselle vaaralle joutua perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaisen kohtelun kohteeksi, ei siirtoa voida toteuttaa. Se kuitenkin voidaan toteuttaa, jos toiselta valtiolta saadaan tapauskohtaiset takeet, jotka riittävät tällaisen vaaran poissulkemiseen.

EUT:lla on laaja oikeuskäytäntö koskien perusoikeuskirjan 4 artiklan loukkaamisen vaaraa siirrettäessä henkilöitä Dublin-järjestelmän mukaisesti ja sitä noudatetaan soveltuvin osin myös hallinta-asetuksen mukaisissa menettelyissä.

3.3.3. Maksuton oikeudellinen neuvonta

Hakija voi hallinta-asetuksen 21 artiklan mukaisesti pyytää maksutonta oikeudellista neuvontaa vastuunmäärittämismenettelyssä. Maksuttomalla oikeudellisella neuvonnalla tarkoitetaan ensinnäkin ohjeistusta ja selontekoa vastuussa olevan valtion määrittämisperusteista ja -menettelyistä. Neuvontaan kuuluu myös tietojen antaminen hakijan oikeuksista ja velvollisuuksista ja seurauksista, jos hakija ei noudata velvollisuuksiaan. Seurauksia tällaisesta käytöksestä ovat se, että hänen liikkumisvapauttaan voidaan rajoittaa ja se, että hän on oikeutettu vastaanottopalveluihin vain vastuuvaltiossa. Maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan sisältyy myös hakijan avustaminen sellaisten tietojen antamisessa, jotka voivat auttaa määrittämään vastuuvaltion. Tähän liittyen neuvontaan sisältyy myös avustaminen perheenjäsenten jäljittämistä koskevan lomakkeen täyttämässä.

Ulkomaalaislain 95 a §:n 1 momentin mukaisesti maksuttoman oikeudellisen neuvonnan antaminen on säädetty Maahanmuuttoviraston tehtäväksi. Neuvontaa antaa päätöksenteosta riippumaton toiminto, joka on sijoitettu vastaanottopalveluiden osastoon. Maksuttomasta oikeudellisesta neuvonnasta on tarkemmin tietoa Maahanmuuttoviraston erillisessä ohjeessa.

 EUAA on laatinut ohjeistuksen koskien maksutonta oikeudellista neuvontaa: Practical Guide on Free Legal Counselling (October 2025). Ohje on saatavilla EUAA:n internetsivuilta osoitteesta

<https://www.euaa.europa.eu/publications/>

3.3.4. Vastuuartiklojen soveltaminen

Vastuuartikloja sovelletaan yksittäisen hakijan kohdalla siinä järjestyksessä, kun ne on esitetty hallinta-asetuksen II luvussa (artiklat 25-33). Vastuu voi perustua lisäksi III luvussa säädettyyn riippuvuussuhteeseen (artikla 34) tai harkintavaltalausekkeeseen (35 artikla).

3.3.5. Alaikäiset hakijat vastuunmäärittämismenettelyssä

3.3.5.1. Lapsen edun arviointi

Hallinta-asetuksen mukaan lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon hallinta-asetuksen mukaisissa menettelyissä. Jäsenvaltioiden on lapsen etua arvioidessaan otettava asianmukaisesti huomioon erityisesti alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys, turvallisuusnäkökohdat sekä alaikäisen näkemykset hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti, mukaan lukien hänen taustansa (johdanto-osan 46 kohta).

Lapsen edun arviointia on tarkennettu asetuksen 23 artiklassa, jonka mukaan sen arviointiin sisältyvät seuraavat seikat:

- perheen yhdistäminen mahdollisuus
- alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä mukaan lukien muut haavoittuvuutta lisäävät olosuhteet, kuten trauma, terveyteen liittyvät erityistarpeet tai vammaisuus. Erityisesti otetaan huomioon alaikäisen etninen, uskonnollinen, kulttuurinen ja kielellinen tausta sekä tarve varmistaa sosiaalisen ja kasvatuksellisen huolenpidon vakaus ja jatkuvuus
- turvallisuusnäkökohdat erityisesti silloin, jos hakija saattaa olla kokenut väkivaltaa tai joutunut ihmiskaupan uhriksi
- alaikäisen näkemykset hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti
- jos hakija on ilman huoltajaa oleva alaikäinen, edustajan siinä valtiossa, jossa hakija on, antamat tiedot

Asetuksen 23 artiklan 5 kohdassa on erikseen todettu, että yksilöllinen arvio lapsen edusta tulee tehdä ennen lapsen siirtämistä. [Ks. luku 4 Päätös: Lapsen edun arviointi ennen siirtopäätöksen tekemistä.](#)

3.3.5.2. Mukana hakevat alaikäiset

Mukana hakevan alaikäisen osalta ei suoriteta erillisiä vastuunmäärittämismenettelyjä, vaan vastuuvaltio on hallinta-asetuksen 36 artiklan 2 kohdan mukaan velvollinen ottamaan vastaan tai takaisin aikuisen ohella myös tämän alaikäisen perheenjäsenen, ellei ole osoitettu, että se ei ole lapsen edun mukaista. Mukana hakevan alaikäisen osalta ei menettelyyn vaadita esimerkiksi sitä, että alaikäisellä on vireillä oma kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, vaan hänet voidaan siirtää vastuuvaltioon perheen mukana joka tapauksessa, esimerkiksi siinä tilanteessa, että lapsi syntyy Suomessa sen jälkeen, kun vanhemmille on jo tehty siirtopäätös.

Olettamaa lapsen edusta olla yhdessä perheensä kanssa ("ellei ole osoitettu, että se ei ole lapsen edun mukaista"), on avattu tuomiossa EUT C-661/17.

Tuomion perustelujen mukaan on lapsen edun mukaista, että hänen tilanteensa käsitellään yhdessä hänen vanhempiensa tilanteen kanssa. Perhe-elämän kunnioitus ja erityisemmin perheen yhtenäisyyden säilyttäminen ovat lähtökohtaisesti lapsen edun mukaisia. Ainoastaan silloin, kun on osoitettu, että tällainen käsittely, joka suoritetaan yhdessä lapsen vanhempia koskevan käsittelyn kanssa, ei ole lapsen edun mukaista, lapsen tilanne on käsiteltävä erillään hänen vanhempiensa tilanteesta.

Artiklan 36 kohtaa 2 ei voida soveltaa tilanteessa, jossa vain lapsi on hallinta-asetuksen mukaisessa vastuunmäärittämismenettelyssä ja hänen vanhemmillaan on kansainvälisen suojelun asema toisessa jäsenvaltiossa. Tällöin lapseen sovelletaan ei voida soveltaa 25 artiklaa eikä 36 artiklan 2 kohdan ensimmäistä kohtaa vaan häneen sovelletaan vastuuartikloita 26-33. Artiklan 36 kohdan 2 mukaan kirjallista suostumusta siihen, että lapsesta voidaan aloittaa vastuunmäärittämismenettely sellaiseen jäsenvaltioon, joka on hänestä vastuussa asetuksen 26 artiklan nojalla (toisessa jäsenvaltiossa laillisesti asuvat perheenjäsenet, ml. kansainvälistä suojelua saavat), ei vaadita.

Esimerkki 1. Pariskunta, joilla on kansainvälistä suojelua Kreikassa, tulee Suomeen hakemaan kansainvälistä suojelua ja saa Suomessa lapsen. Pariskunnan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus käsitellään menettelyasetuksen 38 artiklan mukaisessa menettelyssä, sillä heillä on kansainvälinen suojeluasema toisessa EU-maassa. Lapsella suojeluasemaa Kreikassa ei ole. Lapsen osalta tulee aloittaa vastuunmäärittämismenettely Kreikkaan, eli maahan, jossa vanhemmillaan on suojeluasema, ilman huoltajien kirjallista suostumusta. Hänestä lähetettäisiin vastaanottopyyntö Kreikkaan asetuksen 26 artiklan nojalla.

3.3.5.3. Ilman huoltajaa olevat alaikäiset

Ilman huoltajaa olevalla alaikäisellä tarkoitetaan hallinta-asetuksen 2 artiklan 11 alakohdan mukaan alaikäistä, joka tulee jäsenvaltioiden alueelle ilman hänestä vastuussa olevaa aikuista, niin kauan kuin kyseinen alaikäinen ei tosiasiallisesti ole tällaisen aikuisen huostassa, sekä alaikäistä, joka jää ilman huoltajaa sen jälkeen, kun hän on tullut jäsenvaltioiden alueelle.

Ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle määrätään hallinta-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaan edustaja pääsääntöisesti viimeistään 15 työpäivän kuluessa hakemuksen tekemisestä. Silloin kun edustajaa ei vielä ole, tulee hakijalle määrätä mahdollisimman pian tilapäinen edustaja eli henkilö, joka avustaa hakijaa vastuuvaltion määrittämismenettelyssä, kunnes varsinainen edustaja on nimitetty.

Edustajaa ei tarvitse nimetä, mikäli hakija on ilman minkäänlaista epäilystä 18 vuotta täyttänyt. Mikäli esimerkiksi Eurodac-tuloksen mukaan hakija on rekisteröity toisessa valtiossa täysi-ikäisen tiedoilla ja hänen henkilöllisyytensä kyseisessä valtiossa perustuu aidoksi todettuun passiin, ei edustajaa lähtökohtaisesti tarvitse määrätä. Mikäli hakijan iästä on epäselvyyttä, hakijalle voidaan tehdä menettelyasetuksen mukainen monitieteinen iän arviointi. Edustajan tehtävät päättyvät, mikäli monitieteisen iän arvioinnin perusteella viranomaiset eivät oleta, että hakija on alaikäinen, tai katsovat, että hakija ei ole alaikäinen.

Edustajan roolista on säädetty 23 artiklan 2 ja 3 kohdassa. Edustajan tehtävänä on:

- edustaa ja avustaa lasta kaikissa hallinta-asetuksen mukaisissa menettelyissä
- pitää lapsi ajan tasalla menettelyjen etenemisestä
- avustaa lasta lapsen edun arvioinnin kannalta merkityksellisten tietojen esittämisessä, myös kuulluksi tulemistä koskevan oikeuden käyttämisessä
- tukea lapsen yhteydenpitoa muihin toimijoihin, kuten perheenjäseniä jäljittäviin järjestöihin

Maahanmuuttovirasto kuulee edustajaa kirjallisesti 23 artiklan 4 kohdan mukaisista lapsen edun arviointiin vaikuttavista seikoista. Kuulemispyynnön tarkoituksena on ottaa edustaja mukaan menettelyyn ja varmistaa, että hänellä olevat tiedot lapsen tilanteesta ja muista lapsen edun arviointiin liittyvistä seikoista tulevat tietoon. Edustajaa pyydetään samalla ilmoittamaan myös alaikäisen omat näkemykset. Kirjallinen kuuleminen mahdollistaa edustajan näkemyksen ja tietojen saamisen myös silloin, kun hakemus on takaisinottomenettelyssä eikä hakijaa ja edustajaa tavata puhuttelussa. Kuulemispyynnössä edustajaa voidaan erikseen pyytää myös lausumaan jostakin hakijaan liittyvästä yksilöllisestä seikasta. Kuulemispyyntö lähetetään hakemuksen rekisteröinnin jälkeen, kun käsittelijä on arvioinut hakemuksen. Vastauksen sisältö käydään läpi tarvittavissa määrin puhuttelussa, mikäli hakemus on vastaanottomenettelyssä. Kuulemispyyntö lähetetään UMA:an merkitylle edustajalle, joka voi olla myös tilapäinen edustaja, mikäli varsinaista edustajaa ei vielä ole. Tilapäinen edustaja välittää asiaan liittyvät tiedot edustajalle silloin, kun varsinaisen edustajan saadaan.

Asetuksen 25 artikla poikkeaa muista vastuuartikloista siinä, että artiklassa on kuvattu sekä ilman huoltajaa olevia alaikäisiä koskevat vastuuperusteet (artiklan 2-4 kohdat) että tilanne, joissa heihin sovelletaan takaisinottomenettelyä (5 kohta). Tämä ei tarkoita, että ilman huoltajaa olevan alaikäisen takaisinottomenettely perustuisi 25 artiklaan tai että siinä sovellettaisiin 25 artiklan kohtia 2-4 vaan 5 kohta on luonteeltaan informatiivinen. Takaisinoton oikeudellinen perusta on sama takaisinottoartikla kuin aikuisillakin vastaavassa tilanteessa. Ilman huoltajaa oleviin alaikäisiin soveltuvat vain 25 artiklassa olevat vastuuperusteet eli perheenjäsenet ja sukulaiset jäsenvaltioiden alueella. Heihin voidaan lisäksi soveltaa III luvun artikloja riippuvuussuhteesta ja harkintavaltalausekkeesta.

Vastaanottopyyntö perhesiteiden perusteella

Ilman huoltajaa oleva alaikäisestä vastuussa on valtio, jossa tämän perheenjäsen tai sisarus oleskelee. Perheenjäsenellä ilman huoltajaa olevan alaikäisen kohdalla tarkoitetaan, mikäli tämä on naimisissa, puolisoa, sekä hakijan alaikäistä lasta. Toisaalta, mikäli alaikäinen ei ole naimisissa, tämän perheenjäseniä ovat isä ja äiti ja artiklassa 25 perheenjäseneen rinnastettava sisarus. Mikäli perheenjäseniä tai sisaruksia ei ole, katsotaan seuraavaksi, onko hakijalla alueella sukulaisia eli aikuinen tati, setä, eno tai isovanhempia.

Hakijasta on vastuussa valtio, jossa joku tämän perheenjäsenistä, sisaruksista tai sukulaisista oleskelee, ellei ole osoitettu, että tämä ei ole lapsen edun

mukaista. Lähtökohtana on, että yhdistäminen perheenjäsenen on lapsen edun mukaista, jollei ole viitteitä muusta. Pyynnön yhteydessä jäsenvaltion ei tarvitse normaalisti esimerkiksi esittää todisteita siitä, että on alaikäisen etu tulla yhdistetyksi äitiinsä. Punnintaa lapsen edusta tulee kuitenkin tehdä aina silloin, kun 25 artiklan 4 kohdan mukaisesti hakijalla on useampi perheenjäsen tai sukulainen eri valtioissa ja tulee arvioitavaksi, kuka heistä on sopivin henkilö huolehtimaan alaikäisestä. Lisäksi sukulaisen kohdalla tulee aina arvioida, onko tällä kyky huolehtia alaikäisestä.

Arvioinnissa otetaan huomioon mm.

- perhesiteen luonne ja kuinka läheisestä perhesiteestä on kyse (ydinperhe vai kaukaisempi sukulaisuus)
- onko lapsella läheisiä perhesiteitä (etusija annetaan perheenjäsenille verrattuna sukulaisiin, jollei lapsen edusta muuta johdu)
- onko kyseinen perheenjäsen asunut aiemmin yhdessä lapsen kanssa
- perheenjäsenen kyky ja halu ylläpitää perhesuhdetta ja huolehtia alaikäisestä, ottaen huomioon todisteet kuten kirjalliset lausunnot ja perheenjäsenen osallistuminen menettelyyn (esim. osallistamalla puhutteluun tai vastaamalla kirjallisiin kuulemispyyntöihin, tai muu vastaava yhteistyö)
- alaikäisen omat näkemykset ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa

Kyky huolehtia hakijasta on edellytys sille, että hakija voidaan yhdistää sukulaiseen. Perheenjäsenen kohdalla vastaavaa vaatimusta ei ole. Arviointi kyvystä huolehtia tehdään myös silloin, kun perheenjäseniä ja sukulaisia on eri valtioissa. Kyvyllä ja valmiudella huolehtia tarkoitetaan sitä, että perheenjäsen kykenee esim. tunnetasolla ja alaikäistä tukemalla huolehtimaan hänestä eikä sillä viitata kykyyn tarjota hakijalle asumista, taloudellista tukea tai aineellisia vastaanotto-olosuhteita siirron jälkeen. Esimerkiksi Suomeen vastaanottomenettelyn perusteella siirrettävä alaikäinen kansainvälisen suojelun hakija saa täällä statuksensa mukaiset etuudet ja palvelut eikä sukulaisen edellytetä konkreettisesti elättävän häntä.

Edellä mainittuja tietoja ja ylipäätään perheenjäsenen ja sukulaisen tietoja ja olinpaikkaa selvitetään mahdollisuuksien mukaan ensinnäkin hakemuksen rekisteröinnissä, perheenjäsenten jäljittämistä koskevalla lomakkeella ja henkilökohtaisessa puhuttelussa. Lisäksi alaikäisen perheenjäsenestä tai sukulaisesta voidaan lähettää tunnistamispyyntö toiseen jäsenvaltioon, mikäli tietoja ei ole tarpeeksi vastaanottopyynnön lähettämiseen.

Täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklassa on kuvattu, että tunnistamispyynnön tarkoituksena voi olla esimerkiksi henkilöiden tunnistaminen, todistettujen perhesiteiden olemassaolon ja lujuuden sekä henkilön kyvyn ja mahdollisuuden huolehtia alaikäisestä selvittäminen.

Ilman huoltajaa olevien alaikäisten kohdalla vastaanottopyyntö tulee esittää hallinta-asetuksen 39 artiklan 1 kohdan 4 alakohdan mukaan myös, mikäli vastaanottopyynnön normaalit määräajat ovat ylittyneet. Ks. pyynnön esittämisen määräajat [luvussa 3.3.1.1. Menettelyn määräajat](#). Pyyntö tulee esittää määräajoista huolimatta edellyttäen, että kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa ei ole vielä tehty ensimmäistä päätöstä itse asian osalta, että pyynnön esittäminen on lapsen edun mukaista ja etenkin, jos se perustuu

26, 27 tai 34 artikloihin. Kyseiset artiklat koskevat tilanteita, joissa hakijalla on jossain jäsenvaltiossa laillisesti oleskeleva tai suojelua hakeva perheenjäsen tai pyyntö tehdään riippuvuussuhteen perusteella.

Takaisinottomenettely

Kuten hallinta-asetuksen johdanto-osan 53 kohdassa todetaan, "jotta voidaan ehkäistä perheenjäsenen, sisaruksen tai sukulaisen puuttuessa ilman huoltajaa olevien alaikäisten luvatonta edelleen liikkumista, joka ei ole lapsen edun mukaista, vastuussa olevan jäsenvaltion olisi oltava se jäsenvaltio, jossa ilman huoltajaa olevan alaikäisen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus ensimmäisen kerran rekisteröitiin". Jos ilman huoltajaa olevalla alaikäisellä on aiempi kansainvälistä suojelua koskeva hakemus toisessa jäsenvaltiossa, on takaisinottomenettely valtioon, jossa ensimmäinen hakemus jätettiin, pääsääntö. Poikkeuksena 25 artiklan 3 kohdassa mainitaan vain tilanne, jossa siirtäminen ensimmäiseen hakemusvaltioon ei ole lapsen edun mukaista.

Esimerkki 1. Ilman huoltajaa oleva alaikäinen on hakenut ensimmäisen kerran kansainvälistä suojelua valtiossa A, minkä jälkeen hän on tehnyt toisen hakemuksen valtiossa B, jossa hän nyt kertoo, että hänellä onkin täysi-ikäinen sisarus valtiossa C. Hakijasta tulee edelleen lähettää takaisinottoilmoitus valtioon A. Ensimmäisen hakemusvaltion velvollisuus on määrittää vastuuvaltio, eikä valtion, jossa alaikäinen nyt oleskelee, ole tarkoitus määrittää vastuuta uudestaan, esimerkiksi yhdistämällä alaikäinen perheenjäseniin kolmannessa jäsenvaltiossa. (Asetuksen hengen mukaista on kuitenkin välittää tietoja vastuuvaltioon siitä, mitä hakija on kertonut perheenjäsenistään.)

Esimerkki 2. Alaikäinen on hakenut kansainvälistä suojelua valtiossa A, minkä jälkeen hakija on tehnyt uuden hakemuksen valtiossa B. Hakijalla on aiemmin kansainvälisen suojeluaseman saanut perheenjäsen valtiossa B, missä hän on itsekin hakijana. Valtio B voi määrittää itsensä vastuulliseksi käsittelemään ilman huoltajaa olevan alaikäisen hakemuksen, jollei ole osoitettu, että perheenjäseneseen yhdistäminen olisi lapsen edun vastaista.

Tuomiossa EUT C-582/17 ja C-583/17 todetaan, että pääsääntöisesti vastuuperusteita saa soveltaa vain vastuuta määrittävä valtio ja sitä seuraavat valtiot soveltavat takaisinottomenettelyä. Poikkeuksena on kuitenkin esimerkin 2 tilanne, jossa valtio B voi määrittää itse itsensä vastuuvaltioksi sen perusteella, että alaikäisen perheenjäsen oleskelee valtiossa.

Ilman huoltajaa olevia alaikäisiä koskeva takaisinottoilmoitus tehdään, kuten muutkin takaisinottoilmoitukset, asetuksen 36 artiklan soveltuvan kohdan perusteella.

Valtion, jossa alaikäinen oleskelee, tulee ennen siirtoa arvioida, onko ilman huoltajaa olevan alaikäisen siirtäminen ensimmäiseen hakemusvaltioon lapsen edun mukaista. Lapsen edun arviointi ei edellytä takaisinottomenettelyssä henkilökohtaista puhuttelua, vaan lapsen etua arvioidaan menettelyssä saatujen tietojen sekä edustajalta pyydettävän

lapsen etua koskevan kirjallisen kuulemispyynnön perusteella. Ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustajalle tehdään kirjallinen kuulemispyyntö koskien artiklan 23.4 mukaisia tietoja. Kuulemispyynnössä pyydetään ottamaan kantaa 23.4 artiklan mukaisiin seikkoihin, mukaan lukien edustajan ja hakijan itsensä näkemykset, ottaen kuitenkin huomioon hakijan iän ja kehitystason. Ottaen huomioon takaisinottomenettelyn lyhyet määräajat, alaikäinen hakija on oleskellut varsin vähän aikaa Suomessa eikä hänelle ole yleensä ehtinyt syntyä merkityksellisiä siteitä, jotka vaikuttaisivat lapsen edun arviointiin. [Ks. luku 4 Päätös](#) ja Lapsen edun arviointi siirtopäätöksen yhteydessä.

3.3.6. Perhesiteet

3.3.6.1. Perhe-elämän suoja

Asetuksen johdanto-osan 48 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen sekä perusoikeuskirjan mukaisesti otettava asetusta soveltaessaan ensisijaisesti huomioon yksityis- ja perhe-elämän suojan kunnioittaminen.

Tällä viitataan ensinnäkin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaiseen oikeuteen nauttia perhe-elämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta. Kyseisen artiklan 2 kohdan mukaan viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi silloin kun laki sen sallii ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalisen suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Perhe-elämän kunnioituksesta säädetään myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa.

Hallinta-asetuksen systematiikassa perhe-elämän suojan huomioon ottaminen ilmenee mm. siten, että perhesiteisiin liittyvä vastuuperusteet ovat ensisijaisia ennen muita II luvussa esitettyjä, esimerkiksi asiakirjoihin ja jäsenvaltioiden alueelle tuloon liittyviä, perusteita. Lisäksi syinä poiketa pakottavista vastuuperusteista (riippuvuussuhde- ja harkintavaltalausekkeen avulla) on mainittu nimenomaan perhe- ja sukulaisuussiteet. Jäsenvaltioiden tulee myös käytännössä priorisoida hakemusten käsittelyssä perhesiteisiin ja alaikäisiin liittyvät hakemukset.

Hallinta-asetuksen 2 artiklan 8 alakohdan mukaan perheenjäsenellä tarkoitetaan hakijan aviopuolisoa tai vakituista avopuolisoa ja heidän alaikäisiä lapsiaan. Jos kyseessä on alaikäinen hakija, perheenjäseneksi katsotaan hänen isänsä, äitinsä tai muu aikuinen, joka on vastuussa hakijasta. Lisäksi edellytyksenä on, että perhe on ollut olemassa jo ennen tuloa jäsenvaltioiden alueelle.

3.3.6.2. Perhesiteet vastuuperusteena

Jäsenvaltion vastuu voi perustua ensinnäkin siihen, että hakijan perheenjäsen asuu laillisesti jäsenvaltion alueella. Artiklan 26.1 perusteella vastuu muodostuu, jos hakijan perheenjäsen on saanut oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella tai direktiivin 2003/109/EY mukaisen pitkään oleskelleen henkilön

oleskeluluvan, josta säädetään Ulkomaalaislain 56 d §:ssä (P-EU -lupa). Artiklan 2 kohdassa soveltamisalaan lisätään myös perheenjäsenet, jotka ovat saaneet kyseisen jäsenvaltion kansalaisuuden sen jälkeen, kun heille on myönnetty kansainvälistä suojelua. Molemmilta osapuolilta vaaditaan kirjallinen suostumus vastuuperusteen soveltamiseen.

Artiklassa 26 lausuttua vastuuperustetta sovelletaan myös lapsiin, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun perheenjäsen on saapunut jäsenvaltioiden alueelle. Kyseessä voi olla esimerkiksi tilanne, jossa Suomessa kansainvälistä suojelua hakee suojeluaseman toisessa EU-valtiossa saanut henkilö, jolle syntyy tai on syntynyt lapsi, jolla ei ole kansainvälistä suojelua ja jonka osalta tulee määrittää vastuu. Näissä tilanteissa lähetettäisiin lähtökohtaisesti vastaanottopyyntö valtioon, jossa lapsen huoltaja on saanut kansainvälistä suojelua. [Ks. myös luku 3.3.5.2. Mukana hakevat alaikäiset](#), esimerkki 1.

Toiseksi vastuu voi perustua asetuksen 27 artiklan perusteella siihen, että hakijalla on toisessa jäsenvaltiossa perheenjäsen, joka on hakenut kansainvälistä suojelua. Edellytyksenä on, että perheenjäsen ei ole vielä saanut ensimmäisessä käsittelyssä päätöstä hakemukseensa itse asian osalta. Osapuolten tulee antaa kirjallinen suostumus perheenyhdistämiseen.

Artiklan 28 mukainen perhemenettely on poikkeus siitä pääsäännöstä, että vastuuvaltio määritetään kunkin hakijan kohdalla asetuksen artiklajärjestyksessä. Artiklaa 28 sovelletaan, mikäli hakemukset on jätetty niin läheisinä ajankohtina, että vastuunmäärittäminen voidaan suorittaa yhtä aikaa. Tämä tarkoittaa käytännössä, että pyyntömääräaika perheenjäsenten osalta ei ole vielä ylittynyt eikä vastuuta ole vielä ehditty määrittää. Jos asetuksen perusteet muuten johtaisivat siihen, että perheenjäsenet tai alaikäiset naimattomat sisarukset erotettaisiin toisistaan, vastuussa on joko valtio, joka on vastuussa ottamaan suurimman määrän heistä, tai mikäli tämä ei ratkaise asiaa, se jäsenvaltio, joka on vastuussa heistä vanhimmasta. Sovellettaessa 28 artiklaa ei huomioida niitä mukana hakevia alaikäisiä, joille ei saa erikseen määrittää vastuuvaltiota. Nämä kuuluvat sen valtion vastuulle, joka on 28 artiklan mukaan vastuussa muista hakijoista.

Esimerkki 1. Täysi-ikäinen hakija A ja hänen kaksi alaikäistä veljeään B ja C hakevat yhdessä kansainvälistä suojelua Suomesta. Hakijalla A on Ruotsin viisumi. Asetuksen soveltaminen johtaisi siihen, että Ruotsi on vastuussa hakijasta A artiklan 29 (viisumi) nojalla ja Suomi vastuussa hakijoista B ja C 25 artiklan 5 kohdan nojalla (ilman huoltajaa olevasta alaikäisestä vastuussa on se jäsenvaltio, jossa hakemus on rekisteröity, jollei toisessa jäsenvaltiossa ole asetuksen mukaisia perheenjäseniä tai sukulaisia). Perhemenettelyn mukaan Suomi on kuitenkin vastuussa heistä kaikista 28 artiklan a alakohdan mukaan.

Esimerkki 2. Lapsiperhe, johon kuuluvat vanhemmat A ja B sekä alaikäiset lapset C, D ja E, hakevat yhtä aikaa kansainvälistä suojelua Suomesta. Hakijalla A on Ranskan myöntämä voimassa oleva viisumi, samoin kuin lapsilla. Hakijalla B on puolestaan vastaava Saksan myöntämä viisumi. A on 30-vuotias ja B 32-vuotias. Vastuunmäärittäminen tehdään vain aikuisille hakijoille, ei mukana hakeville alaikäisille, joten heitä ei huomioida 28 artiklan soveltamisessa. Viisumien perusteella perhe tulisi erotetuksi, koska vanhemmista vastuu on eri valtioilla. Artiklan 28 a alakohdan

perusteella vastuuta ei saada määritettyä, koska Ranska on vastuussa yhdestä perheenjäsenestä (A) ja Saksa yhdestä (B). Artiklan 28 b alakohdan perusteella vastuussa on Saksa, koska se on myöntänyt viisumin B:lle, joka on perheenjäsenistä vanhin. Mukana hakevat lapset kuuluvat Saksan vastuulle 36 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Perhesiteisiin liittyviä pyyntöjä voidaan esittää varsinaisten vastuun perustavien perhesideartiklojen lisäksi riippuvuussuhteen ja harkintavaltalausekkeen perusteella. [Ks. luvut 3.3.9 Riippuvuussuhteessa olevat henkilöt ja 3.3.10. Harkintavaltalausekkeet.](#)

3.3.7. Vastuun perustavat asiakirjat

3.3.7.1. Viisumit ja oleskeluasiakirjat

Jäsenvaltion vastuu voi perustua hakijalle myönnettyyn asiakirjaan. Taustalla on ajatus, että hakijalla on aiempia siteitä johonkin jäsenvaltioon tai valtio on mahdollistanut henkilön saapumisen jäsenvaltioiden alueelle. Vastuu perustuu 29 artiklan mukaan joko voimassa olevaan tai tietyn määräajan sisällä umpeutuneeseen oleskeluasiakirjaan tai viisumiin. Viisumi voi olla joko lyhytaikaiseen oleskeluun tarkoitettu tai pidempiaikaiseen oleskeluun tarkoitettu D-viisumi, joka saatetaan myöntää joissain jäsenvaltioissa esimerkiksi opiskelua varten oleskeluluvan sijaan tai siten, että henkilö saa oleskelulupa-asiakirjan vasta maahan D-viisumilla saavuttuaan. Viisumin kohdalla on riittävää, että viisumi oli voimassa, vaikka siinä ei olisi ollut enää oleskelupäiviä jäljellä. Vastuussa voi olla myös valtio, jonka puolesta toisen jäsenvaltion viranomaiset ovat myöntäneet kyseisen viisumin. Jälkimmäisestä käytetään myös termiä edustettu valtio. Tieto siitä, että viisumi on myönnetty toisen valtion puolesta, käy ilmi viisumitarran R-merkinnästä ja/tai viisumirekisteristä.

Voimassa olevalla tarkoitetaan asetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti sitä, että asiakirja oli voimassa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintihetkellä. Kansallisesti katsotaan, että oleskeluluvan voimassaolo päättyy siinä vaiheessa, kun oleskeluluvan peruuttamista koskeva päätös vahvistetaan. Päätökseltä ei edellytetä lainvoimaisuutta (ks. Maahanmuuttoviraston linjaus oleskeluluvan päättymisajankohdasta, kun oleskelulupa peruutetaan, MIGDno-2025-4136).

Jos viisumi tai oleskelulupa ei ole enää voimassa, asetuksessa on erikseen mainittu, että riippumatta umpeutumisen syystä, eli siitä, onko sen voimassaolo päättynyt tai se on mitätöity, kumottu tai peruutettu, asiakirjan myöntänyt jäsenvaltio on vastuussa tietyn määräajan. Vastuu päättyy oleskelulupien kohdalla 3 vuotta ja viisumien osalta 18 kuukautta asiakirjan voimassaolon päättymisestä. Pelkkä tieto asiakirjan myöntämisestä riittää, sillä vastuussa olemiseen ei vaadita, että hakija olisi todellisuudessa käyttänyt esimerkiksi kyseistä viisumia saapuakseen jäsenvaltioiden alueelle. Hakija ei voi siten omalla toiminnallaan vaikuttaa vastuun määräytymiseen esimerkiksi tuhoamalla matkaliput tai muut todisteet saapumisestaan. On myös syytä huomata, että maahantuloon liittyvät perusteet ovat artiklojärjestyksessä asiakirjojen jälkeen, joten hakijan poistumisella alueelta ja palaamisella muulla tavoin ennen kuin vastuuta on määritetty, ei ole merkitystä, jos hakijalla on vastuun perustava asiakirja.

Esimerkki 1. Hakijalla A on ollut Ruotsin myöntämä viisumi, jolla hän on matkustanut Ruotsiin. Hän on palannut matkan jälkeen kotimaahansa, mutta tullut uudestaan jäsenvaltioiden ulkorajan yli laittomasti Kreikkaan 18 kk sisällä viisumin umpeutumisesta ja rekisteröinyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Vastuussa on artiklan 29 perusteella Ruotsi. Artikla 33 (laiton ulkorajan ylitys, tässä tapauksessa Kreikkaan) ei tule sovellettavaksi.

Oleskeluasiakirjan käsite on määritelty asetuksen 2 artiklassa ja on laajempi kuin miten oleskelulupa tavallisesti ymmärretään. Tuomion EUT C-568/21 mukaisesti esimerkiksi diplomaattikortti on oleskeluasiakirja. Oleskeluasiakirjaksi katsotaan myös esim. Saksan maassaoloon oikeuttava kansallinen Duldungsasiakirja, joka annetaan henkilölle, jolle on tehty maastapoistamispäätös, mutta jonka maasta poistaminen on tilapäisesti estynyt.

3.3.7.2. Tutkintotodistukset

Artiklassa 30 säädetään tutkintotodistuksesta tai pätevyystodistuksesta vastuuperusteena. Erillisiä pätevyystodistuksia ei Suomessa ole tunnistettu olevan. Tutkintotodistus tarkoittaa tilanteita, joissa hakija on suorittanut vähintään kansainvälisen koulutusluokituksen (ISCED) tason 2 mukaisen tutkinnon. Suomen kontekstissa taso 2 tarkoittaa perusopetuksen vuosiluokkia 7-9, taso 3 toista astetta eli lukiota tai ammattikoulua, taso 4 erikoisammattitutkintoa, taso 5 opistoasteen ammatillista tutkintoa (poistunut nykyisestä koulutusjärjestelmästä), taso 6 alemmaa korkeakoulututkintoa eli esimerkiksi kandidaatin tutkintoa, taso 7 ylempää korkeakoulututkintoa eli maisterin tutkintoa ja taso 8 tutkijakoulutusastetta eli lisensiaatin tai tohtorin tutkintoa (ks. Opetushallitus: ISCED-koulutusasteet Suomessa (<https://www.oph.fi/fi/isced-koulutusasteet-suomessa>)).

Artiklassa edellytetään, että hakemus rekisteröidään alle kuuden vuoden kuluttua kyseisen todistuksen *myöntämisestä*. Edellytyksenä on siten, että tutkinto on suoritettu kokonaan. Tämä rajaa pois esimerkiksi kansainvälisen opiskelijavaihdon. Tutkinto on myös pitänyt suorittaa paikan päällä oppilaitoksessa, joka sijaitsee jäsenvaltiossa. Etätutkinto-opinnot eivät ole vastuuperuste. Vastuuperuste ei ole myöskään tilanne, jossa jäsenvaltioiden alueella sijaitsevalla oppilaitoksella on tutkintoja tarjoava kampus kolmannessa maassa. Artiklan mukaisia tutkintoja eivät siten ole esimerkiksi:

- University of Europe for applied sciences, joka on saksalainen oppilaitos ja tarjoaa tutkintokoulutusta Dubaissa.
- Italialainen Istituto Europeo di Design, joka tarjoaa tutkintoja Rio de Janeirossa
- Tilanteet, joissa esim. kiinalainen korkeakoulu on perustanut kampuksen Eurooppaan

3.3.8. Maahantulo jäsenvaltioiden alueelle

Viisumivapaa maahantulo voi luoda vastuun muille jäsenvaltiolle kuin sille, missä hakija hakee kansainvälistä suojelua, mikäli toisen valtion viisumivapaus on mahdollistanut henkilön alueelle tulon. Artiklan 31 mukaisesti mikäli hakija

on saapunut jäsenvaltioiden alueelle sellaisen valtion kautta, jonne hänellä on viisumivapaus ja hakee sen jälkeen kansainvälistä suojelua toisessa valtiossa, jonne hänellä puolestaan ei ole viisumivapautta, on vastuussa se valtio, jonne hänellä on viisumivapaus. Käytännössä viisumivapaus tulee sovellettavaksi vastuuperusteena melko harvoin, sillä viisumikäytäntöjä EU:ssa on yhdenmukaistettu asetuksella (EU) 2018/1806 luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske, mukaisella viisumivapausjärjestelmällä. Asetusta noudattavat useimmat jäsenvaltiot ja se sisältää luettelon kolmansista maista, joilla on viisumivapaus.

Artiklan 32 mukaisesti jäsenvaltion vastuu voi perustua myös hakemukseen, joka on tehty lentokentän transit-alueella, vaikka hakija ei tällöin ole saapunut jäsenvaltioiden alueelle. Käytännössä hakijalle tällöin rekisteröidään yleensä viivytystä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, jonka perusteella tehdään Eurodac-järjestelmään kategorian 1 tallennus, joten vastaanottopyyntöä toiseen valtioon tehdään harvoin sen perusteella, että hakija olisi siellä tehnyt hakemuksen transit-alueella. Eurodac 1-kategorian osuman perusteella kyseeseen tulee sen sijaan takaisinottomenettely.

Vastuu voi asetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaisesti perustua myös laittomaan maahantuloon kolmannelta maasta jäsenvaltioiden ulkorajan yli. Vastuu rajanylityksestä on valtiolla, johon hakija on laittomasti saapunut, 20 kuukauden ajan. Sillä, onko hakija saapumisen jälkeen oleskellut laittomasti muissa jäsenvaltioissa, ei ole vastuun kannalta merkitystä, kunhan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus rekisteröidään ennen kuin 20 kk on kulunut laittomasta ulkorajan ylityksestä. Yleisin todiste ulkorajan laittomasta ylityksestä on Eurodac kategorian 2 osuma. EUT on tulkinnut laittoman rajanylityksen käsitettä tuomioissaan C-646/16 (annettu 26.7.2017). Käytännössä laitton rajanylitys tarkoittaa sellaista rajanylitystä, joka ei täytä kyseisessä jäsenvaltiossa asetettuja maahantulon edellytyksiä.

Artiklan 33 kohdan 2 perusteella mikäli henkilö on saapunut jäsenvaltioiden alueelle etsintä- tai pelastusoperaation seurauksena, mistä todisteena on useimmiten Eurodac kategorian 9 osuma, vastuu on jäsenvaltiolla, jossa hänet laskettiin maihin, 12 kk ajan.

Vastuu ei määräydy 33 artiklan laittoman maahantulon perusteiden nojalla silloin, jos hakija on rajanylityksen jälkeen siirretty sisäisenä siirtona toiseen jäsenvaltioon. Tällöin vastuussa on sisäisen siirron kohdejäsenvaltio.

3.3.9. Riippuvuussuhteessa olevat henkilöt

Asetuksen 34 artiklan riippuvuussuhde soveltuu vain vastuunmäärittämisen yhteydessä. Tämä käy ilmi mm. 34 artiklan 1 kohdasta, jossa viitataan siihen, mitä jäsenvaltion tulee selvittää ennen vastaanottopyynnön esittämistä tämän artiklan nojalla. Riippuvuussuhdeartikla voi tulla sovellettavaksi vain, mikäli asiassa eivät sovellu II luvun pakottavat vastuuperusteet. Riippuvuussuhde ei kuitenkaan ole II luvun perheenjäseniin, asiakirjoihin ja maahantuloon liittyvien perusteiden tavoin pakottava vastuuperuste, jonka soveltamisessa jäsenvaltiolla ei ole vaihtoehtoa. Artiklan sanamuodon mukaan "jäsenvaltioiden on yleensä" pidettävä riippuvuussuhteessa olevat henkilöt yhdessä tai saatettava heidät yhteen.

Riippuvuussuhde laajentaa niiden henkilöiden luetteloa, joihin hakija voidaan asetuksen perusteella yhdistää. Artiklan 34 kohdan 1 mukaan hakija voidaan yhdistää lapseen, sisarukseen tai vanhempaan. Erotuksena 2 artiklan 8 alakohdan perheenjäsenten luettelo, lapsen osalta ei vaadita tämän olevan alaikäinen. Lisäksi sisarus ja vanhempi eivät ole saman kohdan mukaan aikuisen hakijan tai naimisissa olevan ilman huoltajaa olevan alaikäisen perheenjäseniä. Luettelossa ei mainita lainkaan puolisoa. Luettelo on tyhjentävä.

Artiklassa on tyhjentävä luettelo perusteista, joilla hakijat voidaan yhdistää: raskaus, vastasyntynyt lapsi, vakava fyysinen tai psyykinen sairaus, vakava vammaisuus, vakava psyykinen trauma ja korkea ikä. Artikla ei siten sovellu esimerkiksi tilanteisiin, joissa henkilöt itse kokevat olevansa perheyhteyden tai taloudellisten syiden vuoksi riippuvaisia toisistaan. Edellytyksenä on myös, että hakija on riippuvainen kyseisen henkilön avusta tai henkilö hänen avustaan. Kyseessä tulee olla erityinen ja henkilökohtainen riippuvuus.

Riippuvuussuhteen arvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi:

- asianomaisten henkilöiden välisen suhteen luonne ja läheisyys
- onko henkilö, josta hakija on riippuvainen, aiemmin tarjonnut tukea, joka liittyy hänen nykyiseen tilanteeseensa
- onko henkilön avun tarve sellainen, että se edellyttää tuen jatkuvuutta, luottamusta tai muuten tukea juuri tietyltä henkilöltä
- todennäköinen vaikutus hakijan hyvinvointiin, jos hänet erotettaisiin kyseisestä henkilöstä
- asianosaisten henkilöiden toiveet

Lisäksi otetaan huomioon henkilön kyky huolehtia riippuvuussuhteessa olevasta henkilöstä, kuten onko hän käytännössä ja jatkuvasti kykenevä antamaan sellaista apua ja tukea, mitä henkilö tarvitsee ja mihin riippuvuussuhde perustuu. Kyky huolehtia voi siten liittyä tunnetason, psyykkiseen tai käytännölliseen tukeen, joka vaikuttaa merkittävästi hakijan hyvinvointiin.

Huomioon voidaan ottaa esimerkiksi:

- kyky ja halukkuus pitää säännöllisesti yhteyttä riippuvuussuhteessa olevan henkilön kanssa, mukaan lukien asianosaisten kirjalliset suostumukset artiklan soveltamiseen
- kyky antaa tunnetason ja psyykkistä tukea, joka soveltuu riippuvuussuhteessa olevan henkilön tarpeisiin
- henkilön aiempi kokemus hänestä riippuvaisista henkilöistä huolehtimisesta
- kyky antaa käytännön henkilökohtaista apua, jota riippuvainen henkilö tarvitsee, liittyen hänen erityisiin tarpeisiinsa tai päivittäisiin haasteisiin
- luottamuksellinen ja tiivis suhde, joka mahdollistaa tuen antamisen
- käytännön mahdollisuudet tuen antamiseen, mukaan lukien mahdollisuus kommunikoida tehokkaasti ja ylläpitää osallistumista
- halukkuus jatkaa osallistumista riippuvaisen henkilön tilanteen käsittelyyn, mukaan lukien tarvittaessa olla yhteydessä asiaankuuluviin viranomaisiin

Riippuvuussuhteen kohdalla kykyä huolehtia toisesta henkilöstä tulkitaan samantyyppisesti kuin ilman huoltajaa olevan alaikäisen kohdalla, jos arvioidaan tämän yhdistämistä sukulaisiinsa. [Ks. luku 3.3.5.3. Ilman huoltajaa olevat alaikäiset.](#) Kyky huolehtia viittaa siis tunnetason, hakijoiden väliseen suhteeseen liittyvään kykyyn huolehtia toisesta henkilöstä, eikä sillä viitata kykyyn tarjota hakijalle asumista, taloudellista tukea tai aineellisia vastaanotto-olosuhteita siirron jälkeen.

Esimerkki 1. 60-vuotias afgaaninainen A asuu Suomessa pakolaisaseman saaneena, samoin hänen kolme täysi-ikäistä lastaan. A on asunut Suomessa yli 10 vuoden ajan ja hänellä on vaikeuksia liikkua ja hoitaa itsenäisesti askareitaan, koska hänellä on MS-tauti, joka on diagnosoitu 5 vuotta sitten. Hänen aikuiset lapsensa, jotka asuvat lähellä äitiään, auttavat häntä hänen kertomansa mukaan arjessa, mutta hän asuu yksin. Hänen aviomiehensä B on menehtynyt. A:n poika C on ollut aikuinen äidin tullessa Suomeen ja asunut tuolloin perheensä kanssa Iranissa. Nyt C on tullut jäsenvaltioiden ulkorajan yli Kreikkaan ja hakenut kansainvälistä suojelua. Kreikka lähettää Suomelle 34 artiklan perusteella vastaanottopyynnön, jonka liitteinä on A:n ja C:n suostumukset. He haluavat tulla yhdistetyksi, koska C voisi muuttaa A:n luokse ja auttaa häntä arjessa. Asiassa tulee arvioitavaksi se, onko A riippuvainen juuri C:n avusta, ottaen huomioon, että A:lla on Suomessa myös muuta perhettä, joka on jo aiemmin auttanut ja auttaa häntä. C ei ole asunut A:n kanssa samassa taloudessa ainakaan 10 vuoteen. Lisäksi A:n riippuvuutta juuri C:n avusta voidaan arvioida ottamalla huomioon, missä määrin selvitysten perusteella A:n sairauteen ja tarpeisiin on mahdollista saada tukea julkisista hyvinvointipalveluista (vrt. tilanne, jossa vaikeasti vammaisen henkilön tuottamaa puhetta ja tarpeita ymmärtää vain tietty, läheinen perheenjäsen).

3.3.10. Harkintavaltalausekkeet

Artikla 35 on poikkeus säännöstä, jonka mukaan hakemuksen saa käsitellä vain se valtio, joka on asetuksen säännösten perusteella vastuussa sen käsittelystä. Artiklan 1 kohdan suvereniteettilausekkeen mukaan jäsenvaltio voi, oli kyseessä sitten tilanne, jossa kyseeseen tulisi vastaanotto- tai takaisinottomenettely, päättää itse käsitellä hakemuksen, josta se ei olisi muuten asetuksen perusteella vastuussa. Artiklassa ei rajata syitä, joiden perusteella jäsenvaltio voi päättää käsitellä hakemuksen, vaan tämä on jäsenvaltion omassa harkinnassa. EUT on tuomiossaan C-528/11 - Halaf vahvistanut tämän. Artiklan soveltaminen ei edellytä hakijan suostumusta. Kyse on jäsenvaltion absoluuttista suvereniteettia ilmentävä säännös, jonka tarkoitus on jättää kullekin valtiolle aina oikeus päättää siellä rekisteröidystä hakemuksesta. Kyse ei ole hakijan oikeudesta eikä asetuksen mukainen muutoksenhakuoikeus koske muutoksen hakemista 35 artiklan 1 kohdan soveltamiseen tai soveltamatta jättämiseen.

Suomi käyttää 35 artiklan 1 kohdan oikeutta käsitellä hakemus esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- kansalaisuudeton hakija, jonka pysyvä asuinmaa on sama jäsenvaltio, joka olisi vastuussa hakemuksen käsittelystä. Kyse voisi olla esimerkiksi Viron venäläistaustaisista kansalaisuudettomista.
- hakija on syntyessään Suomen kansalaisuuden saavan lapsen äiti, jota ei voida erottaa vastasyntyneestä lapsesta siirtämällä äiti vastuuvaltioon
- Suomessa on vireillä rikostutkinta tai tuomioistuinkäsittely ihmiskaupasta tai törkeästä ihmiskaupasta, ja rikos on tapahtunut Suomessa

Artiklan 35 kohta 2 on humanitaarinen lauseke, jossa säädetään mahdollisuudesta esittää pyyntö toiselle valtiolle, joka asetuksen perusteella ei muuten olisi vastuussa hakemuksen käsittelystä. Pyyntö voidaan lähettää silloin, kun hakemus on rekisteröity pyytävässä valtiossa ja tämä valtio määrittää vastuun hakemuksen käsittelystä, tai kun pyytävä valtio itse on vastuussa hakemuksen käsittelystä. Sanamuodon mukaisesti pyyntöä ei siten ole mahdollista lähettää kolmanteen jäsenvaltioon tilanteessa, jossa toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä ja sovelletaan takaisinottomenettelyä.

Esimerkki 1. Suomessa kansainvälistä suojelua hakee pariskunta, joista hakijalla A on Eurodac 1 - osuma Saksassa ja Saksa on merkitty Eurodaciin vastuulliseksi hakemuksen käsittelystä. Hänen puolisoillaan B on puolestaan Ranskan myöntämä viisumi, jonka perusteella Ranska vaikuttaisi olevan vastuussa hakemuksen käsittelystä. Suomen ei ole mahdollista lähettää 35.2 artiklan mukaista pyyntöä hakijasta A Ranskaan, jotta puoliset voidaan pitää yhdessä, sillä vastuu A:n hakemuksesta on määritetty jo Saksalle. Tilanteessa B:ltä olisi mahdollista tiedustella suostumusta siihen, että hänestä lähetetään 35.2 artiklan perusteella pyyntö Saksaan, joka on vastuussa hänen puolisonsa A:n hakemuksen käsittelystä, jotta perhe voidaan pitää yhdessä.

Edellytyksenä pyynnön esittämiselle on, että hakemukseen ei ole vielä tehty päätöstä itse asian osalta ja toisaalta, että asianosaiset antavat kirjallisen suostumuksen. Toisin kuin artiklan 1 kohdassa, 2 kohdassa on lueteltu perusteet, joilla toista valtiota voidaan pyytää ottamaan vastuu hakemuksen käsittelystä. Kyseessä tulee olla tilanne, jossa omaiset saatetaan yhteen humanitaarisilla perusteilla, jotka liittyvät erityisesti perhesyihin tai sosiaalisiin tai kulttuurisiin näkökohtiin liittyviin merkityksellisiin yhteyksiin. Artiklan 35 kohdan 2 perusteella yhteen saatettavat henkilöt voivat siten olla muitakin kuin asetuksen mukaisia perheenjäseniä. Artiklakohta mahdollistaa toisaalta perhesiteiden huomioon ottamisen myös silloin, kun tieto perhesiteestä on saatu vasta silloin, kun vastaanottopyynnön määräajat ovat ylittyneet.

Määräaika artiklan 35 kohdan 2 perusteella esitettyyn pyyntöön vastaamiselle on pidempi kuin tavanomaisissa vastaanottopyynnöissä, kaksi kuukautta. Vrt. [luku 3.3.3.1. Menettelyn määräajat](#).

3.4. Takaisinottomenettely

Vastaanottomenettely ja takaisinottomenettely eroavat toisistaan monella tapaa. Takaisinottomenettely voi tulla kyseeseen sekä henkilölle, joka on hakenut kansainvälistä suojelua että henkilölle, joka on tavattu maassa laittomasti. Takaisinottomenettelyä koskevat huomattavasti lyhyemmät määräajat kuin vastaanottomenettelyä. Siirtopäätös sen sijaan on tehtävä kahden viikon sisällä vahvistuksen tai vahvistamista koskevan määräajan päättymisen jälkeen siinä tapauksessa, että ilmoitukseen ei ole reagoitu, kuten vastaanottotilanteessakin. Siirtopäätökseen liittyvät ohjeet on kuvattu luvussa [4. Päätös](#).

Takaisinottomenettelyn alkupiste on se, kun Eurodacista saadaan osuma henkilön aiempaan tallennukseen tietokannassa, jonka on tehnyt jokin muu jäsenvaltio kuin se, missä henkilö sillä hetkellä oleskelee. Osumalla joko on tai ei ole merkintää vastuuvaltiosta. Velvollisuuden takaisinottomenettelyn käyttämiseen synnyttävät sellaiset Eurodac-osumat, jotka osoittavat toisen valtion takaisinottovelvollisuuden olevan olemassa.

Takaisinottoilmoituksen perusteena voi olla myös jokin muu todistusaineisto kuin Eurodac-osuma. On mahdollista, että osumaa ei ole saatavilla esimerkiksi silloin, jos henkilö on ollut hakuhetkellä alle kuusivuotias tai tallennusta ei muusta syystä, kuten huonokuntoisten sormenpäiden vuoksi, ole voitu tehdä. Tällaisissa tapauksissa tukeudutaan takaisinottomenettelyssä muuhun todistusaineistoon. Tämä muu todistusaineisto voi olla esimerkiksi hakijan esittämä vireilläoloasiakirja, päätös tai muu kansainvälisen suojelun hakemiseen liittyvä alkuperäinen asiakirja tai seulonta-asetuksen (EU) 2024/1356 mukainen seulontalomake toisesta jäsenvaltiosta.

3.4.1. Tietojen selvittäminen hakijalta tai laittomasti maassa oleskelevalta henkilöltä

Tiedot, jotka kansainvälistä suojelua hakevalta henkilöltä tulee selvittää takaisinottoilmoitusta ja siirtopäätöstä varten kerätään lähtökohtaisesti rekisteröinnin yhteydessä. Laittomasti maassa oleskelevalta henkilöltä, joka ei hae kansainvälistä suojelua, tietoja kerätään maassaolo-oikeuden selvittämisen aikana ja maasta poistamista tai siirtämistä koskevan asian avaamisen yhteydessä. Lähtökohtaisesti selvittämistä vastuu on siis poliisilla ja rajavartiolaitoksella. Hakijaa ei puhutella enää erikseen Maahanmuuttovirastossa ennen päätöksen tekoa, toisin kuin vastaanottomenettelyssä. Jos asianomaiselta henkilöltä on tarve saada lisäselvityksiä, Maahanmuuttoviraston virkamies hankkii ne kirjallisesti.

Tieto aikaisemmasta kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta toisessa jäsenvaltiossa saadaan Eurodac-osumasta. Kunkin jäsenvaltion, joka tallennuksia Eurodaciin tekee, tulisi merkitä tallennukselle myös tieto vastuuvaltiosta, jos se on tiedossa. Tallennukselle tulisi myös merkitä tieto siitä, onko hakija poistunut tai onko viranomaisen poistanut henkilön jäsenvaltioiden alueelta. Vastuun ottamisesta ja merkitsemisestä seuraa velvollisuus tutkia kansainvälistä suojelua koskeva hakemus ja ottaa henkilö takaisin, mikäli hän on liikkunut edelleen toiseen jäsenvaltioon.

Hakijalta tulee selvittää takaisinottomenettelyä varten muun muassa seuraavia asioita:

- Onko henkilö hakenut kansainvälistä suojelua muusta Euroopan unionin jäsenvaltiosta
- Onko henkilö poistunut tai ovatko jonkin jäsenvaltion viranomaiset poistaneet henkilön jäsenvaltioiden alueelta sen jälkeen, kun hän on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen
- Onko henkilöllä esittää asiakirja-aineistoa väitteidensä tueksi
- Onko henkilöllä jotain erityisiä syitä, miksi häntä ei voisi siirtää vastuuvaltioon

3.4.2. Takaisinottoilmoituksia koskevat menettelyt

Takaisinottomenettelyä sovelletaan silloin, kun toisella valtiolla on takaisinottovelvollisuus, mikä useimmiten tarkoittaa, että vastuuvaltio on jo määritetty. Takaisinottomenettely kuvataan hallinta-asetuksen IV luvussa – *vastuussa olevan jäsenvaltion velvoitteet*.

Vastuussa oleva jäsenvaltio on velvollinen ottamaan takaisin henkilön, joka oleskelee toisessa valtiossa laittomasti tai on tehnyt siellä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, jonka osalta ensimmäinen jäsenvaltio on merkitty vastuussa olevaksi. Tällöin ei sovelleta hallinta-asetuksen II luvussa määritettyjä vastaanottomenettelyjä. Tästä poikkeuksena on hallinta-asetuksen 38 artiklan 4 kohta, jonka mukaan takaisinottomenettelyä sovelletaan siinä tilanteessa, että henkilö siirretään takaisin ensimmäiseen hakemusvaltioon vastuuvaltion määrittämistä varten.

3.4.2.1. Määräajat

Hallinta-asetuksen artiklassa 41 on säädetty takaisinottomenettelyn määräajoista. Takaisinottoilmoitus on lähetettävä välittömästi ja viimeistään kahden viikon sisällä Eurodac-osuman saamisesta. Toisaalta ilmoituksen lähettämättä jättäminen ei aiheuta vastuun siirtymistä, vaan ilmoitus on joka tapauksessa lähetettävä niin pian kuin mahdollista.

Takaisinottoilmoitus on vahvistettava kahden viikon sisällä sen vastaanottamisesta. Jos jäsenvaltio, joka vastaanotti ilmoituksen, ei toimi määräajan sisällä, sen katsotaan vahvistaneen takaisinottoilmoituksen (acceptance by default). Jos jäsenvaltio, joka vastaanotti ilmoituksen, katsoo, että se ei ole velvollinen ottamaan henkilöä takaisin, vastaanottoilmoitus tulee jättää vahvistamatta. Vahvistamatta jättämisen perusteet on kuvattu luvussa [3.4.5. Vastuun lakkaaminen](#).

Jos hakija tai laittomasti maassa oleskeleva henkilö on otettu säilöön hallinta-asetuksen nojalla siirtomenettelyn varmistamiseksi hakemuksen rekisteröintivaiheessa, niin takaisinottoilmoitus on tehtävä hallinta-asetuksen 45 artiklan mukaan kahden viikon sisällä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinnistä tai Eurodac-vertailutuloksen saamisesta. Jos

henkilö otetaan säilöön rekisteröintivaiheen jälkeen, takaisinottoilmoitus on tehtävä viikon sisällä säilöönottamisen päivämäärästä.

Säilöönottettujen henkilöiden osalta takaisinottoilmoitukseen on vastattava kahden viikon sisällä ilmoituksen saamisesta. Jos ilmoitukseen ei tule vastausta määräajan päättymiseen mennessä, niin ilmoitus katsotaan hyväksytyksi ja kyseessä olevalle jäsenvaltiolle syntyy velvoite ottaa henkilö takaisin. Säilöönottettua henkilöä koskevat erityiset määräajat soveltuvat vain, kun säilöönottoperuste on asetuksen 44 artikla. Muilla, ulkomaalaislaista tulevilla perusteilla säilöön otettujen kohdalla noudatetaan normaaleja takaisinottomenettelyn määräaikoja. Seurauksena siitä, jos yllä mainittuja määräaikoja ei noudateta, on se, että henkilöä ei voida enää pitää asetuksen perusteella säilössä, vaan hänet tulee vapauttaa. Tämä ei rajoita viranomaisten mahdollisuutta päättää henkilön säilöönotosta muilla säilöönottoperusteilla.

3.4.2.2. 36 artikla

Jos Eurodac-vertailun tuloksena tulee osuma toisen jäsenvaltion aiemmin tekemään **kategorian 1** tallennukseen, mihin on merkitty vastuuvaltio, niin sovelletaan asetuksen **36 artiklan 1 kohdan b alakohtaa**.

Täytäntöönpanoasetuksen mukaan takaisinottoilmoitukseen on liitettävä todistusaineistoksi Eurodac-osuma ilman biometrisiä tunnisteita sekä kopiot muista mahdollisista aihetodisteista.

Jos Eurodac-osumaan on merkitty vastuuvaltio, niin takaisinottoilmoitus lähetetään siihen valtioon, joka on merkitty vastuuvaltioksi. Takaisinottoilmoitus lähetetään Eurodaciin merkittyyn vastuuvaltioon myös niissä tilanteissa, kun osumia on enemmän kuin yksi.

Mikäli asiassa on 37 artiklan 4 kohdan mukainen viite siitä, että henkilö on poistunut itse jäsenvaltioiden alueelta vähintään yhdeksän kuukauden ajaksi, lähetetään asiassa silti takaisinottoilmoitus vastuuvaltioon. 37 artiklan 4 kohdan sanamuodon mukaisesti vastuu lakkaa, kun *vastuussa oleva jäsenvaltio voi osoittaa* hakijan poistuneen vähintään yhdeksän kuukauden ajaksi. Tilanteessa vastuuvaltiolle lähetetään takaisinottoilmoitus, jonka se voi jättää vahvistamatta, jos hakija on tosiasiallisesti poistunut itsenäisesti jäsenvaltioiden alueelta.

Mikäli Eurodac-järjestelmässä on 37 artiklan 5 kohdassa mainittu merkintä siitä, että hakija on poistettu jäsenvaltioiden alueelta hakemuksen hylkäämisen tai peruuttamisen jälkeen, ei asiassa lähetetä takaisinottoilmoitusta vastuuvaltioon. Artiklan 37 5 kohdan sanamuodon mukaan poistaminen vahvistetaan Eurodac-merkinnän perusteella eikä vahvistamisen yhteydessä viitata vastuuvaltioon. Toisin sanoen, jos Suomi havaitsee merkinnän Eurodacissa, voidaan luottaa vastuuvaltion tekemän merkinnän oikeellisuuteen eli siihen, että vastuuvaltion vastuu on lakannut.

Jos Eurodac-vertailun tuloksena tulee osuma toisen jäsenvaltion tekemään **kategorian 7 tai 8** tallennukseen, niin takaisinottomenettelyssä sovelletaan **asetuksen 36 artiklan 1 kohdan c alakohtaa**. Kategorian 7 osuma tarkoittaa, että henkilö on saanut maahanpääsyn Euroopan unionin uudelleensijoittamisasetuksen (EU) 2024/1350 mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö, joka on aiemmin joutunut siirtymään kotimaastaan kolmanteen maahan, saa maahanpääsyn johonkin Euroopan unionin jäsenvaltioon

unionin uudelleensijoittamiskehyksessä. Henkilölle on voitu myöntää kansainvälistä suojelua tai muu oleskelulupa humanitaarisella perusteella. Jos henkilö on tämän jälkeen siirtynyt toiseen jäsenvaltioon, niin häneen sovelletaan asetuksen 36 artiklan 1 kohdan c-alakohtaa takaisinottomenettelyssä.

Kategorian 8 osuma puolestaan tarkoittaa, että henkilö on unionin uudelleensijoittamiskehystä vastaavassa kansallisessa menettelyssä saanut maahanpääsyn. Jos henkilö, jolla on tämän kategorian tallennus Eurodacissa, hakee kansainvälistä suojelua toisesta jäsenvaltiosta tai oleskelee laittomasti toisessa jäsenvaltiossa kuin siitä, joka on maahanpääsyn myöntänyt, tulee henkilöön soveltaa 36 artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaista takaisinottomenettelyä. Tässäkin tapauksessa takaisinottomenettelyä sovelletaan silloinkin, jos henkilölle on myönnetty kansainvälisen suojelun asema tai muu humanitaarinen asema.

Takaisinottoilmoitukseen liitetään täytäntöönpanoasetuksen mukaan liitteeksi

- o Eurodac-osuman tiedot ilman biometrisiä tunnisteita
- o Jos saatavilla, toiselta jäsenvaltiolta saatu todiste vastuun lakkaamisesta tai siirtymisestä
- o Jos saatavilla, toisen jäsenvaltion päätös myöntää henkilölle maahanpääsy unionin uudelleensijoittamisasetuksen tai kansallisen uudelleensijoittamiskehyksen mukaisesti

3.4.2.3. 38 artikla

Tilanteessa, jossa hakija on poistunut jäsenvaltiosta, jonka olisi pitänyt määrittää vastuu, tulee hänet siirtää takaisin tähän ensimmäiseen valtioon, jossa haki kansainvälistä suojelua, ja joka on vastuussa vastuuvaltion määrittämisestä. Tällaisessa tapauksessa hakijalla on **Eurodac kategorian 1 osuma**, josta puuttuu merkintä vastuuvaltiosta. Silloin sovellettavaksi tulee **asetuksen 38 artiklan 4 kohta**. Hakija siirretään ensimmäiseen valtioon, jotta se voi suorittaa loppuun vastuunmäärittämistä koskevan menettelyn ja mahdollisesti siirtää hakijan edelleen vastuuvaltioon. Todistusaineistoksi ilmoituksen oheen liitetään Eurodacista saadut tiedot ilman biometrisiä tunnisteita. Näin toimitaan myös siinä tilanteessa, jos hakija olisi poistunut ensimmäisestä hakemusvaltiosta ennen vastuuvaltion määrittämistä siihen valtioon, joka olisi vastuussa hallinta-asetuksen II luvussa esitetyin perustein. Tästä poikkeuksena ovat tilanteet, jossa henkilö on siirtynyt siihen valtioon, joka olisi vastuussa perhesideartiklojen perusteella.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu C-582/17 koski vastuunmäärittämisasetuksen soveltamista, mutta sitä sovelletaan myös hallinta-asetukseen.

Tilanteessa henkilö oli jättänyt ensimmäinen hakemuksen Saksassa ja siirtynyt heti sen jälkeen Alankomaihin, jossa hänellä oli puoliso pakolaisasemalla. Alankomaat esitti Saksalle takaisinottopyynnön, koska Saksa ei ollut määräajassa esittänyt vastaanottopyyntöä 9 artiklan perusteella, ja siten Alankomaat katsoi vastuun olevan Saksalla.

Tuomion perusteella vastaanotto- ja takaisinottomenettelyt ovat erilliset menettelyt ja tuomiossa vahvistetaan järjestelmä, jossa ensimmäinen hakemusvaltio määrittää vastuuvaltion. Tämän jälkeen kyse on aina takaisinottomenettelystä eikä vastuuta enää määritetä III luvun mukaan uudelleen.

Poikkeuksena olisi tilanne, jossa on kyse 20 artiklan 5 kohdan takaisinottopyynnöstä ja pyynnön esittävä valtio olisi ilmeisesti vastuussa asetuksen 8-10 artikloilla. Tällöin hakija voisi tehokkaasti vedota III luvun vastuuperusteeseen muutoksenhaussa, mikä tarkoittaa, että myös vastuunmäärittämismenettelyn kuluessa.

Tilanteessa, jossa hakijalla olisi vastuuvitteitä kolmanteen jäsenvaltioon, taas sovelletaan 38 artiklan 4 kohtaa ja tehdään takaisinottoilmoitus ensimmäiseen jäsenvaltioon, jossa henkilö on hakenut kansainvälistä suojelua. Tällöin ensimmäinen valtio määrittää vastuuvaltion ja siirtää hakijan edelleen vastuuvaltioon.

38 artiklan 4 kohtaa ei kuitenkaan voi soveltaa silloin, kun on tiedossa, että hakijalle on myönnetty oleskelulupa johonkin toiseen valtioon kuin siihen, jonka tulisi määrittää vastuu. Vastuun lakkaaminen on kuvattu tarkemmin tämän ohjeen luvussa [3.4.3. Vastuun lakkaaminen](#).

Asetuksen 38 artiklan 5 kohtaa sovelletaan siinä tapauksessa, että hakija on otettu sisäisten siirtojen menettelyyn toisessa jäsenvaltiossa. Tällöin hakijalla on kategorian 1 osuma Eurodacissa, mihin on merkitty sisäisen siirron kohdevaltio mutta ei tietoa siitä, että henkilö olisi siirretty kohdevaltioon. Näissä tapauksissa vastuussa olevaa jäsenvaltiota ei ole merkitty tallennukselle, sillä vastuumerkintä tehdään vasta siirron toteutumisen jälkeen. Jos hakija pakenee sisäistä siirtoa, mutta tekee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tai oleskelee laittomasti jossain toisessa jäsenvaltiossa, niin hänestä tehdään takaisinottoilmoitus siihen valtioon, joka olisi sisäisen siirron kohdevaltio. Todistusaineistoksi liitetään Eurodacista saatu vertailutulos ilman biometrisiä tietoja.

3.4.2.4. Täytäntöönpanoasetuksen 12 artikla

Eurodac-vertailusta saatu tulos ja sen vastuumerkintä osoittavat vastuuvaltion. Jossain tapauksissa Eurodaciin tehtävä sormenjälkivertailu ei kerta kaikkiaan ole mahdollista, jolloin takaisinottomenettelyssä sovelletaan **täytäntöönpanoasetuksen 12.6 artiklaa**. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun hakijan sormenpäät ovat niin huonossa kunnossa, että vertailu ei onnistu. Hakija on myös voinut vahingoittaa sormenpäitään tarkoituksella. Toinen tilanne voisi olla, että hakija on alle kuusivuotias lapsi, jolloin hänen tietojaan ei tallenneta Eurodaciin. Tässä on huomioitava myös se, että ennen 12.6.2026

jätetyissä hakemuksissa Eurodac-tallennuksen ikäraja on ollut 14 vuotta. Jos henkilö on tehnyt ensimmäisen hakemuksensa ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa ja on ollut silloin alle 14-vuotias, niin aiempaa Eurodac-tallennusta ei ole. Näissä tapauksissa takaisinottoilmoituksen voi tehdä myös ilman, että ilmoitukseen liitetään Eurodac-vertailun tulosta.

Näissä tapauksissa hakijalta on selvitettävä rekisteröintivaiheessa käsittelyvastuuseen liittyviä tietoja. Häneltä tulee tiedustella aikaisemmista kansainvälisen suojelun hakemuksista, matkareitistä ja maista, joissa hän on oleskellut aikaisemmin. Hakijalta on myös tiedusteltava, onko hänellä jotain asiaan vaikuttavia asiakirjoja. Todistusaineistoa tällaisessa tapauksessa ovat asiakirjat, jotka hän on saanut siinä valtiossa, jossa haki ensimmäisen kerran kansainvälistä suojelua tai asetuksen (EU) 2024/1356 mukainen seulontalomake. Myös muista jäsenvaltioista saadut tiedot vastuun lakkaamisesta ovat tämän artiklan kannalta vartenotettavia todisteita. Hakijan esittämiä aihe todisteita otetaan myös huomioon asian käsittelyssä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kansainvälisten järjestöjen kuten UNHCR:n antamat asiakirjat ja hakijan kertomat seikat.

3.4.2.5. Täytäntöönpanoasetuksen 13 artikla

Täytäntöönpanoasetuksen 13 artiklassa kuvataan tilanne, jossa ensimmäinen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätetty asetuksen (EU) 604/2013 eli Dublin III -asetuksen soveltamisen aikana. Tällöin Eurodac-tallennuksella ei ole merkitty vastuuvaltiota eikä sinne ole liitetty hakijan henkilötietoja tai kasvokuvaa. Vastuu on myös määritetty Dublin III -asetuksen mukaan. Takaisinottomenettelyssä sovelletaan kuitenkin hallinta-asetuksen mukaisia menettelyjä.

Jos vastuussa olevaa jäsenvaltiota ei ole merkitty osumalle ja osumia on vain yksi, niin takaisinottoilmoitus lähetetään tähän ainoaan toisen tallennuksen tehneeseen jäsenvaltioon. Vastuussa olevan jäsenvaltion on tässä tapauksessa merkittävä vastuunsa tallennukselle.

Jos osumia on useita eikä millekään niistä ole merkitty vastuuvaltiota, niin takaisinottoilmoituksia saatetaan joutua lähettämään useampaan valtioon, jotta saadaan selville oikea vastuuvaltio. Menettelyn voi aloittaa esimerkiksi niin, että ensimmäisen tallennuksen tehneelle jäsenvaltiolle lähetetään takaisinottoilmoitus, mikäli ei ole viitteitä siitä, että valtio olisi määrittänyt jonkun toisen valtion vastuuvaltioksi, taikka että sen vastuu olisi lakannut tai siirtynyt jollekin toiselle jäsenvaltiolle. Jos tämä jäsenvaltio ei vahvista ilmoitusta, niin sen on vastauksessaan ilmoitettava, mikä valtio on vastuussa, jolloin edetään vastuuketjua siihen asti, että vastuussa oleva jäsenvaltio on selvillä ja takaisinottoilmoitukseen on saatu vahvistus. Ilmoituksen vahvistamatta jättämisen yhteydessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitukseen kielteisesti vastannut jäsenvaltio liittyy vastauksen todistusaineistoa vastuun lakkaamiseen tai siirtymiseen johtaneesta tapahtumasta. Kun kielteisen vastauksen jälkeen uusi takaisinottoilmoitus lähetetään toiseen mahdolliseen vastuuvaltioon, niin saatu todistusaineisto liitetään Eurodac-tallennuksen lisäksi aihe todisteeksi ilmoituksen yhteyteen.

Tätä artiklaa voidaan soveltaa myös tilanteessa, että henkilö on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jossain valtiossa ja jokin toinen valtio on tämän jälkeen myöntänyt hänelle oleskeluluvan eikä vastuumerkintää ole tehty tai päivitetty Eurodac-tallennukselle. Tällöin Eurodac-tallennuksen tehneelle jäsenvaltiolle lähetetään takaisinottoilmoitus ja tieto toisen valtion myöntämästä luvasta. Ilmoituksen saanut jäsenvaltio ei vahvista ilmoitusta ja korjaa Eurodac-tallennukselleen vastuuvaltion. Tämän jälkeen lähetetään takaisinottoilmoitus sille valtiolle, joka on myöntänyt luvan.

Jos takaisinottomenettelyn perusteena on artikla 13, niin tarvittavat todisteet ovat

- o Eurodac-osuman tiedot ilman biometrisiä tunnisteita
- o Muut vastuunmäärittämiseen liittyvät todisteet ja aihetodisteet
- o Muut vastuun lakkaamiseen vaikuttavat todisteet ja aihetodisteet

3.4.2.6. Uudelleenkäsittelypyyntö

Täytäntöönpanoasetuksen 15 artiklan 4 kohdan mukaan takaisinottoilmoituksen vahvistamatta jättämisen jälkeen voi pyytää tilanteen uudelleentarkastelua, eli tehdä uudelleenkäsittelypyyntö. Jos takaisinottoilmoituksen lähettänyt jäsenvaltio katsoo, että ilmoitus on jätetty vahvistamatta tilanteen virhearvioinnin vuoksi, se voi pyytää ilmoituksen uudelleentarkastelua. Näin voi toimia myös silloin, jos ilmoituksen lähettävällä jäsenvaltiolla on uusia seikkoja esitettäväksi sen tueksi, että kyseisen jäsenvaltion vastuu ei ole päättynyt. Uudelleenkäsittelypyynnön voi esittää siis vain niissä tilanteissa, kun hallinta-asetuksen vastuun lakkaamista koskevan 37 artiklan kohtien 2, 4 ja 5 tueksi on esittää uutta todistusaineistoa tai kun täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan 6 kohdan perusteella tehtyyn takaisinottoilmoitukseen on saatavilla uutta todistusaineistoa. Takaisinottoilmoituksen uudelleenkäsittelyä ei voi pyytää millään muulla perusteella.

Pyyntö käsitellä takaisinottoilmoitus uudelleen on lähetettävä kahden viikon sisällä siitä päivämäärästä, kun tieto ilmoituksen vahvistamatta jättämisestä saapui. Uudelleenkäsittelypyynnön vastaanottaneen valtion on pyrittävä vastaamaan niin ikään kahden viikon kuluessa. Kuitenkin, jos kyseinen jäsenvaltio ei vastaa tässä määräajassa, niin aiempi vahvistamatta jättäminen pysyy voimassa eikä henkilöä voi siirtää tähän valtioon. Jos kyseinen jäsenvaltio vastaa kahden viikon määräajan jälkeen, niin riippumatta vastauksen laadusta, ilmoitus katsotaan hylätyksi.

Vahvistamatta jättämisen uudelleenkäsittelypyynnön perusteet

- o Vahvistamatta jättäminen on perustunut jäsenvaltion virhearviointiin

- o Ilmoituksen tueksi on ilmaantunut uusia seikkoja, jotka liittyvät siihen, että vastuu ei ole lakannut

3.4.3. Vastuun lakkaaminen

Takaisinottoilmoituksen saaneen jäsenvaltion on vahvistettava ilmoitus. Ilmoituksen voi jättää vahvistamatta niissä tapauksissa, että se voi osoittaa, että vastuu on sen osalta lakannut tai että Eurodaciin tehty vastuumerkintä on virheellinen. Vastuun lakkaaminen on kuvattu artiklassa 37. Jos vastuu lakkaa, niin jäsenvaltio vapautuu velvoitteestaan ottaa henkilö takaisin ja vastuussa olevan jäsenvaltion velvoitteet siirtyvät jäsenvaltiolle, josta on tullut uusi vastuuvaltio. Näitä velvoitteita ovat muun muassa ottaa henkilö takaisin ja käsiteltävä henkilön tekemä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus. Perusteet, joilla vastuu lakkaa ovat:

- toinen jäsenvaltio myöntää henkilölle oleskeluasiakirjan. Myönnetyn luvan peruste voi olla paitsi kansainvälinen suojelu mutta myös muut perusteet, kuten perheside, työ tai opiskelu.
- toinen jäsenvaltio päättää soveltaa 35 artiklan mukaista harkintavaltalauseketta. Harkintavaltalausekkeen soveltamisesta on ohjeistettu luvussa [3.3.10. Harkintavaltalausekkeet](#)
- toinen jäsenvaltio katsoo, että hakijan siirtäminen vastuuvaltioon ei ole lapsen edun mukaista. Lapsen etu arvioidaan jokaisen hakemuksen osalta yksilöllisesti. Lapsen edun arvioinnista on lisää muun muassa luvussa [3.3.5.1 Lapsen edun arviointi](#)
- toinen jäsenvaltio ei siirrä hakijaa artiklan 46 siirtomääräaikaisten puitteissa vastuuvaltioon.

Jos vastuu siirtyy valtiolta toiselle yllä mainituilla perusteilla, on uuden vastuuvaltion tarvittaessa ilmoitettava vastuun ottamisesta aiemmin vastuussa olevalle jäsenvaltiolle. Vastuuvaltio on myös päivitettävä Eurodac-tallennukselleen.

Rajamenettelyn osalta on huomioitava, että jos henkilö on ollut ensimmäisessä hakemusvaltiossa rajamenettelyssä ja sen jälkeen paennut toiseen jäsenvaltioon, niin vastuu lakkaa 15 kuukauden kuluttua siitä, kun hakijalle tehdystä päätöksestä olla myöntämättä oleskelulupaa on tullut lainvoimainen. Jos seuraava hakemus on tehty 15 kuukauden ajanjakson sisällä ja takaisinottomenettely on vireillä 15 kuukauden ajanjakson päättymispäivänä, vastuu lakkaa vasta kun takaisinottomenettely on saatettu päätökseen tai kun siirtomääräajat ovat päättyneet. Edellä mainittu päätös tarkoittaa päätöstä, jolla hakemus on hylätty tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi, hakemus on ollut perusteeton tai ilmeisen perusteeton pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman osalta tai päätöstä, jolla hakemus on todettu peruutetuksi nimenomaisesti tai epäsuorasti. Jos henkilö tekee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen yli 15 kuukautta edelliseen hakemukseen tehdyn lainvoiman saaneen

päätöksen jälkeen, niin seuraavaa hakemusta pidetään taas ensimmäisenä hakemuksena. Tällöin se valtio, jossa hakemus on rekisteröity, on velvollinen määrittämään vastuuvaltion uudelleen.

Vastuussa olevan jäsenvaltion velvollisuudet ottaa takaisin hakija lakkaavat myös silloin, kun hakija poistuu oma-aloitteisesti jäsenvaltioiden alueelta vähintään yhdeksän kuukauden ajaksi. Poistuminen on todettava asetuksen (EU) 2017/2226 EES-rajanylitystietojärjestelmätehtyjen merkintöjen tai muun näytön, kuten esimerkiksi hakijan passissa olevien leimojen, perusteella. Vastuu ei kuitenkaan pääty, jos kyseessä olevalla henkilöllä on edelleen voimassa oleva vastuuvaltion myöntämä oleskeluasiakirja.

Jos henkilö taas poistuu jäsenvaltioiden alueelta palauttamispäätöksen tai hänelle annetun maastapoistamismääräyksen mukaisesti, niin vastuu lakkaa heti. Poistuminen voi olla itsenäistä, vapaaehtoista tai pakotettua ja olennaista on vain se, että henkilö poistuu päätöksen tai määräyksen nojalla. Tällöin ei edellytetä, että poistumisesta olisi kulunut tietty aika kuten vapaaehtoisen poistumisen yhteydessä. Maastapoistamista koskevan päätöksen jälkeen hakijan poistuminen maasta tulee merkitä Eurodac-järjestelmään. Poistamisen jälkeen seuraava jäsenvaltioiden alueella tehdyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen katsotaan olevan taas ensimmäinen hakemus ja ensimmäinen hakemusvaltio määrittää vastuuvaltion.

3.5. Tietojen jakaminen

Hallinta-asetuksen 51 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden välisistä tiedonsaantiopyynnöistä. Tietopyynnön tekeminen edellyttää 51 artiklan 1 kohdan mukaan, että tiedot ovat tarpeen vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyä varten, muiden hallinta-asetuksen mukaisten velvoitteiden tai palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa varten. Pynnön käyttötarkoitukset on lueteltu artiklassa tyhjentävästi eikä niistä voi poiketa. Tietopyynnöt on myös perusteltava.

Vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi tehty tietopyyntö voidaan tehdä matalammalla kynnyksellä kuin vastaanottopyyntö. Artiklan 39 mukainen vastaanottopyyntö tulee esittää silloin, kun määrittävä valtio katsoo todisteiden ja/tai aihetodisteiden perusteella, että toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä. Mikäli tämä kynnyks ei ylity, mutta hakijan hallusta on löytynyt esimerkiksi papereita, joiden perusteella hän on oleskellut toisessa jäsenvaltiossa tai opiskeluun viittaava asiakirja, voidaan toiseen jäsenvaltioon lähettää pyyntö lisätietojen saamiseksi mahdollisesta vastuuvitteestä. Vastuun määrittämisen tarkoituksessa tehtävä tietopyyntö on perusteltava ja siinä on lisäksi esitettävä mihin todisteisiin se perustuu.

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyä varten pynnön edellytyksenä on, että tietoja pyytää vastuuvaltio. Pyyntö voi koskea hakijan esittämiä hakemusperusteita ja päätöksen perusteluja. Lisäksi mikäli vastuuvaltio soveltaa menettelyasetuksen 55 artiklaa eli kyseessä on myöhempi hakemus, voidaan pyytää myös tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida, onko esiin tulleet tai hakija esittänyt uusia seikkoja hakemuksensa tueksi. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyä varten tehdyn tietopyynnön esittävän jäsenvaltion tulee ilmoittaa hakijalle etukäteen, mitä

tietoja pyyntö koskee ja mistä syystä se esitetään. Hakijalta ei edellytetä suostumusta tietojen pyytämiseksi.

4. Päätös

Siirtopäätöksestä säädetään hallinta-asetuksen 42 artiklan 2 kohdassa. Siirtopäätös on tehtävä kahden viikon kuluessa vastaanottopyynnön hyväksymisestä tai takaisinottoilmoituksen vahvistamisesta. Hyväksyntä tai vahvistaminen tarkoittaa tässä myös implisiittistä hyväksyntää tai vahvistusta (acceptance by default). Määräaika koskee sekä tilanteita, jossa hakija on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen että tilanteita, jossa henkilö oleskelee Suomessa laittomasti.

Siirtopäätöksen lisäksi Maahanmuuttovirasto päättää siirtopäätöksen saaneen vastaanottopalveluiden peruuttamisesta. Ks. myös luku [1.7.2 Vastaanottopalveluiden peruuttaminen siirtopäätöksen jälkeen](#).

Päätöksen yleiset tiedot

Siirtopäätös kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen tai laittomasti maassa oleskelevan henkilön siirtämiseen tehdään kirjallisesti. Päätösasiakirjasta on käytävä selvästi ilmi päätöksen tehnyt viranomainen, ajankohta ja henkilöt, joihin päätös kohdistuu. Päätöksessä on ilmoitettava mikä on viranomaisen tekemä ratkaisu asiassa ja perustelut sille. Päätöksen perusteluissa on mainittava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet asiassa tehtyyn ratkaisuun ja miten kyseiseen lopputulokseen on päädytty. Päätöksessä on myös mainittava sovelletut säännökset. Päätöksessä tulee olla yhteystiedot, jotta asianomainen voi tarvittaessa pyytää lisätietoja päätöksestä (HL 44-45 §).

Päätökseen kirjataan toisista jäsenvaltioista saadut asiaan vaikuttavat vastaukset ja vahvistukset sekä hakijan toimittamat lisäselvitykset, kuten henkilöllisyysasiakirjat, terveystiedot ja muut asian ratkaisuun vaikuttavat asiakirjat ja lausunnot sekä mahdolliset viranomaistiedot. Päätöksessä tulee myös mainita hakijalle mahdollisesti tehtyjen iänmäärityksen tai DNA-testien tulokset. Jos Maahanmuuttovirastossa on samaan aikaan tehty erillisellä päätöksellä hakijalle kansalaisuuden määrittäminen, tulee tämä olla kirjattuna päätökseen.

Perheenjäsenille tehdään lähtökohtaisesti yhteinen päätösasiakirja. Erilliset päätösasiakirjat voidaan tehdä esimerkiksi siinä tapauksessa, jos asianosaiset henkilöt pyytävät sitä erikseen tai jos asiassa tulee esiin muita seikkoja, jotka puoltavat erillisiä asiakirjoja.

Henkilöllisyys

Hakijan henkilötiedot selvitetään hakemuksen rekisteröinnissä. Hakijan henkilötiedot käydään myös läpi henkilökohtaisessa puhuttelussa, jos kyseessä on vastaanottotilanne. Hallinta-asetuksen mukaisen menettelyn ja erityisesti siirtopäätöksen näkökulmasta hakijan henkilöllisyyden selvittäminen ei ole keskeistä, vaan kuuluu ensi sijassa hakemuksen käsittelystä vastuussa olevalle valtiolle. Maahanmuuttovirasto ei myöskään turvapaikkapäätöksissä tee valituskelpoista asiaratkaisua hakijan henkilöllisyydestä, jollei se ole

erottamaton osa päätöstä (KHO 2012:48). Henkilöllisyys on erottamaton osa siirtopäätöstä vain tilanteissa, joissa hakijan henkilöllisyys, kuten onko hän EU-kansalainen tai hänen ikänsä, vaikuttavat asetuksen soveltamiseen tai vastuun määräytymiseen.

Hallinta-asetuksen mukaisen menettelyn kannalta henkilötietojen arvioinnissa merkitystä on sillä, onko hakemus vastuunmäärittämismenettelyssä eli kyseessä on ensimmäinen hakemus jäsenvaltioiden alueella, vai onko kyseessä takaisinottomenettely, jolloin toinen valtio on vastuussa.

Vastaanotto-tilanteessa henkilöllisyyttä on selvitettävä siirtopäätöksen tarpeisiin. Mikäli kyseessä on takaisinottomenettely, eli hakijalla on aiempi hakemus toisessa jäsenvaltiossa ja kyseinen valtio on vastuuvaltio, Suomi ottaa lähtökohtaisesti käyttöön kyseisen valtion henkilötiedot. Hakija voi halutessaan korjata henkilötietojaan vastuuvaltiossa.

Hakijan henkilötietojen mahdollisia lähteitä ovat hakijan esittämät henkilöllisyysasiakirjat ja matkustusasiakirjat. Lähtökohtaisesti luotettavimpana selvityksenä hakijan henkilöllisyydestä pidetään aidoksi todettua voimassa olevaa kansallista matkustusasiakirjaa tai henkilökorttia. Näiden puuttuessa henkilöllisyys todetaan rekisteröinnin yhteydessä muista hakijalla olevista asiakirjoista.

Jos henkilö ei esitä henkilöllisyysasiakirjaa tai matkustusasiakirjaa, niin henkilöllisyyttä selvitetään kansainvälisistä rekistereistä, kuten viisumitietojärjestelmästä, Eurodacista tai SIS:stä. Viisumitietojärjestelmän tieto perustuu hakijan esittämään matkustusasiakirjaan, joten sinne kirjattuja tietoja voidaan pitää luotettavina. Eurodac-järjestelmään kirjataan uuden Eurodac-asetuksen mukaisesti hakijan henkilötiedot, ja siellä on jatkossa tieto esitetystä passista ja sen aitous tarkastuksen tuloksesta, jos se on esitetty. Jos Eurodaciin tiedot merkinnyt jäsenvaltio on merkitty vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi, niin järjestelmästä saatuja henkilötietoja voidaan pitää riittävän luotettavina eikä henkilöllisyyttä ole tarpeen selvittää enempää siirtopäätöstä varten.

Jos Suomi määrittää vastuussa olevaa jäsenvaltiota, ja hakijan kertomat henkilötiedot eroavat aiemmin Eurodaciin kirjatusta tiedosta, niin henkilöllisyyttä on selvitettävä riittävästi siirtopäätöstä varten. Jos Eurodacista on saatu vain kategorian 2 osuma, niin voidaan olettaa, että henkilöllisyyttä ei ole selvitetty. Tällöin henkilöllisyyttä on selvitettävä hakijan esittämistä asiakirjoista, hakijan kertoman perusteella ja mahdollisesti monitieteisen iänmäärityksen keinoin. Tilanteessa on kuitenkin muistettava, että henkilöllisyyden selvittäminen on vastuuvaltion tehtävä ja siirtopäätöstä varten henkilöllisyyttä selvitetään suppeammin kuin turvapaikkatutkinnassa on tarpeen.

Jos hakija ei esitä henkilöllisyysasiakirjoja tai hänen kohdallaan ei ole vastaavuuksia järjestelmissä, niin henkilöllisyys merkitään hakijan kertoman mukaan.

Päätösasiakirjassa tulee lähtökohtaisesti olla hakijan henkilötiedot: nimi, syntymäaika ja -paikka ja kansalaisuus (tai kansalaisuudet, jos kansalaisuuksia on useampia) sekä tieto, mihin henkilöllisyys perustuu. Jos syntymäpaikka on jäänyt selvittämättä, voi sen jättää merkitsemättä ja kansalaisuus voi olla määritetty tuntemattomaksi. Jos kyseessä on perhe ja kaikille perheenjäsenille tehdään yhteinen päätösasiakirja, niin kaikkien perheenjäsenten henkilötiedot tulee olla merkittynä asiakirjalle. Siirtopäätöstä varten ei ole olennaista, onko hakijan henkilöllisyys luotettavasti varmistettu tai onko se selvitetty eikä tätä tietoa kirjata päätökseen.

Pääsääntöisesti päätösasiakirjalle ei ole tarpeen kirjata muita henkilöllisyyksiä kuin käytössä oleva ellei päätöksentekijä katso, että se on erityisesti tarpeen päätöksen perusteluiden tai asian selkeyden kannalta.

Lapsen edun arviointi siirtopäätöksen yhteydessä

Euroopan unionin tuomioistuin totesi tuomiossa C-661/17, että Dublin III -asetuksen 20 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että – jollei vastakkaista näyttöä ole – tässä säännöksessä luodaan oletama, jonka mukaan on lapsen edun mukaista, että lapsen tilanne käsitellään yhdessä hänen vanhempiansa tilanteen kanssa. Tuomio pätee myös hallinta-asetukseen.

Hallinta-asetuksen 23 artiklassa edellytetään, että lapsen etu otetaan huomioon kaikissa asetuksessa säädetyissä menettelyissä. Lähtökohtaisesti lapsen edun mukaista on saada asua ja elää yhdessä vanhempiansa kanssa, jotka pystyvät parhaiten huolehtimaan lapsestaan ja hänen hyvinvoinnistaan sekä antamaan hänen kasvussaan ja kehityksessään tarvitsemaansa valvontaa, huolenpitoa, ymmärtämystä ja hellyyttä. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon lapsen ja hänen vanhempiansa yksilölliset olosuhteet ja tarpeet. Niiden perusteella on arvioitava, pystyvätkö vanhemmat huolehtimaan lapsestaan ja hänen edustaan. Ellei asiassa tule esiin mitään sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi syytä epäillä vanhempien kykyä tai halua huolehtia lapsestaan, voidaan lapsen edun mukaisena yleensä pitää mahdollisuutta pysyä yhdessä vanhempiansa kanssa.

Asetuksen 36 artiklan 2 kohdan mukaan alaikäisen tilannetta ei saa käsitellä erillään hänen perheenjäsenensä tilanteesta. Jos alaikäisen vanhempi on hakenut turvapaikkaa ja vastuuvaltio ottaa hänet vastaan tai takaisin, on vastuuvaltion otettava vastaan tai takaisin myös hakijan alaikäinen perheenjäsen ilman erillistä suostumusta. Hakijan alaikäinen lapsi on otettava vastaan tai takaisin myös silloin, jos lapsi on syntynyt sen jälkeen, kun vanhempi on tullut jäsenvaltioiden alueelle, ilman, että asiassa aloitetaan uutta menettelyä lapsen vastaanottamiseksi.

Muiden oleskelulupahakemusten ja siirtopäätösten suhde

Muiden oleskelulupahakemusten kuin kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta hakijan on tehtävä erillinen oleskelulupahakemus, jos hän haluaa, että asia tutkitaan Maahanmuuttovirastossa. Tämä koskee myös turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkittavia (52 § 1 mom; 52 a § 1 ja 2 mom; 52 d § 1 mom ja 51 § 1 mom) lupia. Siirtopäätös tehdään hakijoille, joiden osalta vastuuvaltio on jokin muu kuin Suomi myös siinä tapauksessa, että he ovat hakeneet oleskelulupaa Suomesta muullakin kuin kansainvälisen suojelun perusteella. Siinä tapauksessa, että hakijalle myönnetään oleskelulupa, vastuu kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä siirtyy Suomelle. Tästä tulee ilmoittaa jäsenvaltioille, joka on aiemmin ollut vastuuvaltio.

4.1. Siirtopäätös kansainvälisen suojelun hakijalle

Hakijan siirtämistä vastuuvaltioon koskevalla päätöksellä tarkoitetaan sitä, että hakija määrätään siirrettäväksi hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan valtioon ja että kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkinta päättyy Suomessa siirtopäätöksen seurauksena.

Siirtopäätöksen perusteluista on käytävä ilmi seuraavat asiat:

- Vastaanottopyynnön tai takaisinottoilmoituksen esittämisajankohta ja peruste sekä valtio, jolle se on esitetty
- Vastaanottopyynnön tai takaisinottoilmoituksen hyväksynyt tai vahvistanut valtio ja ajankohta
- Mahdolliset asian käsittelyn aikana tehdyt 51 artiklan mukaiset tiedustelut ja vastaukset niihin
- Aiheutuuko päätöksestä siirtää hakija vastuuvaltioon todellinen vaara altistua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetulle epäinhimilliselle kohtelulle
- Määrätäänkö hakijalle Suomea koskeva maahantulokiello ja jos määrätään, mihin se perustuu ja milloin se on voimassa
- Tieto asetuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaisista velvoitteista noudattaa päätöstä
- Päätöksen yhteydessä on annettava tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa C-323/21 on kuvattu tilanne, jossa henkilö tekee uuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen sen jälkeen, kun hän jo saanut tiedoksi päätöksen siirtää hänet vastuussa olevaan jäsenvaltioon, mutta ennen kuin hänet on siirretty sinne. Tällaisissa tilanteissa katsotaan, että aiemmin saatu hyväksyntä vastaanottopyyntöön tai vahvistus takaisinottoilmoitukseen on edelleen voimassa ja että aiemmin tehty siirtopäätös on täytäntöönpantavissa.

Käytännössä tuomion EUT C-323-21 perusteella Maahanmuuttovirastossa hakijalle ei tehdä vastaavassa tilanteessa uutta siirtopäätöstä. Hakijalle avattu uusi turvapaikka-asia päätetään teknisellä päätöksellä ja hakijalle ilmoitetaan kirjallisesti, että aiemmin tehdyn siirtopäätöksen mukaisesti hänet siirretään vastuuvaltioon eikä hakemusta siksi käsitellä Suomessa.

Siirtopäätöksessä päätetään myös hakijan mahdollisesta maahantulokiellosta. Maahantulokiello on ohjeistettu tämän ohjeen luvussa [4.4 Maahantulokiello siirtopäätöksessä](#). Maastapoistamiseen liittyen on oma ohjeensa Ohje ulkomaalaisen maasta poistamisesta - Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942).

Siirtopäätöksessä otetaan kantaa myös hakijan työnteko-oikeuteen, joka riippuu käytännössä muun muassa siitä, tehdäänkö samalla päätös vastaanottopalveluiden peruuttamisesta ja onko hakijalla oikeus oleskella Suomessa muutoksenhaun ajan. Vastaanottopalvelujen peruuttamisesta on

ohjeistettu tämän ohjeen luvussa [4.5.Päätös vastaanottopalveluiden peruuttamisesta](#). Jos vastaanottopalveluja ei peruuteta ja hakijan työnteko-oikeus on voimassa ja se perustuu kansainvälisen suojelun hakemiseen, hakijan työnteko-oikeus siirtopäätöksen jälkeen riippuu siitä, kielletäänkö siirtopäätöksen täytäntöönpano. Jos hakijalla on oikeus jäädä Suomeen muutoksenhaun ajaksi hallinta-asetuksen 43 artiklan 3 kohdan mukaisesti, työnteko-oikeus jatkuu, kunnes oikeus jäädä Suomeen päättyy ja muutoksenhakua koskeva päätös on annettu tiedoksi. (UlkL 81 c §).

4.2. Siirtopäätös jos hakemus on peruutettu nimenomaisesti tai epäsuorasti

4.2.1. Nimenomaisesti peruutettu hakemus

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen peruuttamisesta on ohjeistettu Ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä (Paktiohje, MIGDno-2026-402).

Maahanmuuttovirasto tekee päätöksen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen raukeamisesta peruuttamisen vuoksi.

Jos hakija peruuttaa nimenomaisella peruuttamisilmoituksella kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa ja vastuussa olevaksi valtioksi on jo määritetty jokin muu jäsenvaltio kuin Suomi, niin hakijalle tehdään siirtopäätös vastuuvaltioon.

Maahanmuuttovirasto voi ulkomaalaislain 150 §:n mukaan päättää siirtopäätöksen yhteydessä myös maahantulokiellon määräämisestä, jos edellytykset sille ovat olemassa. Jos päätös koskee kahdeksatoista vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin (UlkL 6 § 1 mom).

Maahanmuuttoviraston raukeamispäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla (UlkL 191 § 1 mom. 8 kohta).

Jos hakija peruuttaa hakemuksensa ennen kuin vastuuta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä on määritetty, niin sovelletaan Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiota C-620/10. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen peruuttamistilanteessa vastuunmäärittämismenettely tulee keskeyttää, jos hakija peruuttaa hakemuksensa ennen kuin pyyntöön on saatu vastaus. Tässä tilanteessa hakijalle tehdään raukeamispäätös hakemuksen peruuttamisen vuoksi ja hakija käännytetään kotimaahansa tai muuhun valtioon, jossa hänellä on oleskeluoikeus.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisussa *Kastrati* (C-620/10) kysymyksenä oli, onko vastuunmäärittämisasetusta mahdollista soveltaa, mikäli hakija peruuttaa turvapaikkahakemuksensa ja mikä vaikutus sillä on, missä vaiheessa hakemus peruutetaan. EUT totesi, että vastuunmäärittämisasetuksen (EU) 604/2013 soveltamisen kannalta olennaista on turvapaikkahakemuksen olemassaolo. Näin ollen EUT katsoi, että tilanteessa, jossa hakija peruuttaa ainoan turvapaikkahakemuksensa ennen kuin vastaanottava jäsenvaltio on

antanut suostumuksensa ottaa hakija vastaan, ei voida jatkaa vastuunmäärittämisasiäsetuksen soveltamista.

4.2.2. Epäsuorasti peruutettu hakemus

Menettelyasetuksen 28 artiklan mukaan rekisteröinnin jälkeen hakijalla on 21 päivää aikaa jättää hakemus. Aikaa on viisi päivää, jos kyseessä on rajamenettelyyn ohjattu hakija. Mikäli hakija ei jätä hakemusta menettelyasetuksen määräaikaisten sisällä, katsotaan hakemus implisiittisesti eli epäsuorasti peruutetuksi. Hallinta-asetukseen liittyviä hakemuksen epäsuoran peruuttamisen perusteita ovat menettelyasetuksen 41 artiklan 1 kohdan a- ja f-alakohdat. Näitä on kuvattu tarkemmin ohjeessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä paktin mukaisessa menettelyssä (Paktiohje, MIGDno-2026-402).

Asetuksen 41 artiklan 1 kohdan mukaan:

- kohdassa a) on kyse tilanteesta, jossa hakija ei ole jättänyt hakemustaan menettelyasetuksen 28 artiklan mukaisesti ilman hyväksyttävää syytä, vaikka hänellä oli tosiasiallinen mahdollisuus tehdä niin. Käytännössä hakija siis laiminlyö jättämisen.
- kohdassa f) on kyse tilanteesta, jossa hakija on jättänyt hakemuksen muuhun kuin siihen valtioon, jossa se tulisi jättää 17 artiklan 1 ja 2 kohtien mukaisesti eikä hän jää oleskelemaan kyseiseen valtioon siksi ajaksi, kun vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään tai siirtomenettely toteutetaan

Lähtökohtaisena periaatteena on, että menettelyasetuksen säännöksiä soveltaa vain vastuunmäärittämisestä vastuussa oleva valtio tai valtio, joka on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Hallinta-asetuksen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että mikäli vastuuvaltio on määritetty ennen hakemuksen epäsuoraa peruuttamista, niin hakija siirretään kyseiseen valtioon. Tämä tarkoittaa ensinnäkin tilannetta, jossa vastaanottopyyntö on hyväksytty. Toiseksi hakija siirretään vastuuvaltioon myös silloin, kun kyse ei ole hakijan ensimmäisestä hakemuksesta jäsenvaltioiden alueella, jonka osalta määritettäisiin vastuu, vaan kyseessä on takaisinottomenettely. Näissä tilanteissa hakemusta ei katsota siis epäsuorasti peruutetuksi vaan tehdään siirtopäätös.

Jos hakija on paennut ennen kuin vastuunmäärittämisestä vastuussa oleva valtio on saanut vastuun määritettyä, on kyseisellä valtiolla hallinta-asetuksen 38 artiklan 2 kohdan mukaan velvollisuus jatkaa vastuunmäärittämismenettelyä siitäkin huolimatta, että hakija on paennut. Tätä tulee kuitenkin tulkita yhdessä Kastrati-tuomion (EUT C-620/10) kanssa.

Jos toinen valtio ei ole vielä vastannut vastaanottopyyntöön, kun hakemuksen jättämisen määräaika ylittyy, hakemus katsotaan epäsuorasti peruutetuksi, jos 41 artiklan 1 kohdan a- tai f- alakohtien edellytykset täyttyvät.

4.3. Siirtopäätös ilman kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta

Kun poliisi tai Rajavartiolaitos on esittänyt Maahanmuuttovirastolle hakijan siirtämistä valtioon, jossa tämä on tehnyt aiemman kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ja toinen jäsenvaltio on hyväksynyt takaisinottoilmoituksen, tekee Maahanmuuttovirasto henkilölle siirtopäätöksen vastuuvaltioon. Maahanmuuttovirasto voi tehdä siirtopäätöksen myös omasta aloitteestaan. Siirtopäätös noudattaa soveltuvin osin luvussa [4.1. Siirtopäätös kansainvälisen suojelun hakijalle](#) kerrottua, mutta asiassa ei todeta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä, koska sellaista ei ole Suomessa vireillä.

4.4. Maahantulokielto siirtopäätöksessä

Hallinta-asetuksessa tarkoitetun siirtopäätöksen kohteena olevalle kansainvälisen suojelun hakijalle, laittomasti oleskelevalle henkilölle tai sisäisesti siirrettävälle henkilölle voidaan määrätä kansallinen maahantulokielto ulkomaalaislain 150 § mukaisesti. Pelkästään se, että henkilön hakemuksen käsittelystä on siirtopäätöksen perusteella vastuussa toinen valtio, ei muodosta perustetta määrätä hänelle maahantulokieltoa. Käytännössä ulkomaalaislain esitöiden mukaan maahantulokiellon määrääminen tulee siirtopäätöksen yhteydessä yleisimmin kyseeseen tilanteissa, joissa henkilö on tuomittu, rangaistu tai epäilty rikoksesta tai hän saapuu toistuvasti Suomeen laittomasti.

4.5. Päätös vastaanottopalveluiden peruuttamisesta

Siirtopäätöksen lisäksi Maahanmuuttovirasto tekee tapauksen mukaan päätöksen siirtopäätöksen saaneen vastaanottopalveluiden peruuttamisesta. Jos hakija on jossain muussa valtiossa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa hänen edellytetään hallinta-asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti oleskelevan, hänellä ei ole enää oikeutta vastaanottodirektiivin (EU) 2024/1346 mukaisiin vastaanottopalveluihin siitä lähtien, kun hän on saanut tiedoksi siirtopäätöksen. Kyseiset palvelut ovat vastaanottodirektiivin 17-20 artikloissa tarkoitetut palvelut, joita ovat muun muassa työnteko-oikeus, kielikurssit, ammatillinen koulutus ja aineelliset vastaanottopalvelut.

Palvelujen peruuttamisen edellytyksenä on, että henkilölle on aiemmin ilmoitettu hallinta-asetuksen 18 artiklassa tarkoitetulla tavalla hänen velvollisuudestaan oleskella vastuussa olevassa valtiossa ja velvollisuuden rikkomisen seurauksista. Tiedot sisältyvät EUAA:n tuottamiin esitteisiin, jotka hakijalle tulee tilanteesta riippuen antaa rajaseulonnan tai kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinnin yhteydessä. Tieto siitä, että Suomessa oleva hakija on saanut vaaditut tiedot aiemmin, ilmenee vastaanottopyyntö- tai takaisinottoilmoituslomakkeella toisesta jäsenvaltiossa.

Vastaanottopalveluja ei peruuteta, jos on perusteltua syytä epäillä, että hakija on saattanut joutua jonkin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/36/EU 2 ja 3 artiklassa tarkoitetun ihmiskaupparikoksen kohteeksi. Käytännössä esimerkiksi poliisiasian tietojärjestelmään merkitty tutkintailmoitus ihmiskaupparikoksesta on merkki tästä. Lisäksi mikäli hakija ei ole saanut tietoa

velvollisuuksien noudattamatta jättämisen seurauksista esimerkiksi sen takia, että hän on tehnyt hakemuksensa ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa, hänen vastaanottopalveluitaan ei voida peruuttaa.

Esimerkki 1. Henkilö on hakenut kansainvälistä suojelua Italiassa 30.6.2026. Hän saapuu Suomeen ja rekisteröi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen 1.8.2026. Suomi tekee Italialle takaisinottoilmoituksen. Italia vahvistaa ilmoituksen ja lomakkeella on valittu kohta, jonka mukaan hakijalle on ilmoitettu hänen asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaisista velvoitteistaan sekä asetuksen 18 artiklan 1 kohdan ja vastaanottodirektiivin 21 artiklassa säädetyistä noudattamatta jättämisen seurauksista. Suomi tekee hakijalle siirtopäätöksen ja päätöksen vastaanottopalveluiden peruuttamisesta.

Esimerkki 2. Henkilö on hakenut kansainvälistä suojelua Italiassa 30.5.2026. Hän saapuu Suomeen ja rekisteröi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen 1.7.2026. Suomi tekee Italialle takaisinottoilmoituksen. Italia vahvistaa ilmoituksen, mutta lomakkeen mukaan hakija ei ole saanut tietoja velvoitteistaan ja niiden rikkomisen seurauksista. Tämä johtuu oletettavasti siitä, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on tehty ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa. Suomi tekee hakijalle siirtopäätöksen, mutta ei tee päätöstä vastaanottopalveluiden peruuttamisesta.

Päätöksen vastaanottopalveluiden peruuttamisesta tekee Maahanmuuttovirasto. Päätös on kirjallinen ja annetaan hakijalle tiedoksi valitusosoituksineen. Päätöksestä voi valittaa vastaanottolain 55 § mukaisesti. Oikeus vastaanottopalveluihin päättyy heti, kun hakija on saanut tiedoksi siirtopäätöksen ja vastaanottopalveluiden peruuttamispäätöksen.

Hakijalle on vastaanottopalvelujen peruuttamisesta huolimatta varmistettava kaikissa tilanteissa unionin oikeuden, mukaan lukien perusoikeuskirjan, ja kansainvälisten velvoitteiden mukainen elintaso. Lisäksi hakijalle tulee tarjota tarvittava terveydenhuolto riippumatta siitä, missä hakijan edellytetään hallinta-asetuksen mukaisesti olevan. Nämä palvelut hakijalle tarjoaa se vastaanottokeskus, jossa hakija majoittuu. Maahanmuuttovirasto ei vastaanottopalveluiden peruuttamisesta koskevassa päätöksessä ota kantaa näiden palvelujen tarpeeseen, niiden antamiseen tai niiden järjestämiseen.

Työnteko-oikeus kuuluu hakijan vastaanottopalveluihin, joten mikäli hakijalle tehdään siirtopäätöksen yhteydessä päätös vastaanottopalvelujen peruuttamisesta, hänen työnteko-oikeutensa päättyy, jos se on ehtinyt alkaa. Työnteko-oikeus alkaa kolmen tai kuuden kuukauden kuluttua kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröinnistä, riippuen siitä onko hakija esittänyt voimassa olevan vaadittavan rajanylitykseen oikeuttavan matkustusasiakirjan (Ukl 81 c §).

5. Oikeudellinen neuvonta ja oikeussuojakeinot

5.1. Oikeusapu

Hallinta-asetuksen 21.1 artiklan mukaisesti hakijalla on oikeus käyttää menettelyssä oikeudellista avustajaa. Oikeutta käyttää itse valittua ja omalla kustannuksella hankittua avustajaa ei siis ole rajoitettu.

Oikeudesta maksuttomaan oikeusapuun hallinnollisessa menettelyssä ei säädetä hallinta-asetuksessa, vaan jäsenvaltiot säätävät siitä kansallisesti. Ulkomaalaislain 9 § mukaan hakijalla on oikeus oikeusapuun vastuunmäärittämistä koskevassa hallintomenettelyssä.

Lisäksi asetuksen 43 artiklan mukaisesti hakijoilla on aina oikeus maksuttomaan oikeusapuun muutoksenhakumenettelyssä.

5.2. Muutoksenhakuoikeus

Hallinta-asetuksen 43 artiklassa on lueteltu erikseen perusteet, joilla siirtopäätökseen voi hakea muutosta. Oikeussuojakeinojen on johdanto-osan 62 kohdan mukaan tarkoitus kattaa erityisesti hakijoiden yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevien perusoikeuksien tehokas suojeleminen, lapsen oikeudet ja suojeleminen epäinhimilliseltä tai halventavalta kohtelulta siirron takia.

Siirtopäätökseen voi asetuksen mukaan hakea muutosta ensinnäkin sillä perusteella, että siirto aiheuttaisi hakijan kohdalla vaaran perusoikeuskirjan 4 artiklan rikkomisesta. Tämä voi tulla sovellettavaksi sekä silloin, kun kyseessä on ensimmäinen hakemus ja Suomi on määrittänyt toisen valtion vastuussa olevaksi, että silloin, kun vastuu on määritetty jo aiemmin ja päätös koskee hakijan siirtämistä takaisin vastuuvaltioon laittoman oleskelun tai Suomessa tehdyn uuden kansainvälistä suojelemaa koskevan hakemuksen perusteella. Toinen peruste hakea muutosta on se, että siirtopäätöksen jälkeen on ilmennyt olosuhdemuutos, joka on *ratkaiseva* asetuksen soveltamisen kannalta. Kolmanneksi muutosta voi hakea sillä perusteella, että asetuksen 25-28 artiklan alaikäisiin ja perhesiteisiin liittyvien vastuuperusteita tai 34 artiklan riippuvuussuhdelausketta on sovellettu virheellisesti. Huomionarvoista on, että muutosta ei voi hakea valtion päätöksestä soveltaa tai olla soveltamatta jäsenvaltion suvereniteettiin kuuluvaa artiklan 35.1 harkintavaltalauseketta.

Valitus voi koskea myös vastausta vastaanottopyyntöön. Tuomion EUT C-19/21 mukaisesti hakijan on mahdollista valittaa jäsenvaltion antamasta kielteisestä vastauksesta ilman huoltajaa olevaa alaikäistä koskevaan vastaanottopyyntöön. Valitusoikeus on alaikäisellä hakijalla, mutta ei tämän sukulaisella.

Muutoksenhakuun sovelletaan ulkomaalaislain 13 luvussa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä. Päätökseen tyytymättömällä hakijalla on oikeus hakea päätökseen muutosta valittamalla toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen siten kuin ulkomaalaislain 193 §:ssä säädetään. Päätöksen liitteenä toimitetaan valitusosoitus ja muutoksenhakuohjeet.

Valitusaika siirtopäätöksestä on 14 päivää. Mikäli hallinto-oikeus ei anna asiassa täytäntöönpanokieltä, hakija voidaan siirtää vastuuvaltioon valitusasian ollessa vireillä.

6. Siirrot

6.1. Siirtomääräajat

Vastuunmäärittämisen tai takaisinottoilmoituksen perusteella tehdyn siirtopäätöksen jälkeen siirto tulee pääsääntöisesti suorittaa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun vastuussa oleva jäsenvaltio on hyväksynyt siirron. Mikäli asiassa on käynnissä muutoksenhaku, jolla on lykkäävä vaikutus, eli asiassa on esimerkiksi Suomessa annettu täytäntöönpanokielto, kuuden kuukauden siirtoaika lasketaan siitä, kun on annettu lopullinen päätös siirtopäätöstä koskevasta muutoksenhausta, jolla on lykkäävä vaikutus.

Siirtoaikaa voidaan jatkaa hallinta-asetuksen 46 artiklan 3 kohdan mukaisilla perusteilla. Siirtoaikaa jatketaan ensinnäkin yhteen vuoteen, jos hakija on vangittu. Vuoden määräaika lasketaan tässä siirtoaajan alkamishetkestä lukien, eli normaaliin kuuden kuukauden siirtoaikaan lisätään toiset kuusi kuukautta.

Toiseksi siirtoaikaa jatketaan ilmoittamishetkestä kolmeen vuoteen, jos hakija tai hänen perheenjäsenensä, joka oli tarkoitus siirtää yhdessä hakijan kanssa, on paennut, vastustaa siirtoa fyysisesti tai tarkoituksella saattaa itsensä siirtoon kykenemättömäksi tai ei täytä siirron lääketieteellisiä edellytyksiä. Näillä perusteilla siirtoaikaa jatketaan artiklan sanamuodon mukaisesti siitä hetkestä, kun pyynnön esittänyt jäsenvaltio ilmoitti siirtoaajan jatkamisperusteesta vastuussa olevalle jäsenvaltiolle. Jos paennut hakija löytyy, kun siirtoaikaa on jäljellä alle kolme kuukautta, niin siirtävällä jäsenvaltiolla on kolme kuukautta aikaa siirtää hakija. Asetuksen johdanto-osan 59 kohdan mukaisesti määräaikojen pidentämisen tarkoituksena on rajoittaa sitä, että hakija voisi omalla käyttäytymisellään, kuten pakenemisella, välttää siirron vastuussa olevaan jäsenvaltioon ja vaikuttaa siten vastuun siirtymiseen.

Esimerkki 1. Hakija ja hänen puolisonsa on tarkoitus siirtää yhtä aikaa vastuuvaltioon. Molemmat on velvoitettu saapumaan poliisiin maastapoistamispuhutteluun, mutta vain hakija saapuu paikalle. Puolison voidaan tulkita paenneen ja sekä hakijan että puolison siirtoaikaa voidaan jatkaa ilmoituspäivästä kolme vuotta eteenpäin.

Esimerkki 2. Hakija on paennut ja siirtoaikaa on jatkettu kolmeen vuoteen ilmoituspäivästä. Hakija tavataan maasta siten, että siirtoaikaa on jäljellä kaksi kuukautta. Siirtoaikaa on tällöin joka tapauksessa kolme kuukautta luettuna siitä hetkestä, kun hakija oli jälleen viranomaisten käytettävissä. Jos tämän kolmen kuukauden viimeinen päivä osuu lauantaille, sunnuntaille tai siirtävän valtion yleiselle vapaapäivälle, seuraava työpäivä on määräajan viimeinen päivä.

Sisäisten siirtojen menettelyn perusteella tehtävän siirron määräaika on neljä viikkoa lainvoimaisesta päätöksestä.

7. Asetusten soveltaminen siirtymäaikana

7.1. Siirtymäsäännökset

Hallinta-asetusta sovelletaan 12.6.2026 alkaen ja samasta päivästä eteenpäin Dublin III asetus on kumottu. Myös hallinta-asetuksen täytäntöönpanoasetusta sovelletaan 12.6.2026 alkaen.

Hallinta-asetuksen 84 artiklan mukaan ennen 12.6.2026 rekisteröidyn hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään Dublin III asetuksessa vahvistettujen perusteiden nojalla. Tämä koskee pyynnön esittämistä sekä pyyntöön vastaamista, mutta kattaa ainoastaan vastuuperusteet asetuksen III luvussa. Vastuunmäärittämismenettely, mukaan lukien määräajat, maksuton oikeudellinen neuvonta, priorisointivelvollisuus (25-28 ja 34 artiklat) ja puhutteluvelvollisuus ennen pyynnön lähettämistä tulevat hallinta-asetuksesta. Tästä pääsäännöstä ja siihen liittyvistä poikkeuksista siirtymäajalla on kerrottu tarkemmin [luvussa 7.2. Eri tilanteet, joissa osa toimista on tehty Dublin III aikana](#).

Siirtymäsäännösten soveltamista ohjaa EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö (Ks. T-151/16 NC vastaan Euroopan komissio). Sen mukaan

- uutta säännöstöä sovelletaan poikkeuksia lukuun ottamatta tuleviin tilanteisiin ja aiemman säännöstön aikana syntyneiden tilanteiden tuleviin vaikutuksiin
- poikkeus on vain, jollei oikeudellisten toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu, jos uuteen sääntöön liittyy erityisiä siirtymäsäännöksiä, joissa nimenomaisesti vahvistetaan sen ajallista soveltamista koskevat edellytykset
- uutta säännöstöä ei yleensä sovelleta aikaisemman säännöstön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleisiin oikeudellisiin tilanteisiin

7.2. Eri tilanteet, joissa osa toimista on tehty Dublin III aikana

Vastaanottopyyntömenettely

Mikäli kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on rekisteröity ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa, mutta asiassa ei ole esitetty vastaanottopyyntöä ennen 12.6.2026, noudatetaan pyynnön esittämisen suhteen Dublin III -asetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukaista määräaika. Hallinta-asetuksen voimaantulo ei siten taannehtivasti lyhennä pyynnön esittämisen määräaika, joka on alkanut kuluja jo ennen asetuksen voimaantuloa.

Asian käsittelyssä noudatetaan muilta osin 12.6.2026 alkaen hallinta-asetuksen säännöksiä vastaanottopyynnön esittämiseen liittyen, ml. sitä, että perhesiteitä koskevat pyynnöt on käsiteltävä ensisijaisina sekä 39 artiklan 1 kohdassa säädettyä mahdollisuutta jatkaa ilman huoltajaa olevan alaikäisen kohdalla vastuunmäärittämistä pyyntömääräajan ylittymisestä huolimatta.

Hakijalle tulee järjestää puhuttelu (ennen pyyntöä) hallinta-asetuksen 22 artiklan mukaisesti, mutta puhuttelussa selvitetään Dublin III -asetuksen

mukaisia vastuuperusteita. Ennen 12.6.2026 jätettyyn hakemukseen sovelletaan ylipäätään Dublin-asetuksen vastuuperusteita. Kun vastaanottopyyntö esitetään Dublin III asetuksen perusteella, käytetään myös Dublin III mukaista vastaanottopyyntölomaketta.

Mikäli pyyntö on esitetty ennen 12.6.2026, mutta siihen ei ole vastattu ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa, vastaanottopyyntöön tulee vastata Dublin III -asetuksen mukaisessa määräajassa. Muuten noudatetaan hallinta-asetuksen 40 artiklan säännöksiä vastaanottopyyntöön vastaamisesta.

Takaisinottomenettely

Mikäli hakijasta on saatu tulokseksi toisen valtion Eurodac 1-kategorian osuma, mutta takaisinottopyyntöä ei ole esitetty ennen 12.6.2026, takaisinottoilmoituksen esittämiseen sovelletaan Dublin III -asetuksen 25 artiklan määräaikoja. Muuten sovelletaan hallinta-asetuksen 41 artiklaa takaisinottoilmoituksen esittämisestä. Sen mukaisesti sillä, että takaisinottoilmoitusta ei ole esitetty määräajassa, ei ole vaikutusta vastuuseen, vaan vastuuvaltio on joka tapauksessa velvollinen ottamaan henkilön takaisin. Menettelyssä käytetään uuden täytäntöönpanoasetuksen mukaista takaisinottoilmoituslomaketta.

Hallinta-asetuksen mukaisesti takaisinottomenettelyssä olevia hakijoita ei tarvitse puhutella. Siten mikäli henkilökohtaista puhuttelua ei ole järjestetty ennen 12.6.2026 jätetyille hakemukselle, joka on takaisinottomenettelyssä, ei puhuttelua tarvitse järjestää.

Mikäli takaisinottopyyntö on esitetty ennen 12.6.2026, mutta siihen ei ole vastattu 12.6.2026 mennessä, pyyntöön vastaamisessa noudatetaan Dublin III -asetuksen 25 artiklan mukaista määräaika. Muilta osin noudatetaan hallinta-asetuksen 41 artiklan 3 kohdan sääntöjä takaisinottoilmoituksen vahvistamisesta. Vastaus perustuu hallinta-asetuksen sääntöihin takaisinottoilmoituksen vahvistamisesta tai hylkäämisestä. Ilmoitukseen vastataan Dublin III -asetuksen mukaisessa menettelyssä käytetyllä kansallisella vastauspohjalla, sillä uuden täytäntöönpanoasetuksen takaisinottoilmoituksia koskeva lomake ei sovellu vastaamiseen.

Uudelleenkäsittelypyynnöt

Vastaanottopyynnöissä vastuukriteerit määräytyvät samoin kuin itse pyynnössä. Menettely määräytyy Dublin III-asetuksen tai hallinta-asetuksen mukaiseksi sen mukaan, saadaanko vastaus ennen vai jälkeen 12.6.2026 (ks. edellinen kohta).

Takaisinottopyynnöissä menettely määräytyy sen mukaan, saadaanko vastaus ennen vai jälkeen 12.6.2026, koska 12.6. jälkeen on määräajoista riippumatta mahdollisuus esittää uusi takaisinottoilmoitus.

Vastuun lakkaaminen

Vastuun lakkaamista koskevat määräajat, jotka liittyvät henkilön poistumiseen jäsenvaltioiden alueelta, ovat erilaiset Dublin III -asetuksessa ja hallinta-asetuksessa. Dublin III -asetuksen mukaan jäsenvaltion vastuu lakkaa, mikäli hakija on poistunut alueelta 3 kuukauden ajaksi. Hallinta-asetuksessa

määräaika on 9 kuukautta. Se, onko vastuu lakannut, riippuu siitä, onko sovellettavan asetuksen mukainen määräaika ehtinyt kulua ennen 12.6.2026.

Esimerkki 1. Hakija on poistunut valtiossa A tehdyn ensimmäisen hakemuksen jälkeen jäsenvaltioiden alueelta vähintään 3 kuukaudeksi ennen 12.6.2026 ja rekisteröi uuden turvapaikkahakemuksen jäsenvaltiossa B ennen 12.6.2026. Vastuun lakkaamiseen sovelletaan Dublin III -asetusta, koska 3 kuukauden määräaika on kokonaisuudessaan täyttynyt ennen 12.6.2026. Jäsenvaltion A vastuu on siten lakannut. Asiassa tulee määrittää vastuu uudestaan soveltaen hallinta-asetusta (mikäli viitteitä muiden valtioiden vastuusta ei ole, vastuussa on valtio B).

Esimerkki 2. Hakija on poistunut valtiossa A tehdyn ensimmäisen hakemuksen jälkeen jäsenvaltioiden alueelta 1.6.2026, mutta rekisteröi uuden turvapaikkahakemuksen jäsenvaltiossa B 1.10.2026. Hakija on poistunut, mutta vastuun lakkaamiseksi vaadittu (Dublin III -asetuksen mukainen) poissaoloaika ei ole täyttynyt ennen 12.6.2026, joten tilanne ei ole ns. tullut lopulliseksi ennen hallinta-asetuksen voimaantuloa. Asiaan sovelletaan hallinta-asetusta (37 artiklan 4 kohta), jonka mukaan valtion A vastuu ei ole lakannut. Dublin III -asetuksen mukaan 3 kuukauden poissaolo riittäisi, mutta hallinta-asetuksen mukaan poissaolon tulee kestää 9 kuukautta, jotta jäsenvaltion A vastuu lakkaisi.

Siirtopäätös ja siitä ilmoittaminen

Jos pyyntö tai ilmoitus on hyväksytty, mutta siirtopäätöstä ei ole tehty ennen 12.6.2026, hallinta-asetuksen 42 artiklan 1 kohdan mukainen kahden viikon määräaika siirtopäätöksen tekemiselle ei päde. Dublin III -asetuksessa ei ole määräaikoja päätöksen tekemiselle, joten päätöksenteolle ei tässä tilanteessa ole erillistä määräaikaa. Ottaen huomioon jäsenvaltioiden velvollisuus soveltaa EU-lainsäädäntöä tehokkaasti, päätökset tulee kuitenkin tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuvaiheeseen sovelletaan sitä asetusta, jonka voimassaoloaikana siirtopäätös on tehty. Mikäli siirtopäätös on tehty Dublin III -asetuksen aikana, sovelletaan muutoksenhakuun kyseisen asetuksen säännöksiä koskien mm. muutoksenhakuoikeuden laajuutta ja valitusaikaa. Toisin sanoen asiaan sovelletaan saman asetuksen mukaisia säännöksiä sekä siirtopäätöksen että valituksen osalta. Päätöksen tiedoksiannon ajankohdalla ei ole merkitystä. Hakija ei käytännössä menetä oikeuksia, koska muutoksenhakuoikeuden laajuus kytkeytyy siirtopäätökseen. Hakija saa soveltuvat valitusohjeet tiedoksiannon yhteydessä.

Esimerkki 1. Hakijalle on tehty Dublin III -asetuksen mukainen siirtopäätös 10.6.2026, mutta se annetaan tiedoksi hänelle 16.6.2026. Hakija voi valittaa päätöksestä Dublin III -asetuksen mukaisesti.

Mikäli valitustuomioistuin kumoaa Dublin III -asetuksen aikana tehdyn Maahanmuuttoviraston päätöksen ja palauttaa asian Maahanmuuttovirastolle käsiteltäväksi 12.6.2026 jälkeen, sovelletaan sen

käsittelyyn aiemmin tässä luvussa mainittua. Esimerkiksi soveltuvat vastuuperusteet määräytyvät sen mukaan, milloin hakemus on alun perin rekisteröity.

Siirtoaika

Mikäli hakijan siirtoaika vastuuvaltioon on alkanut Dublin III asetuksen aikana, vaikuttaa siirtoajan pidentämiseen se, onko hakijan siirtoaikaan vaikuttava tapahtuma, esim. pakeneminen, tapahtunut ennen vai jälkeen 12.6.2026.

Esimerkki 1. Hakijaa koskeva pyyntö on hyväksytty 10.5.2026. Hakijalle on tehty siirtopäätös vastuuvaltioon 10.6.2026 ja hän pakenee 15.6.2026. Hallinta-asetuksen 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti siirtoaikaa pidennetään kolmeen vuoteen siitä, kun pakenemisestä on ilmoitettu.

Esimerkki 2. Hakijaa koskeva pyyntö on hyväksytty 10.5.2026. Hakijalle on tehty siirtopäätös vastuuvaltioon 30.5.2026 ja hän pakenee 11.6.2026. Dublin III -asetuksen 29 artiklan 2 kohdan mukaisesti alkuperäistä siirtoaikaa pidennetään pakenemisen vuoksi pyynnön hyväksymisestä laskien yhteensä 18 kuukauteen eli 11.11.2027 saakka.